

Кыргыз Республикасындагы **КЫЛМЫШТУУЛУК** **ЖАНА УКУК ТАРТИБИ**

2019-2023

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНДАГЫ
КЫЛМЫШТУУЛУК ЖАНА УКУК ТАРТИБИ**

2019-2023

Статистикалык жыйнак

Бишкек 2024

УДК 343:311
ББК 67.99 (2 КИ/8)

Редакциялык-басмалык кеңеш:

Төрага - Б. Кудайбергенов
Мүчөлөр - Н. Керималиева
- Б. Шокенов
- З. Жумалиев
- М. Эшкочоев
- Ч. Турдубаева
- В. Бирюкова
- Э. Исенкулова

П 71 Кыргыз Республикасындагы кылмыштуулук жана укук тартиби: Статистикалык жыйнак, Бишкек, Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети, 2024-ж. 152 барак.
ISBN 978-9967-28-560-6.

Жыйнак Кыргыз Республикасындагы кылмыштуулуктун жана укук тартибинин негизги көрсөткүчтөрүн мүнөздөгөн, 2019-2023-жылдардагы статистикалык маалыматтарды, анын ичинде баңги заттарды мыйзамсыз жүгүртүү менен байланышкан кылмыштарды, аялдарга жана жашы жете электерге карата кылмыштар, үй-бүлөлүк зомбулук, ошондой эле виктимологиялык изилдөөнүн маалыматтарын камтыйт.

Мамлекеттик башкаруу органдарынын, укук коргоо органдарынын, илимий-изилдөө чөйрөлөрүнүн кызматкерлери, кылмыштуулук, укук жана социология проблемаларын изилдеген эксперттер жана башка кызыккан адамдар үчүн.

Колдонуучулар расмий статистиканын маалыматтарын жана тиешелүү метамаалыматтарды колдонууда алардын булагына кайрылууга милдеттүү (расмий статистика жөнүндө Мыйзамдын 30-беренеси).

Со-финансируется
Европейским Союзом

Организация Объединенных Наций
Управление по наркотикам
и преступности

ОФ Партнерство
и Развитие

«Өнөктөштүк жана Өнүгүү» коомдук фондунун колдоосу менен, БУУнун Баңгизаттар жана кылмыштуулук боюнча башкармалыгын ишке ашыруунун алкагында «Кыргыз Республикасында сот адилеттиги секторун колдоо: пробацация системасын жана сот адилеттигин өркүндөтүү жана санариптештирүү» Европа Бирлигинин биргелешкен финансылык колдоосу менен басылма даярдалды.

Бул басылманын мазмуну сөзсүз түрдө Бириккен Улуттар Уюмунун Баңги заттар жана кылмыштуулук боюнча же Европа Бирлигинин көз карашын же башкаруу саясатын чагылдырбайт, ошондой эле алар тарабынан кандайдыр бир жактырууну билдирбейт.

Басылма менен байланышкан кошумча маалыматтар үчүн төмөнкү дарек боюнча кайрылыңыздар:
Бишкек ш., Фрунзе к., 374,
телефон: 996 (312) 32-46-52; 66-40-40; 62-55-59;
Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети
Социалдык статистика бөлүмү.

Шарттуу белгилер:

- - кубулуш жок;
- ... - маалымат жок;
- 0,0 - көрсөткүчтүн мааниси өлчөө бирдигинен аз.

П 1203021100-18
ISBN 978-9967-28-560-6

УДК 343:311
ББК 67.99 (2 КИ/8)
©Кыргыз Республикасынын
Улуттук статистика комитети, 2024
интернет: www.stat.gov.kg;
e-mail: nsc_mail@stat.kg

УЛУТТУК СТАТИСТИКА КОМИТЕТИНИН БАШКА НЕГИЗГИ БАСЫЛМАЛАРЫ

“Кыргызстан цифраларда”

Ыкчам маалыматтардын негизинде өлкөнүн 2023-ж. социалдык-экономикалык абалын мүнөздөөчү негизги көрсөткүчтөр мурдагы жылдар менен салыштырылып берилди. Калк, анын иш менен камсыз болушу жана жашоо деңгээли, ошондой эле экономиканын реалдуу секторунун айрым тармактарынын абалы жөнүндө маалыматтарды камтыйт.

“Кыргыз Республикасынын статистикалык жылдыгы 2019-2023”

Жалпы республика жана анын региондору боюнча такталган маалыматтарга негизделген кеңири маалыматтарды камтыйт. Калк, анын иш менен камсыз болушу жана жашоо деңгээли жөнүндө маалыматтар берилди. Улуттук эсептер тутуму, республиканын чарба жүргүзүүчү субъекттери, чакан жана орто ишкердик, инвестициялар жөнүндө маалыматтар камтылды. Экономиканын реалдуу секторунун айрым тармактарындагы абал чагылдырылды. Тышкы экономикалык ишмердик тышкы сооданын көлөмү, экспорт жана импорт тууралуу маалыматтар менен берилет.

“Кыргызстандагы туризм 2019-2023”

Кыргыз Республикадагы туризмдин өнүгүшү жөнүндө маалыматтар, анын ичинде келүүчүлөр, туристтерди жайгаштыруу каражаттары, ушул кызмат көрсөтүүлөргө карата баалардын жана тарифтердин көлөмү ж.б. маалыматтар берилет.

“Кыргыз Республикасындагы чакан жана орто ишкердик 2019-2023”

Чакан жана орто ишканалардын, дыйкан (фермердик) чарбаларынын жана жеке ишкерлердин ишмердиктеринин негизги экономикалык көрсөткүчтөрү боюнча статистикалык маалыматтар берилет.

“Кыргыз Республикасындагы чет өлкөлүк инвестициялары бар ишканалардын ишмердиги 2019-2023”

2023-ж. чет өлкөлүк инвестициялары бар ишканалардын ишмердигинин негизги экономикалык көрсөткүчтөрү боюнча кыскача талдоолор жана статистикалык маалыматтар мурунку жылдарга салыштырылып берилет.

“Кыргыз Республикасынын улуттук эсептери 2019-2023”

Улуттук эсеп тутумундагы көрсөткүчтөрдү түзүүнүн жана өз ара байланышунун принциптери, негизги түзүмдөрү жана алардын айрым компоненттери баяндалат, республиканын ички дүң продуктун өндүрүү, түзүү, бөлүштүрүү жана пайдалануу жөнүндөгү жалпыланган маалыматтарды камтыган эсеп тутуму берилет.

“Ресурстар-Пайдалануу” таблицалары 2022-ж.

Статистикалык бюллетени Кыргыз Республикасынын экономикасындагы товарлардын жана кызмат көрсөтүү агымдарын чагылдыруучу Улуттук эсептер системасынын методологиялык принциптери жана стандарттарына ылайык иштелип чыккан «Ресурстар-Пайдалануу» таблицаларын камтыйт.

Кыргыз Республикасынын товарларын жана кызмат көрсөтүүлөрүн өндүрүүнүн жана пайдалануунун тармактар аралык теңдеми 2022

Жыйнак товарларды жана кызмат көрсөтүүлөрдү негизги жана сатылып алынган бааларда сунуштоо боюнча таблицаларды, “Чыгымдар-Чыгаруу” таблицаларын, негизги жана сатылып алынган баалардагы товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн агымдарынын макулдашуусун, тике жана толук чыгымдардын коэффициенттерин, тармактар аралык теңдемдин көрсөткүчтөрүнүн талдоо таблицаларын (“Чыгымдар-Чыгаруу” таблицаларын) камтыйт.

“Кыргыз Республикасынын өнөр жайы 2019-2023”

Басылмада 2023-ж. өнөр жайдын жалпы республика боюнча өнүгүшүн мүнөздөөчү негизги көрсөткүчтөр мурдагы жылдарга салыштырылып берилди. Продукциялардын айрым түрлөрүнүн республика жана аймактар боюнча өндүрүлүшү жөнүндө маалыматтар берилет.

“Кыргыз Республикасынын айыл чарбасы 2019-2023”

2023-ж. республиканын айыл чарбасынын негизги тармактарынын абалын мүнөздөгөн статистикалык маалыматтар мурунку жылдарга салыштырып берилет.

“Кыргыз Республикасындагы инвестициялар 2019-2023”

2023-ж. республиканын инвестициялык жана курулуш ишмердиги боюнча статистикалык маалыматтар мурунку жылдарга салыштырып берилет.

“Кыргыз Республикасынын керектөө рыногу 2019-2023”

Республикадагы жана анын региондорундагы ички сооданын абалы жөнүндө статистикалык маалыматтар, ошондой эле аларга методологиялык түшүндүрмөлөр берилет.

“Кыргыз Республикасынын маалыматтык-коммуникациялык технологиялары 2019-2023”

Жалпы республика жана анын региондору боюнча юридикалык жактардын маалыматтык-коммуникациялык технологияларынын абалын жана пайдаланылышын талдоону камтыйт. Тиркемелерде экономикалык ишмердиктин түрлөрү жана менчик формалары боюнча МКТнын абалы тууралуу толук маалыматтар берилет.

“Кыргыз Республикасынын ишканаларынын финансысы 2019-2023”

Экономиканын реалдуу жана финансы секторундагы ишканалардын финансылык көрсөткүчтөрүнүн кыскача талдоосун камтыйт. Тиркемелерде кеңири маалыматтар жана аларга методологиялык түшүндүрмөлөр берилет.

“Кыргыз Республикасынын тышкы жана өз ара соодасы 2019-2023”

Товарлардын тышкы жана өз ара соодасы, кызмат көрсөтүүлөрдүн соодасы, импорт жана экспорт бааларынын индекстери, валюталар курсу жөнүндө статистикалык маалыматтарды камтыйт. Тиркемелерде кеңири статистикалык маалыматтар жана аларга методологиялык түшүндүрмөлөр берилет.

“Кыргыз Республикасынын демографиялык жылдыгы 2019-2023”

Республиканын административдик-аймактык бөлүнүшү, калктын санынын, жаш курактык жана улуттук курамынын өзгөрүшү, анын республиканын аймагында жайгашуусу, төрөлүү жана өлүм, никелешүү жана ажырашуу, миграция тууралуу маалыматтарды камтыйт.

“Кыргыз Республикасынын калкынын жашоо деңгээли 2019-2023”

Улутстатком тарабынан үй чарбаларга жыл сайын өткөрүлүүчү изилдөөлөргө ылайык, кедейчилик көрсөткүчтөрүнүн, калктын кирешелеринин жана чыгымдарынын, тамактануунун энергетикалык баалуулугу жөнүндө маалыматтардын талдоосун камтыйт. Калкты социалдык жактан камсыздоо жөнүндө маалыматтар көрсөтүлдү. Тиркемелерде кеңири статистикалык маалыматтар жана аларга методологиялык түшүндүрмөлөр берилет.

“Иш менен камсыз кылуу жана жумушсуздук”

Басылма 2023-ж. өткөрүлгөн үй чарбалардын бюджеттерине жана жумушчу күчүнө интеграциялык тандалма изилдөө жүргүзүүнүн жыйынтыктары боюнча даярдалды. Жумушчу күчү, аймактар, жынысы, билим деңгээли, экономикалык ишмердиктин түрлөрү, иштеген жумушу ж.б. боюнча бөлүштүрүлгөн иштеген жана иштебеген калк жөнүндө маалыматтарды камтыйт.

“Кыргыз Республикасынын аялдары жана эркектери 2019-2023”

Калктын саны жана түзүмү, жашоо узактыгы, оорулар, билим берүү, экономикалык ишмердиктин түрлөрү боюнча жумуштуулук, башкаруу органдарындагы өкүлчүлүк жөнүндө маалыматтар гендердик аспектке берилет.

“Кыргыз Республикасынын айлана-чөйрөсү 2019-2023”

Жыйнакта жаратылыш ресурстарынын абалын, ага экологиялык таасир этүүнүн көрсөткүчтөрүнүн, ошондой эле аны коргоо боюнча жүргүзүлгөн иш-чараларды мүнөздөгөн маалыматтар камтылат.

КИРИШ СӨЗ

Бул жыйнак Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети тарабынан ишканалардан, уюмдардан жана калктан статистикалык байкоонун ар кандай формаларын жүргүзүү жолу менен алынган маалыматтардын, ошондой эле Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы, Кыргыз Республикасынын Ички иштер министрлиги, Кыргыз Республикасынын Жогорку соту, Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министрлиги жана башка ведомстволор тарабынан берилген маалыматтардын негизинде даярдалды.

Катталган кылмыштардын саны жана түрлөрү, кылмыштуу кол салуулардын натыйжасында каза болгондордун саны, кылмыш жасаган адамдарды, кылмыштуулукту жана жашы жете электердин соттолгондугу; аялдарга карата жасалган кылмыштар; үй-бүлөлүк зомбулук, жол-транспорт кырсыктары жөнүндө маалыматтарды камтыйт. Кылмыш жасагандыгы үчүн жазык жоопкерчилигине тартылган адамдардын социалдык-демографиялык мүнөздөмөсү келтирилген. Маалыматтар жалпы республика боюнча, ошондой эле анын региондору боюнча берилген.

Сот адилеттиги системасынын иши жөнүндө маалыматтар, ошондой эле Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасынын, Кыргыз Республикасынын Ички иштер министрлигинин жана башка тергөө органдарынын ишмердүүлүгүн мүнөздөгөн маалыматтар берилди.

Жыйнактын атайын бөлүмдөрү үй-бүлөлүк зомбулук жөнүндө мамлекеттик органдардын жана кризистик борборлордун статистикасына жана улуттук иликтөөлөрдүн жыйынтыгы боюнча алынган аялдардын виктимизациясынын арналган.

Статистикалык маалыматтарды толук талдоо максатында жыйнакта абсолюттук маалыматтар менен катар эсептик көрсөткүчтөр берилген: калктын 100 миң адамына жана жазык жоопкерчилигиндеги курактагы калкка эсептегенде кылмыштуулуктун жана соттуулуктун коэффициенттери; кылмыштардын жалпы санындагы кылмыштардын айрым түрлөрүнүн үлүшү жана башкалар.

Белгилей кетсек, 2019-жылдан 2023-жылга чейинки мезгилде Кыргыз Республикасында кылмыш жасагандарга карата үч кылмыш кодекси колдонулган (2021-жылдын 28-октябрынан, 2019-жылдын 1-январынан, 1997-жылдын 1-октябрынан), бул статистикалык жыйнактын маалыматтарын түзүү тартибин аныктаган. Колдонуучулардын ыңгайлуулугу үчүн бул жыйнактагы маалыматтар Кылмыш-Жаза Кодексинин 2021-жылдын 28-октябрындагы бөлүмдөрүнө, главаларына жана беренелерине ылайык келтирилет.

БУУнун Кыргыз Республикасындагы Баңгизаттар жана кылмыштуулук боюнча башкармалыгынын, ошондой эле "Өнөктөштүк жана Өнүгүү" коомдук фондунун техникалык көмөгү менен даярдалды.

МАЗМУНУ

Кириш сөз 7

1. КАТТАЛГАН КЫЛМЫШ

1.1 **таблица:** Катталган кылмыштардын түрлөрү боюнча саны 15

1.1 **график:** 2023-жылы айрым түрлөрү боюнча катталган кылмыштардын саны 16

1.2 **таблица:** Айрым категориядагы адамдар тарабынан жасалган кылмыштардын саны 16

1.3 **таблица:** Аялдарга каршы жасалган кылмыштардын саны 17

1.2 **график:** 2023-жылы аялдарга карата катталган кылмыштардын саны 18

1.4 **таблица:** Аймактар боюнча катталган кылмыштардын саны 19

1.3 **график:** 2023-жылы аймактар боюнча катталган кылмыштардын саны ... 19

1.5 **таблица:** Аймактар боюнча оор жана өзгөчө оор кылмыштардын саны 20

1.4 **график:** 2023-жылы аймактар боюнча оор жана өзгөчө оор кылмыштардын саны 21

1.6 **таблица:** Аймак боюнча кылмыштуу кол салуулардан каза болгондордун саны 21

1.5 **график:** 2023-жылы аймак боюнча кылмыштуу кол салуулардан каза болгондордун саны 22

1.7 **таблица:** Жол-транспорт кырсыктары жана алардагы жабыркагандар 23

1.6 **график:** Жол-транспорт кырсыктарынын натыйжасында каза болгондор жана жаракат алгандардын саны 23

1.7 **график:** Мас абалындагы айдоочулардын айынан жол кырсыктарынын натыйжасында каза болгондор жана жаракат алгандардын саны 23

1.8 **таблица:** Аймактар боюнча жол-транспорт кырсыктарынын натыйжасында өлгөндөрдүн саны 24

1.8 **график:** 2023-жылы аймактар боюнча жол-транспорт кырсыктарынын натыйжасында өлгөндөрдүн саны 24

1.9 **таблица:** Кыргыз Республикасынын Кылмыш-жаза кодексинин өзгөчө бөлүгүнүн бөлүмдөрүнө ылайык катталган кылмыштардын түзүмү 25

1.10 **таблица:** Кыргыз Республикасынын Кылмыш-жаза кодексинин өзгөчө бөлүгүнүн бөлүмдөрүнө ылайык катталган кылмыштардын саны 26

1.9 **график:** 2023-жылы Кыргыз Республикасынын Кылмыш-жаза кодексинин өзгөчө бөлүгүнүн бөлүмдөрүнө ылайык катталган кылмыштардын саны 28

1.11 **таблица:** Инсанга каршы кылмыштардын саны 29

1.12 **таблица:** Менчикке жана экономикалык ишмердикти жүргүзүү тартибине каршы кылмыштардын саны 30

1.13 **таблица:** Коомдук коопсуздукка жана коомдук тартипке каршы кылмыштардын саны 31

1.14 **таблица:** Мамлекеттик бийликке каршы кылмыштардын саны 34

1.15 **таблица:** Аскер кызматына каршы кылмыштардын саны 35

1.16 **таблица:** Эл аралык укук тартибине каршы кылмыштардын саны 35

2. КЫЛМЫШ ЖАСАГАН АДАМДАР

2.1 таблица: Кылмыштын түрлөрү боюнча кылмыш жасаган адамдардын саны	37
2.1 график: 2023-жылы кылмыштын түрлөрү боюнча кылмыш жасаган адамдардын саны	38
2.2 таблица: Адамдардын айрым категориялары жасаган кылмыштардын саны	38
2.3 таблица: Кылмыш жасаган адамдардын курамы	39
2.2 график: Жынысы боюнча кылмыш жасаган адамдардын курамы	40
2.4 таблица: Кылмыш жасаган адамдардын саны, жынысы жана аймактар боюнча	41
2.3 график: 2023-жылы аймактар жана жынысы боюнча кылмыш жасаган адамдардын саны	42
2.5 таблица: Аймактар жана жынысы боюнча оор жана өзгөчө оор кылмыш жасаган адамдардын саны	42
2.6 таблица: Алкоголдук мас абалында кылмыш жасаган адамдардын саны, аймактар боюнча	44
2.4 график: 2023-жылы аймактар боюнча алкогольдук мас абалында кылмыш жасаган адамдардын саны	44
2.7 таблица: Кыргыз Республикасынын Кылмыш-жаза кодексинин өзгөчө бөлүгүнүн бөлүмдөрүнө ылайык кылмыш жасаган адамдардын саны	45
2.5 график: 2023-жылы Кыргыз Республикасынын Кылмыш-жаза кодексинин өзгөчө бөлүгүнүн бөлүмдөрүнө ылайык кылмыш жасаган адамдардын саны	49
2.8 таблица: Инсанга каршы кылмыш жасаган адамдардын саны	50
2.9 таблица: Менчикке жана экономикалык ишти жүргүзүү тартибине каршы кылмыш жасаган адамдардын саны	52
2.10 таблица: Коомдук коопсуздукка жана коомдук тартипке каршы кылмыш жасаган адамдардын саны	54
2.11 таблица: Мамлекеттик бийликке каршы катталган кылмыштардын саны	59
2.12 таблица: Аскердик кылмыштарды жана тынчтыкка жана адамзаттын коопсуздугуна каршы кылмыш жасаган адамдардын саны	62

3. СОТТОЛГОНДОРДУН САНЫ, АЛАРДЫН КУРАМЫ ЖАНА ЖАЗА ЧАРАЛАРЫ

3.1 таблица: Кылмыштардын түрлөрү боюнча мыйзам күчүнө кирген соттордун өкүмдөрү боюнча соттолгондордун саны	64
3.1 график: 2023-жылы айрым кылмыш түрлөрү боюнча мыйзам күчүнө кирген соттордун өкүмдөрү боюнча соттолгондордун саны	65
3.2 таблица: Мыйзам күчүнө кирген сот өкүмү боюнча соттолгондордун саны ..	66
3.2 график: Мыйзам күчүнө кирген сот өкүмү боюнча соттолгондордун саны ...	66
3.3 таблица: Соттолгондордун курамы	66
3.3 график: Жаш курактык топтор боюнча соттолгондордун курамы	67
3.4 таблица: Кыргыз Республикасынын Кылмыш-жаза кодексинин өзгөчө бөлүгүнүн бөлүмдөрүнө ылайык кылмыштын айрым түрлөрү үчүн соттолгондордун саны	68

3.4 график: 2023-жылы Кыргыз Республикасынын Кылмыш-жаза кодексинин өзгөчө бөлүгүнүн бөлүмдөрүнө ылайык соттолгондордун саны	72
3.5 таблица: Инсанга каршы каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун саны ...	73
3.5 график: 2023-жылы инсанга каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун саны	75
3.6 таблица: Менчикке жана экономикалык ишти жүргүзүү тартибине каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун саны	76
3.6 график: 2023-жылы экономика чөйрөсүндө кылмыштар үчүн соттолгондордун саны	78
3.7 график: 2023-жылы экономика чөйрөсүндө кылмыштар үчүн соттолгондордун саны жынысы боюнча	78
3.7 таблица: Коомдук коопсуздукка жана коомдук тартипке каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун саны	79
3.8 таблица: Мамлекеттик бийликке каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун саны	84
3.8 график: 2023-жылы мамлекеттик бийликке каршы кылмыш жасагандыгы үчүн соттолгондордун саны	86
3.9 график: 2023-жылы жынысы боюнча мамлекеттик бийликке каршы кылмыш жасагандыгы үчүн соттолгондордун саны	87
3.9 таблица: Аскер кызматына каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун саны	87
3.10 график: 2023-жылы аскер кызматына каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун саны	88
3.10 таблица: Эл аралык укук тартибине каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун саны	88
3.11 график: 2023-жылы эл аралык укук тартибине каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун	89
3.11 таблица: Эркиндигинен ажыратуу мөөнөттөрү боюнча соттолгондун саны	89

4. БАЛДАРДЫН КЫЛМЫШТУУГУ ЖАНА СОТТУУЛУГУ

4.1 таблица: 14-18 жаштагы балдар жасаган кылмыштардын саны түрлөрү боюнча	91
4.1 график: 2023-жылы балдар жасаган кылмыштардын түрлөрү боюнча саны	92
4.2 таблица: Кылмыш жасаган балдардын курамы	93
4.3 таблица: Аймактар боюнча 14-17 жаштагы балдар жасаган кылмыштардын саны	93
4.2 график: Балдар жасаган кылмыштардын саны жынысы боюнча	94
4.3 график: 2023-жылы аймактар боюнча балдар жасаган кылмыштардын саны	95
4.4 таблица: Аймак боюнча кылмыш жасаган балдардын саны	95
4.4 график: 2023-жылы аймактар боюнча балдар жасаган кылмыштардын саны	95
4.5 таблица: Кыргыз Республикасынын Кылмыш-жаза кодексинин өзгөчө бөлүгүнүн бөлүмдөрүнө ылайык, 14-17 жаштагы балдарды жасаган кылмыштары боюнча бөлүштүрүү	96

4.5 график: 2023-жылы Кыргыз Республикасынын Кылмыш-жаза кодексинин өзгөчө бөлүгүнүн бөлүмдөрүнө ылайык, 14-17 жаштагы балдардын жасаган кылмыштары боюнча бөлүштүрүү	96
4.6 таблица: Кылмыштардын түрлөрү боюнча кылмыш жасаган 14-17 жаштагы балдардын саны	96
4.6 график: 2023-жылы кылмыштын түрлөрү боюнча кылмыш жасаган балдардын саны	98
4.7 таблица: Кылмыштардын айрым түрлөрү үчүн соттолгон 14-17 жаштагы балдардын саны	98
4.8 таблица: Мыйзам күчүнө кирген сот өкүмү боюнча соттолгон балдардын курамы	100
4.7 график: Мыйзам күчүнө кирген сот өкүмү боюнча соттолгон балдардын саны, жынысы боюнча	100
4.9 таблица: Сот тарабынан белгиленген жаза чаралары боюнча соттолгон 14-17 жаштагы балдардын санын бөлүштүрүү	101
4.8 график: Жаза чаралары боюнча соттолгон балдарды бөлүштүрүү	101
4.10 таблица: Камак мөөнөттөрү боюнча эркиндигинен ажыратууга соттолгон балдардын саны	101
4.9 график: 2023-жылы камак мөөнөттөрү боюнча эркиндигинен ажыратууга соттолгон балдардын саны	102
4.11 таблица: Балдарга карата катталган кылмыштардын саны	102
4.12 таблица: Аймактар жана жынысы боюнча кылмыштуу кол салуулардан жапа чеккен балдардын саны	103

5. БАҢГИЗАТТАРДЫ МЫЙЗАМСЫЗ ЖҮГҮРТҮҮГӨ БАЙЛАНЫШТУУ КЫЛМЫШТАР

5.1 таблица: Баңги каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун жана прекурсорлорду мыйзамсыз жүгүртүү чөйрөсүндө катталган кылмыштардын саны	105
5.2 таблица: Баңги каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун жана прекурсорлорду мыйзамсыз жүгүртүү чөйрөсүндө катталган кылмыштардын саны аймактар боюнча	106
5.3 таблица: Баңги каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун жана прекурсорлорун мыйзамсыз жүгүртүү чөйрөсүндө кылмыш жасаган адамдардын саны	107
5.4 таблица: Баңги заттарды мыйзамсыз жүгүртүү менен байланышкан кылмыштары үчүн жазык жоопкерчилигине тартылган адамдардын саны ..	108
5.5 таблица: Аймак боюнча алынган баңги каражаттарынын, психотроптук жана таасири күчтүү заттардын көлөмү	109
5.6 таблица: Баңги каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун жана прекурсорлорду мыйзамсыз жүгүртүү чөйрөсүндөгү кылмыштар үчүн соттолгондордун саны	109
5.7 таблица: Аймак боюнча баңгизатка жана баңгизатка эмес көз карандылык ооруларга чалдыгуу	111
5.8 таблица: Керектелүүчү заттардын негизги түрлөрү боюнча баңгизатка жана баңгизатка эмес көз каранды адамдардын саны	112
5.9 таблица: Жаш курактык топтору жана жынысы боюнча керектелүүчү заттардын негизги түрлөрү боюнча баңгизатка жана баңгизатка эмес көз каранды адамдардын саны	113

6. ҮЙ-БҮЛӨЛҮК ЗОМБУЛУК

6.1 таблица: Жынысы боюнча кризистик борборлорго, аксакалдар сотторуна жана башка адистештирилген мекемелерге кайрылгандардын саны	116
6.1 график: Кризистик борборлорго, аксакалдар сотторуна жана башка адистештирилген мекемелерге үй-бүлөлүк зомбулук көйгөйү боюнча кайрылгандардын саны, жынысы боюнча	117
6.2 таблица: Калкка социалдык-психологиялык жардам көрсөткөн кризистик борборлорго жана мекемелерге кайрылгандардын саны, жынысы жана курактык топтору боюнча	118
6.3 таблица: Үй-бүлөлүк зомбулук жасаган адамдардын саны (убактылуу коргоо ордери берүү менен), аймактар жана жынысы боюнча	120
6.2 график: Убактылуу берилген коргоо ордерлеринин саны	121
6.3 график: 2023-жылы жынысы жана аймактар боюнча үй-бүлөлүк зомбулук жасаган (убактылуу коргоо ордери берүү менен) адамдардын саны	121
6.4 таблица: Жынысы боюнча үй-бүлөдөгү зомбулуктан жабыр тарткандардын саны	122
6.4 график: Үй-бүлөдөгү зомбулуктан жабыр тарткан аялдардын жана эркектердин саны	122
6.5 таблица: Үй-бүлөлүк зомбулук фактылары боюнча сотко жиберилген козголгон кылмыш иштеринин саны	123
6.5 график: Үй-бүлөлүк зомбулук фактылары боюнча сотко жиберилген козголгон кылмыш иштеринин саны	123
6.6 таблица: Үй-бүлөлүк зомбулукка байланыштуу соттор тарабынан караган кылмыш иштеринин саны	123
6.7 таблица: Үй-бүлөлүк зомбулукка байланыштуу соттор тарабынан каралган кылмыш иштердин кароосунун жыйынтыгы боюнча жабыр тарткан деп таанылган адамдардын түзүмү	124
6.6 график: Зомбулуктун түрлөрү боюнча үй-бүлөлүк зомбулуктан жабыр тарткан адамдардын саны	124
6.8 таблица: 2023-жылы Кыргыз Республикасынын Кылмыш-жаза кодексинин беренелери боюнча үй-бүлөлүк зомбулукка байланыштуу соттор тарабынан каралган кылмыш иштеринин саны	125
6.9 таблица: Үй-бүлөлүк зомбулук менен байланышкан укук бузуулар жөнүндө иштерди соттордун кароосунун натыйжалары	125
6.10 таблица: Үй-бүлөлүк зомбулукка байланыштуу кылмыштар үчүн соттолгон адамдардын саны	125
6.11 таблица: Үй-бүлөлүк зомбулук фактылары боюнча саламаттык сактоо уюмдарына кайрылган адамдардын саны	127

7. ПРОБАЦИЯЛЫК КӨЗӨМӨЛ

7.1 таблица: Аймактар боюнча пробациялык көзөмөлдө турган адамдардын саны	129
7.2 таблица: Пробациялык көзөмөлдөгү турган адамдардын саны, жынысы боюнча	129
7.3 таблица: Аймактар боюнча сотко чейинки пробацияда турган адамдардын саны	130

7.4 таблица: Сотко чейинки пробацацияда турган адамдардын саны жынысы боюнча	130
7.5 таблица: Аткаруу пробацацияда турган адамдардын саны, аймактар боюнча	131
7.6 таблица: Аткаруу пробацацияда турган адамдардын саны жынысы боюнча	131
7.7 таблица: Аймактар жана жынысы боюнча пенитенциардык пробацацияда турган адамдардын саны	132
7.8 таблица: Аймактар боюнча пенитенциардан кийинки пробацацияда турган адамдардын саны	132
7.9 таблица: Пенитенциардан кийинки пробацацияда турган адамдардын саны жынысы боюнча	133
7.10 таблица: 2023-жылы пробацация турган адамдардын саны, жынысы боюнча	133
8. КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН БАШКЫ ПРОКУРАТУРА ОРГАНДАРЫНЫН ИШМЕРДИГИ	
8.1 таблица: Мыйзамдардын аткарылышына көзөмөл кылган Башкы прокуратура органдарынын ишмердиги	135
8.2 таблица: Башкы прокуратура органдары тарабынан аныкталган мыйзамдуулуктун айрым беренелери боюнча мыйзам бузуулардын саны	136
8.3 таблица: Башкы прокуратура органдары тарабынан коррупцияга каршы иш-аракеттери жөнүндө мыйзам бузуулардын саны	137
8.4 таблица: Башкы прокуратура органдары тарабынан адамдын жана жарандын укуктарын жана эркиндиктерин сактоо чөйрөсүндө мыйзам бузуулардын саны	137
8.5 таблица: Башкы прокуратура органдары тарабынан аныкталган балдардын укуктары жана кызыкчылыктары жөнүндө мыйзам бузуулардын саны	138
9. КӨП КӨРСӨТКҮЧТӨР БОЮНЧА КЛАСТЕРДИК ИЗИЛДӨӨНҮН ЖЫЙЫНТЫГЫ	
9.1 таблица: Үй бүлөдөгү зомбулукка карата болгон мамиле (аялдар)	140
9.1 график: Көрсөтүлгөн жагдайларда күйөөсү аялын сабоого укуктуу деп эсептеген шаардык жана айылдык аялдардын пайыздык үлүшү	141
9.2 таблица: Коопсуздукту сезүү (аялдар)	142
9.2 график: Көчөдө коопсуздукту сезүү (аялдар)	143
9.3 таблица: Өз аймагындагы көчөлөрдө жалгыз баратканда өзүн коопсуз сезген адамдардын үлүшү	144
9.4 таблица: Коопсуздукту сезүү (аялдар)	145
9.3 график: Коопсуздукту сезүү (аялдар)	145
9.5 таблица: Талап-тоноонун жана кол салуулардын жабыркагандар (аялдар)..	146
9.4 график: Талап-тоноонун жана кол салуулардын жабыр тарткандар (аялдар) ..	147
МЕТОДОЛОГИЯЛЫК ТҮШҮНДҮРМӨЛӨР	149
КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК СТАТИСТИКА КОМИТЕТИНИН 2025-ЖЫЛЫ ЧЫГАРА ТУРГАН БАСЫЛМАЛАРЫ	150

КАТТАЛГАН КЫЛМЫШ

1

1. КАТТАЛГАН КЫЛМЫШ

Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратура-сынын маалыматтары боюнча акыркы беш жылда катталган кылмыштардын санынын туруксуз динамикасы байкалды, бул 2019 жана 2021-жылдары жаңы Кылмыш кодекстеринин киргизилиши менен олуттуу деңгээлде шартталган. Мында, эгерде 2019-2020-жылдар аралыгында республикада кылмыштардын саны 41,6 миңден 31,2 миңге чейин азайганы белгиленсе, 2021 жана 2022-жылдары алардын саны, тескерисинче, 37,8 миңден 45,1 миңге чейин көбөйгөн (1.1 таблица). Жалпысынан алганда, беш жылдык мезгилде 14 жаш жана андан улуу курактагы калктын 100 миң эсептегенде 2019-жылы 935 кылмыштан 2023-жылы 852 кылмышка чейин кылмыштуулуктун деңгээлинин төмөндөшү менен мүнөздөлгөн.

2023-жылы республиканын аймагында 42 миңге жакын кылмыш катталган.

Мурдагы жылдардагыдай эле кылмыштардын жалпы санында эң көп үлүшү уурулук (43 пайыз) жана алдамчылык учурлары (21 пайыз) болгон. Бейбаштык (5 пайыз), баңгизаттарды мыйзамсыз жүгүртүүгө байланыштуу кылмыштар жана тоноо (ар бири 3 пайыздан) сыяктуу кылмыштардын үлүшү кыйла төмөн. Адам өлтүрүү (0,4 пайыз), ден соолукка оор залал келтирүү, зордуктоо (0,6 пайыздан) жана каракчылык (0,3 пайыз) сыяктуу өзгөчө кооптуу кылмыштардын үлүшү кылмыштардын жалпы санында 2 пайызга жакынды түздү.

Беш жылдык мезгилде кылмыштуулуктун түзүмүндө уурулук (6 пайыздык пунктка) жана алдамчылык (4 пайыздык пунктка) үлүшүнүн көбөйүшү менен катар бейбаштык учурларынын азайышы (4 пайыздык пунктка) байкалган.

1.1 таблица: Катталган кылмыштардын түрлөрү боюнча саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Бардыгы					
Катталган кылмыштар - бардыгы анын ичинде:	41 622	31 211	37 784	45 096	41 961
адам өлтүрүү	174	172	182	197	155
ден соолукка оор залал келтирүү	200	176	207	207	247
зордуктоо	280	223	235	160	268
каракчылык	204	165	138	152	137
тоноо	1 821	960	1 268	1 351	1 264
уурулук	15 132	10 400	14 473	20 422	17 830
алдамчылык	7 247	6 871	8 924	8 626	8 820
паракорлук	168	109	116	117	188
баңгизаттарды мыйзамсыз жүгүртүүсүнө байланыштуу кылмыштар	999	795	990	1 334	1 371
бейбаштык	3 349	2 478	2 258	1 747	1 870
башка кылмыштар	12 048	8 862	8 993	10 783	9 811
Жыйынтыкка карата пайыз менен					
Катталган кылмыштар - бардыгы анын ичинде:	100	100	100	100	100
адам өлтүрүү	0,4	0,6	0,5	0,4	0,4
ден соолукка оор залал келтирүү	0,5	0,6	0,5	0,5	0,6
зордуктоо	0,7	0,7	0,6	0,4	0,6
каракчылык	0,5	0,5	0,4	0,3	0,3

1.1 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
тоноо	4,4	3,1	3,4	3,0	3,0
уурулук	36,4	33,3	38,3	45,3	42,5
алдамчылык	17,4	22,0	23,6	19,1	21,0
паракорлук	0,4	0,3	0,3	0,3	0,4
баңгизаттарды мыйзамсыз жүгүртүүсүнө байланыштуу кылмыштар	2,4	2,5	2,6	3,0	3,3
бейбаштык	8,0	7,9	6,0	3,9	4,5
башка кылмыштар	28,9	28,4	23,8	23,9	23,4
Катталган кылмыштар калктын 100 000ине алгандагы саны	671	493	586	716	647

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы, Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

1.1 график: 2023-жылы айрым түрлөрү боюнча катталган кылмыштардын саны

Акыркы беш жылда балдар жана алардын катышуусу менен жасалган кылмыштардын саны көбөйүшү (дээрлик 3 эсе) байкалган. Кайра жасалган кылмыштардын саны эки эсеге көбөйдү: 2019-жылы мурда кылмыш жасаган адамдар тарабынан жасалган 703 кылмыш катталса, 2023-жылы алардын саны 1 669 учурга жетти. 2023-жылы 2019-жылга салыштырмалуу адамдар тобу тарабынан жасалган кылмыштардын саны үч эсеге (3.3 эсеге) көбөйгөн. Ошондой эле уюшкан топ тарабынан жасалган кылмыштардын олуттуу өсүшү байкалган - 5 кылмыштан 2019-жылы 344 кылмышка чейин 2023-жылы (1.2 таблица).

1.2 таблица: Айрым категориядагы адамдар тарабынан жасалган кылмыштардын саны

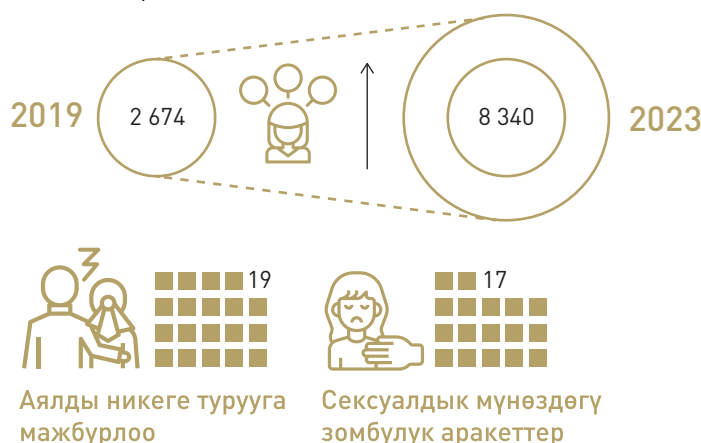
	2019	2020	2021	2022	2023
Катталган кылмыш - бардыгы анын ичинен кылмыш кылгандар:	41 622	31 211	37 784	45 096	41 961
жашы жете электер балдар жана алардын катышуусу менен	393	492	506	1 019	1 070
кылмышты мурун кылган адамдар	703	1 360	1 646	1 335	1 669
кылмышты топтошуп кылгандар	1 257	3 347	3 833	4 414	4 273
анын ичинен уюштурулган топто	5	11	4	129	344

Аялдарга карата жасалган кылмыштардын саны беш жыл ичинде жалпысынан 2019-жылы 2,7 миңден 2023-жылы 8,3 миңге чейин, же 3 эсеге көбөйгөн. Мында аялдарды өлтүрүү 2 эсеге (14төн 29га чейин), уруп-сабап кыйноо - 10 эсеге (2ден 21ге чейин), уурдоо - 9 эсеге (185тен 1 688ге чейин), тоноо - 11 эсеге (18ден 206га чейин), бейбаштык учурлары - 6 эсеге (67ден 460ка чейин) көбөйгөн, ошол эле учурда зордуктоо, тескерисинче, 280ден 268 учурга (4,3 пайызга) азайган.

Мындан тышкары, 2023-жылы аялды никеге турууга мажбурлоо 19 факт, аялдарга карата сексуалдык мүнөздөгү зомбулук аракеттер 17 факт жана аялдарды сатуунун бир фактысы катталган (1.3 таблица).

Аялдарга карата жасалган кылмыштардын саны

1.3 таблица: Аялдарга каршы жасалган кылмыштардын саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Бардыгы					
Катталган кылмыштардын анын ичинен:	2 674	2 192	6 915	5 114	8 340
адам өлтүрүү	14	9	31	46	29
ден соолукка оор залакат келтирүү	8	8	22	14	32
уруп-сабап кыйноо	2	2	11	12	21
зордуктоо ¹	280	224	235	160	268
сексуалдык мүнөздөгү зомбулук аракеттер	-	1	21	16	17
адамды уурдоо	-	1	6	5	7
адамдарды сатуу	-	-	2	1	1
аялды никеге турууга мажбурлоо	12	29	15	23	19
диний ырым-жырымдарды өткөрүүдө нике курагы жөнүндө мыйзамдарды бузуу	4	3	48	16	4
уурулук	185	320	2 934	2 008	1 688
тоноо	18	35	192	209	206
бейбаштык	67	160	295	457	460
башка кылмыштар	2 310	1 557	3 202	2 196	5 737
Жыйынтыкка карата пайыз менен					
Катталган кылмыштардын - бардыгы анын ичинен:	100	100	100	100	100
адам өлтүрүү	0,5	0,4	0,4	0,9	0,3
ден соолукка оор залакат келтирүү	0,3	0,4	0,3	0,3	0,4
уруп-сабап кыйноо	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3

1.3 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
зордуктоо ¹	2,0	3,1	2,0	2,2	1,4
сексуалдык мүнөздөгү зомбулук аракеттер	-	0,0	0,3	0,3	0,2
адамды уурдоо	-	0,0	0,1	0,1	0,1
адамдарды сатуу	-	-	0,0	0,0	0,0
никеге турууга мажбурлоо	0,4	1,3	0,2	0,4	0,2
диний ырым-жырымдарды өткөрүүдө нике курагы жөнүндө мыйзамдарды бузуу	0,1	0,1	0,7	0,3	0,0
уурулук	6,9	14,6	42,4	39,3	20,2
тоноо	0,7	1,6	2,8	4,1	2,5
бейбаштык	2,5	7,3	4,3	8,9	5,5
башка кылмыштар	86,4	71,0	46,3	42,9	68,8

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы, Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

¹ Жашы жете элек кыздарга карата зордуктоо учурларын кошкондо.

1.2 график: 2023-жылы аялдарга карата катталган кылмыштардын саны

Жалпысынан республика боюнча 14 жаш жана андан улуу курактагы калктын 100 миң эсептегенде кылмыштуулуктун деңгээли беш жылдык мезгилде 935ден 2019-жылы 852ге чейин 2023-жылы төмөндөгөн. Кылмыштуулуктун эң жогорку деңгээли Бишкек (2 126) жана Ош (1 245) шаарларында, ошондой эле Чүй облусунда (1 004) белгиленген. Ош (302) жана Баткен (327) облустары кыйла коопсуз болуп саналат, анткени кылмыштуулуктун деңгээли орто республикалык деңгээлден дээрлик эки жарым эсеге төмөн (1.4 таблица).

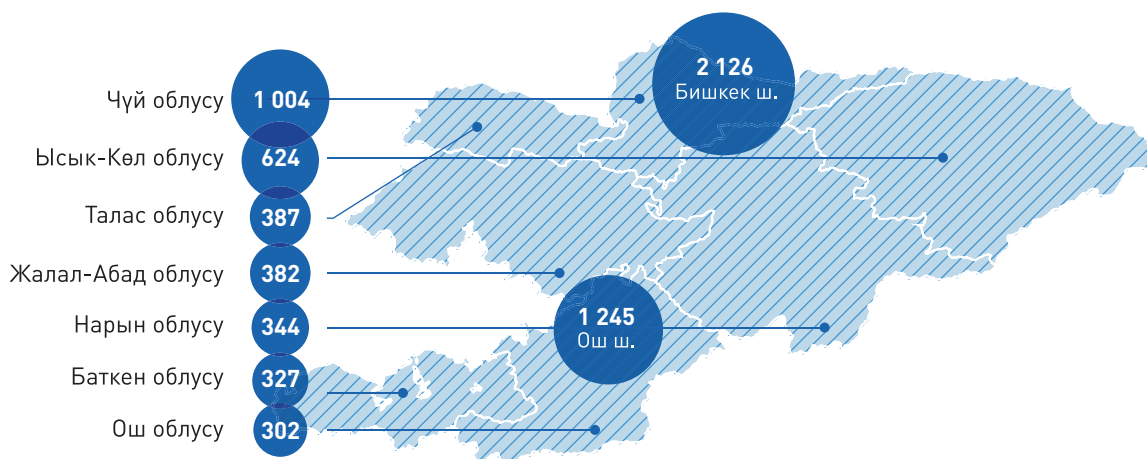
1.4 таблица: Аймактар боюнча катталган кылмыштардын саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Бардыгы					
Кыргыз Республикасы	41 622	31 211	37 784	45 096	41 961
Баткен облусу	1 111	1 063	1 153	1 433	1 213
Жалал-Абад облусу	2 538	2 352	2 403	3 295	3 292
Ысык-Көл облусу	2 045	3 407	2 670	2 820	2 361
Нарын облусу	1 068	871	803	831	748
Ош облусу	2 416	2 307	2 499	2 686	2 894
Талас облусу	737	724	1 132	734	715
Чүй облусу	9 110	5 785	7 007	9 607	7 664
Бишкек ш.	20 209	12 770	17 843	20 239	19 808
Ош ш.	2 306	1 929	2 252	3 439	3 254
14 жана андан улуу жаштагы калктын 100 000ине					
Кыргыз Республикасы	935	691	821	937	852
Баткен облусу	314	295	314	397	327
Жалал-Абад облусу	304	277	278	393	382
Ысык-Көл облусу	592	971	750	761	624
Нарын облусу	540	434	394	389	344
Ош облусу	267	251	266	288	302
Талас облусу	416	401	613	407	387
Чүй облусу	1 359	852	1 019	1 286	1 004
Бишкек ш.	2 680	1 671	2 302	2 219	2 126
Ош ш.	1 083	896	1 022	1 340	1 245

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы, Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

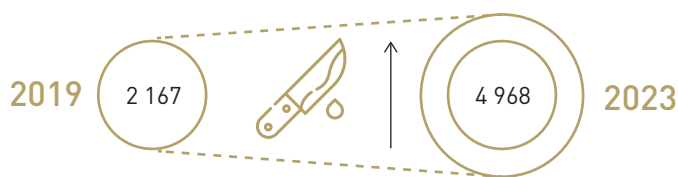
1.3 график: 2023-жылы аймактар боюнча катталган кылмыштардын саны

(14 жана андан улуу жаштагы калктын 100 000ине)

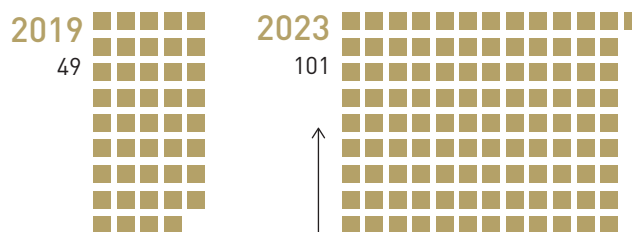

Жалпысынан республика боюнча өткөн беш жылдын ичинде оор жана өзгөчө оор кылмыштардын санынын өсүү тенденциясы белгиленди. 2023-жылы мындай 5 миңге жакын кылмыш жасалган, бул 2019-жылга салыштырмалуу 2,3 эсе көп (1.5 таблица). Оор жана өзгөчө оор кылмыштардын жарымынан көбү (52 пайызы) Бишкек шаарына жана 17 пайызы - Чүй облусуна туура келген. 14 жаш жана андан улуу курактагы калктын 100 миң эсептегенде беш жылдык мезгилде жасалган оор жана өзгөчө оор кылмыштардын саны 2019-жылы 49 кылмыштан 2023-жылы 101 кылмышка чейин көбөйгөн. Беш жыл ичинде оор жана өзгөчө оор кылмыштардын деңгээлинин эң көп өсүшү (дээрлик 2 эсеге) Бишкек жана Ош шаарларында, жана ошондой эле Ош облусунда байкалган.

Оор өзгөчө оор кылмыштардын саны

14 жаш жана андан улуу курактагы калктын 100 миң оор өзгөчө оор кылмыштардын саны

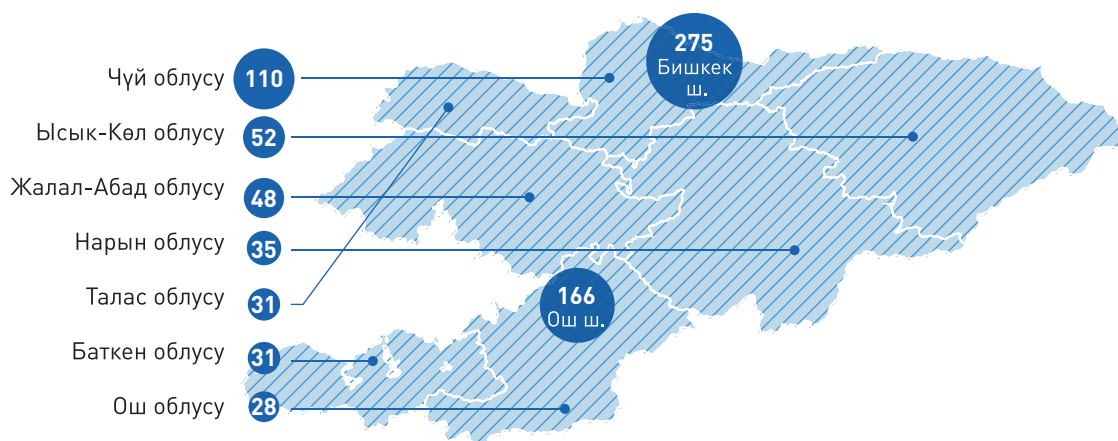

1.5 таблица: Аймактар боюнча оор жана өзгөчө оор кылмыштардын саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Бардыгы					
Кыргыз Республикасы	2 167	3 131	3 822	4 497	4 968
Баткен облусу	82	194	178	158	115
Жалал-Абад облусу	162	371	340	341	409
Ысык-Көл облусу	128	205	205	203	196
Нарын облусу	42	66	54	58	76
Ош облусу	155	291	269	221	269
Талас облусу	29	69	66	65	58
Чүй облусу	458	641	656	804	837
Бишкек ш.	926	1 048	1 717	2 174	2 564
Ош ш.	173	244	331	473	435
14 жана андан улуу жаштагы калктын 100 000ине					
Кыргыз Республикасы	49	69	83	93	101
Баткен облусу	23	54	48	44	31
Жалал-Абад облусу	19	44	39	41	48
Ысык-Көл облусу	37	58	58	55	52
Нарын облусу	21	33	27	27	35
Ош облусу	17	32	29	24	28
Талас облусу	16	38	36	36	31
Чүй облусу	68	94	95	108	110
Бишкек ш.	123	137	221	238	275
Ош ш.	81	113	150	184	166

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы, Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

1.4 график: 2023-жылы аймактар боюнча оор жана өзгөчө оор кылмыштардын саны (14 жана андан улуу жаштагы калктын 100 000ине)

Жалпы республика боюнча кылмыштуу кол салуулардын натыйжасында каза болгондордун саны 2019-жылы 360 адамдан 2023-жылы 473 адамга чейин көбөйгөн. 2023-жылы калктын 100 миң эсептегенде каза болгондордун эң көп саны Чүй облусунда (16га жакын адам), Бишкек шаарында (11ден ашык адам) жана Ысык-Көл облусунда (10 адам) катталган. Беш жылдык мезгилде кылмыштуу кол салуулардан каза болгондордун санынын калктын 100 миңине алганда эң көп өсүшү Чүй облусунда катталган (9 каза болгондор), ал эми эң көп төмөндөшү (10 каза болгондор) Баткен облусунда катталган (1.6 таблица).

Кылмыштуу кол салуулардын натыйжасында каза болгондордун саны

2023-жылы калктын 100 миң эсептегенде каза болгондордун эң көп саны

1.6 таблица: Аймак боюнча кылмыштуу кол салуулардан каза болгондордун саны (адам)

	2019	2020	2021	2022	2023
Бардыгы					
Кыргыз Республикасы	360	480	849	516	473
Баткен облусу	66	49	49	71	31
Жалал-Абад облусу	41	68	208	48	66
Ысык-Көл облусу	38	49	117	57	38
Нарын облусу	31	35	35	15	16
Ош облусу	33	76	121	66	64
Талас облусу	20	23	16	9	13
Чүй облусу	43	83	155	134	119
Бишкек ш.	78	84	115	92	105
Ош ш.	10	13	32	24	19

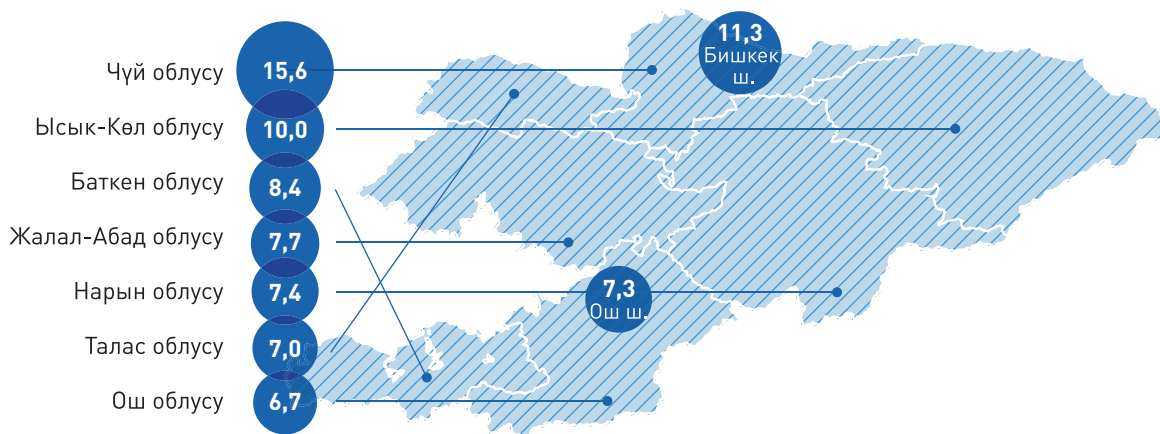
1.6 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
14 жана андан улуу жаштагы калктын 100 000ине					
Кыргыз Республикасы	8,1	10,6	18,5	10,7	9,6
Баткен облусу	18,6	13,6	13,3	19,7	8,4
Жалал-Абад облусу	4,9	8,0	24,0	5,7	7,7
Ысык-Көл облусу	11,0	14,0	32,9	15,4	10,0
Нарын облусу	15,7	17,5	17,2	7,0	7,4
Ош облусу	3,7	8,3	12,9	7,1	6,7
Талас облусу	11,3	12,7	8,7	5,0	7,0
Чүй облусу	6,4	12,2	22,5	17,9	15,6
Бишкек ш.	10,3	11,0	14,8	10,1	11,3
Ош ш.	4,7	6,0	14,5	9,4	7,3

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы, Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

1.5 график: 2023-жылы аймак боюнча кылмыштуу кол салуулардан каза болгондордун саны

(14 жана андан улуу жаштагы калктын 100 000ине)

2023-жылы республиканын аймагында адамдардын өлүмүнө же жаракат алышына алып келген 6,9 миң жол кырсыгы (ЖТК) катталган, бул 2019-жылга салыштырмалуу 4 пайызга көп, алардын ичинен 1,9 миңге жакыны балдардын катышуусу менен болгон (13 пайызга көп). 2023-жылы жол кырсыгынын кесепетинен 783 адам каза болгон, анын ичинде 102 бала, ал эми жаракат алгандардын саны 10,6 миң адамды түзгөн (анын ичинде 2,2 миңи балдар).

2023-жылы катталган жол кырсыктарынын жалпы санынын 338 ирет же 5 пайызга жакыны мас абалында транспорт каражаттарын башкарган айдоочулардын айынан болгон. Жалпысынан беш жылдын ичинде мас айдоочулардын айынан жол кырсыгынан каза болгондордун саны 2019-жылы 61 адамдан 2023-жылда 55 адамга чейин (10 пайызга), жана жаракат алгандардын саны 602ден 570 адамга чейин (5 пайызга) азайган (1.7 таблица).

1.7 таблица: Жол-транспорт кырсыктары жана алардагы жабыркагандар

	2019	2020	2021	2022	2023
Бардыгы					
Катталган жол-транспорт кырсыктары өлүмгө алып келген же жаракат алган адамдардын саны, ирет	6 663	6 126	7 437	7 041	6 945
анын ичинен балдардын катышуусу менен	1 655	1 245	1 791	1 857	1 860
Жол-транспорт кырсыктарынын натыйжасында өлгөндөрдүн саны, адам	759	754	868	690	783
анын ичинен балдар	91	93	111	103	102
Жол-транспорт кырсыктарынын натыйжасында жаракат алгандардын саны, адам	10 315	9 227	11 369	11 050	10 607
анын ичинен балдар	1 973	1 456	2 174	2 226	2 241
Мас абалындагы айдоочунун күнөөсү менен					
Катталган жол-транспорт кырсыктары өлүмгө алып келген же жаракат алган адамдардын саны, ирет	348	510	458	422	338
Жол-транспорт кырсыктарынын натыйжасында өлгөндөрдүн саны, адам	61	81	56	39	55
Жол-транспорт кырсыктарынын натыйжасында жаракат алгандардын саны, адам	602	810	768	742	570

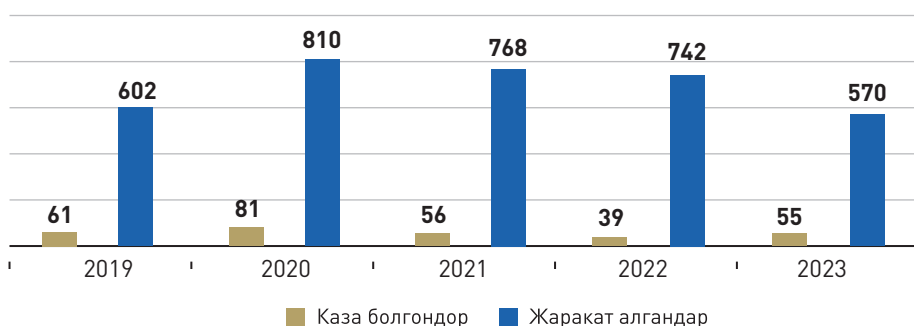
Булак: Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

1.6 график: Жол-транспорт кырсыктарынын натыйжасында каза болгондор жана жаракат алгандардын саны

(адам)

1.7 график: Мас абалындагы айдоочулардын айынан жол кырсыктарынын натыйжасында каза болгондор жана жаракат алгандардын саны

(адам)

Калктын 100 миңине эсептегенде жол кырсыгынын кесепетинен каза болгондордун саны төмөндөө тенденциясына ээ 2019-жылы 12 өлүмдөн 2023-жылы 10 өлүмгө чейин. 2023-жылы калктын 100 миңине эсептегенде ЖТК натыйжасында каза болгондордун саны Нарын (21 адам), Чүй (12 адам) облустарында жана Бишкек шаарында (13 адам) республика боюнча орточо көрсөткүчтөн кыйла ашты. Ошол эле учурда калктын 100 миңине эсептелгенде ЖТК натыйжасында өлүмдүн эң төмөнкү көрсөткүчтөрү Талас облусунда (бир адам) жана Ош шаарында (4 адам) белгиленген (1.8 таблица).

Калктын 100 миңине эсептегенде жол кырсыгынын кесепетинен каза болгондор

2023-жылы калктын 100 миңине эсептегенде өлгөндөрдүн эң көп саны

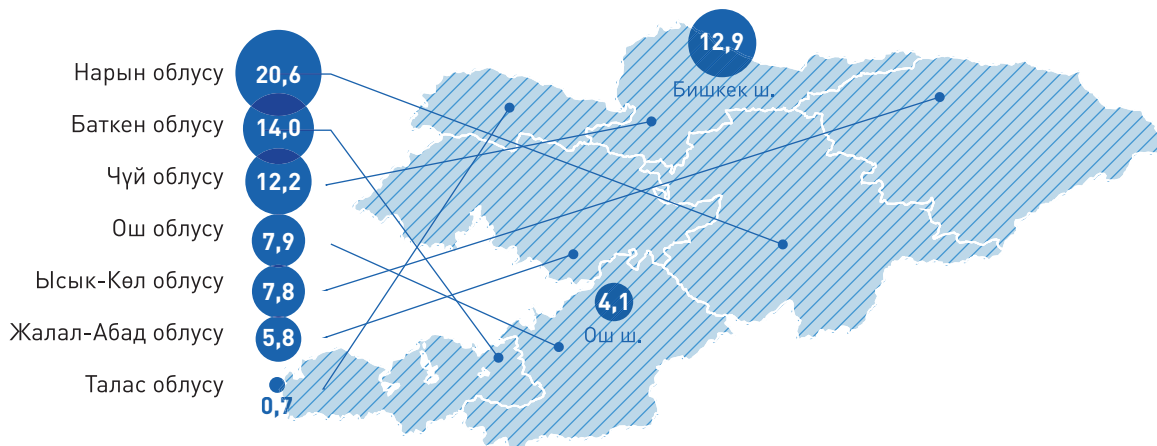

1.8 таблица: Аймактар боюнча жол-транспорт кырсыктарынын натыйжасында өлгөндөрдүн саны (калктын 100 000ине)

	2019	2020	2021	2022	2023
Кыргыз Республикасы	12,0	9,7	12,6	5,5	9,6
Баткен облусу	10,2	10,7	12,6	16,3	14,0
Жалал-Абад облусу	8,6	6,2	10,3	1,6	5,8
Ысык-Көл облусу	19,5	17,2	24,8	7,5	7,8
Нарын облусу	23,6	16,5	23,9	11,4	20,6
Ош облусу	11,7	8,8	9,6	1,2	7,9
Талас облусу	13,2	12,6	12,1	1,5	0,7
Чүй облусу	15,3	13,3	17,3	0,9	12,2
Бишкек ш.	8,6	6,3	7,8	14,3	12,9
Ош ш.	7,8	6,0	6,7	1,1	4,1

Булак: Кыргыз Республикасынын саламаттык сактоо министрлиги.

1.8 график: 2023-жылы аймактар боюнча жол-транспорт кырсыктарынын натыйжасында өлгөндөрдүн саны (калктын 100 000ине)

“Менчикке жана экономикалык ишмердикти жүргүзүү тартибине каршы кылмыштар” бөлүмү боюнча менчикке каршы кылмыштардын саны эң көп өскөн (2019-жылы 580ден 2023-жылы 614төн чейин), ошол эле учурда салык салуу чөйрөсүндөгү кылмыштардын саны, тескерисинче, 20дан 3 кылмышка чейин кыскарган.

“Коомдук коопсуздукка жана коомдук тартипке каршы кылмыштар” бөлүмү боюнча коомдук тартипке каршы кылмыштардын саны 2019-жылы 76 кылмыштан 2023-жылы 39га чейин олуттуу кыскарылганы (2 эсе) белгиленген.

“Мамлекеттик бийликке каршы кылмыштар” бөлүмү боюнча мамлекеттик жана муниципалдык кызматтын кызыкчылыктарына каршы коррупциялык же башка кылмыштар (2019-жылы 60дан 2023-жылы 21ге чейин), ошондой эле башкаруу тартибине каршы (2019-жылы 37ден 2023-жылы 22ге чейин) катталган кылмыштардын саны азайган.

“Аскер кызматына каршы кылмыш” жана “Эл аралык укук тартибине каршы кылмыш” бөлүмдөрүнө карата, жалпысынан беш жылдык мезгилдинде тиешелүү көрсөткүчтөрдүн деңгээлинин динамикасы олуттуу өзгөрүүлөргө дуушар болгон жок (1.10 таблица).

1.10 таблица: Кыргыз Республикасынын Кылмыш-жаза кодексинин өзгөчө бөлүгүнүн бөлүмдөрүнө ылайык катталган кылмыштардын саны

	Бардыгы					14 жана андан улуу жаштагы калктын 100 000ине				
	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
Катталган кылмыштар - бардыгы	41 072	31 077	37 574	45 096	41 956	923,0	687,6	816,8	937,2	851,6
Инсанга каршы кылмыштар	2 272	1 941	2 370	3 754	4 079	51,1	42,9	51,5	78,0	82,8
өмүргө каршы кылмыштар	267	316	382	225	178	6,0	7,0	8,3	4,7	3,6
ден соолукка каршы кылмыштар	912	746	880	1 871	1 867	20,5	16,5	19,1	38,9	37,9
адамдын өмүрүнө жана ден соолугуна коркунуч келтирген кылмыштар	42	38	58	54	49	0,9	0,8	1,3	1,1	1,0
инсанды медициналык жана фармацевттик тейлөө чөйрөсүндөгү кылмыштар	76	59	58	21	21	1,7	1,3	1,3	0,4	0,4
жыныстык кол тийбестикке жана жыныстык эркиндикке каршы кылмыштар	323	276	299	212	344	7,3	6,1	6,5	4,4	7,0
инсандын руханий-адеп-ахлактык саламаттыгына каршы кылмыштар	211	144	178	143	224	4,7	3,2	3,9	3,0	4,5
адамдын жеке эркиндигине каршы кылмыштар	84	54	61	101	380	1,9	1,2	1,3	2,1	7,7
үй-бүлө мамилелеринин салттарына жана балдардын кызыкчылыктарына каршы кылмыштар	190	158	272	1 049	945	4,3	3,5	5,9	21,8	19,2
үй-бүлө мамилелеринин салттарына жана балдардын кызыкчылыктарына каршы кылмыштар	167	150	182	78	71	3,8	3,3	4,0	1,6	1,4
Менчикке жана экономикалык ишти жүргүзүү тартибине каршы кылмыштар	27 801	20 845	26 711	34 129	30 991	624,8	461,2	580,7	709,2	629,0
менчикке каршы кылмыштар	25 809	19 591	26 070	33 106	30 241	580,0	433,5	566,7	688,0	613,8
экономикалык ишти жүргүзүү тартибине каршы кылмыштар	434	391	304	538	247	9,8	8,7	6,6	11,2	5,0
акча-насыя жана валюта чөйрөсүндөгү кылмыштар	144	83	53	25	34	3,2	1,8	1,2	0,5	0,7

1.10 таб. уландысы

	Бардыгы					14 жана андан улуу жаштагы калктын 100 000ине				
	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
салык салуу чөйрөсүндөгү кылмыштар	878	435	117	84	123	19,7	9,6	2,5	1,7	2,5
коммерциялык жана башка уюмдардагы кызматтын кызыкчылыктарына каршы кылмыштар	536	345	167	376	346	12,0	7,6	3,6	7,8	7,0
Коомдук коопсуздукка жана коомдук тартипке каршы кылмыштар	5 721	4 238	4 096	4 057	4 146	128,6	93,8	89,0	84,3	84,1
коомдук коопсуздукка каршы кылмыштар	616	381	305	281	309	13,8	8,4	6,6	5,8	6,3
өнөр жайда, курулушта жана жогорку коркунучтагы булактарды пайдалануу чөйрөсүндө коопсуздукка каршы кылмыштар	76	49	51	22	23	1,7	1,1	1,1	0,5	0,5
коомдук тартипке каршы кылмыштар	3 374	2 497	2 265	1 757	1 897	75,8	55,3	49,2	36,5	38,5
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун жана прекурсорлорун жүгүртүү чөйрөсүндөгү кылмыштар	999	797	993	1 334	1 371	22,5	17,6	21,6	27,7	27,8
калктын саламаттыгына каршы кылмыштар	29	15	16	12	8	0,7	0,3	0,3	0,2	0,2
экологиялык коопсуздукка жана жаратылыш чөйрөсүнө каршы кылмыштар	50	29	24	129	91	1,1	0,6	0,5	2,7	1,8
транспорттун жана магистралдык түтүк өткөр-мөлөрүнүн кыймылынын жана аларды эксплуатация-лоонун коопсуздугуна каршы кылмыштар	574	467	436	521	447	12,9	10,3	9,5	10,8	9,1
кибер-коопсуздукка каршы кылмыштар	3	3	6	1	-	0,1	0,1	0,1	0,0	-
Мамлекеттик бийликке каршы кылмыштар	5 193	4 025	4 340	3 119	2 708	116,7	89,1	94,3	64,8	55,0
конституциялык түзүлүштүн негиздерине жана мамлекеттин коопсуздугуна каршы кылмыштар	450	255	261	275	285	10,1	5,6	5,7	5,7	5,8
мамлекеттик жана муниципалдык кызматтын кызыкчылыктарына каршы коррупциялык же башка кылмыштар	2 671	1 971	1 914	1 206	1 017	60,0	43,6	41,6	25,1	20,6
сот бийлигине каршы кылмыштар	18	9	5	1	3	0,4	0,2	0,1	0,0	0,1
далилдерди табуунун процесстик тартибине каршы кылмыштар	169	101	122	51	50	3,8	2,2	2,7	1,1	1,0
сот актыларын жана башка аткаруу документтерин аткарууга каршы кылмыштар	256	376	438	377	257	5,8	8,3	9,5	7,8	5,2
башкаруу тартибине каршы кылмыштар	1 629	1 313	1 600	1 209	1 096	36,6	29,1	34,8	25,1	22,2

1.10 таб. уландысы

	Бардыгы					14 жана андан улуу жаштагы калктын 100 000ине				
	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
Аскер кызматына каршы кылмыштар	27	16	38	29	27	0,6	0,4	0,8	0,6	0,5
чакырылуучулардын, резервдегилердин жана аскерге милдеттүүлөрдүн кылмыштары	25	15	38	29	27	0,6	0,3	0,8	0,6	0,5
баш ийүүнүн жана аскердик ар-намысты сактоонун тартибине каршы кылмыштар	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
аскердик мүлктү сактоонун же эксплуатациялоонун тартибине каршы кылмыштар	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Эл аралык укук тартибине каршы кылмыштар	58	12	19	8	5	1,3	0,3	0,4	0,2	0,1
тынчтыкка жана адамзаттын коопсуздугуна каршы кылмыштар	-	-	2	6	1	-	-	0,0	0,1	0,0
аскердик кылмыштар жана согуш жүргүзүүнүн мыйзамдарын жана салттарын башка бузуулар	58	12	17	2	4	1,3	0,3	0,4	0,0	0,1

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы, Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

1.9 график: 2023-жылы Кыргыз Республикасынын Кылмыш-жаза кодексинин өзгөчө бөлүгүнүн бөлүмдөрүнө ылайык катталган кылмыштардын саны

2023-жылы 4 миңден ашык инсанга каршы кылмыш катталган, алардын саны 2019-жылга салыштырмалуу 1,8 эсеге көбөйгөн. Мындай кылмыштардын түзүмүндө негизги үлүш ден соолукка жеңил зыян келтирүү (25,4 пайыз), ата-энелердин балдарды багуудан качуусу (14,2 пайыз), ден соолукка анча оор эмес зыян келтирүү (12,7 пайыз),

ошондой эле зордуктоо (6,6 пайыз) менен байланышкан кылмыштарга туура келди.

Калктын 100 миңине эсептегенде жалпы республика боюнча инсанга каршы кылмыштардын саны 51ден 83 кылмышга өстү (1.11 таблица).

1.11 таблица: Инсанга каршы кылмыштардын саны

	Бардыгы					14 жана андан улуу жаштагы калктын 100 000ине				
	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
Инсанга каршы катталган кылмыштар - бардыгы	2 272	1 941	2 370	3 754	4 079	51,1	42,9	51,5	78,0	82,8
<i>анын ичинде:</i>										
адам өлтүрүү	174	172	182	197	155	3,9	3,8	4,0	4,1	3,1
ден соолукка оор залал келтирүү	200	176	208	207	247	4,5	3,9	4,5	4,3	5,0
ден соолукка анча оор эмес залал келтирүү	505	441	496	481	520	11,3	9,8	10,8	10,0	10,6
ден соолукка жеңил залал келтирүү	-	-	46	1 138	1 038	-	-	1,0	23,6	21,1
кыйноо	86	37	34	3	0	1,9	0,8	0,7	0,1	-
уруп-сабап кыйноо	21	27	23	14	31	0,5	0,6	0,5	0,3	0,6
зордуктоо	280	224	235	160	268	6,3	5,0	5,1	3,3	5,4
сексуалдык мүнөздөгү зомбулук аракеттер	26	30	43	45	57	0,6	0,7	0,9	0,9	1,2
сексуалдык мүнөздөгү аракеттерге мажбурлоо	17	22	21	7	19	0,4	0,5	0,5	0,1	0,4
он алты жашка толо элек бала менен сексуалдык мүнөздөгү аракеттер	73	47	77	63	109	1,6	1,0	1,7	1,3	2,2
ыплас аракеттер	54	33	34	33	46	1,2	0,7	0,7	0,7	0,9
адамды уурдоо	57	27	35	31	35	1,3	0,6	0,8	0,6	0,7
адамды сатуу	11	8	6	1	2	0,2	0,2	0,1	0,0	0,0
балдарды сатуу	-	-	-	2	4	-	-	-	0,0	0,1
никеге туруу максатында ала качуу	41	26	16	23	13	0,9	0,6	0,3	0,5	0,3
иш жүзүндөгү нике мамилелерине турууга мажбурлоо	5	6	3	1	1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
адамды никега турууга мажбурлоок	8	12	5	5	7	0,2	0,3	0,1	0,1	0,1
адамды никега турууга мажбурлоок диний ырым-жырымдарды өткөрүүдө нике курагы жөнүндө мыйзамдарды бузуу	82	63	87	60	93	1,8	1,4	1,9	1,2	1,9
үй-бүлөлүк зомбулук	-	-	3	59	49	-	-	0,1	1,2	1,0
ата-эне балдарды багуудан качуусу	-	-	31	729	577	-	-	0,7	15,1	11,7
балдар ата-энесин багуудан качуусу	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
баланы кылмыш жасоого тартуу	9	43	122	165	192	0,2	1,0	2,7	3,4	3,9
шайлоочулардын добуштарын сатып алуу	1	9	33	3	2	0,0	0,2	0,7	0,1	0,0
башка кылмыштар	622	538	630	327	614	14,0	11,9	13,7	6,8	12,5

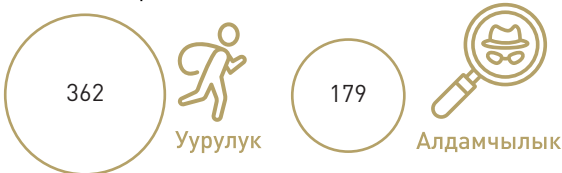
Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы, Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

Менчикке жана экономикалык ишмердикти жүргүзүү тартибине каршы кылмыштардын саны 2019-жылы 27,8 миңден 2023-жылы 30,1 миңге чейин өскөн (1.12 таблица). Калктын 100 миң эсептегенде кылмыштуулуктун деңгээлинин эң жогорку көрсөткүчтөрү уурулуктун (362) жана алдамчылык учурларынын (179) олуттуу үлүшү менен шартталган. Мындай кылмыштардын жалпы санынын эң аз үлүшү тоноо учурлары калктын 100 миңине эсептегенде 26 туура келди, ишенип берилген мүлктү ээлеп алуу же коротуу – 23, коммерциялык же башка уюмдардын кызматкерлеринин ыйгарым укуктарын кыянаттык менен пайдалануусу – 6, ошондой эле автоматотранспорт каражаттарын айдап качуусу – 5.

Менчикке жана экономикалык ишмердикти жүргүзүү тартибине каршы кылмыштардын саны

2023-жылы калктын 100 миңине эсептегенде кылмыштардын эң көп саны

1.12 таблица: Менчикке жана экономикалык ишмердикти жүргүзүү тартибине каршы кылмыштардын саны

	Бардыгы					14 жана андан улуу жаштагы калктын 100 000ине				
	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
Менчикке жана экономикалык ишмердикти жүргүзүү тартибине каршы каталган кылмыштар - бардыгы анын ичинде:	27 801	20 845	26 711	34 129	30 991	624,8	461,2	580,7	709,2	629,0
уурдоо	15 132	10 399	14 474	20 422	17 830	340,1	230,1	314,6	424,4	361,9
тоноо	1 821	960	1 272	1 351	1 264	40,9	21,2	27,7	28,1	25,7
каракчылык	204	165	139	152	137	4,6	3,7	3,0	3,2	2,8
опузалап талап кылуу	121	104	154	69	169	2,7	2,3	3,3	1,4	3,4
алдамчылык	7 247	6 883	8 934	8 626	8 820	162,9	152,3	194,2	179,3	179,0
ишенип берилген мүлктү ыйгарып алуу же коротуу	547	522	513	1 639	1 145	12,3	11,6	11,2	34,1	23,2
автоматотранспорт каражаттарын айдап качуу	261	265	305	297	232	5,9	5,9	6,6	6,2	4,7
бөтөн жер участогун өзүм билемдик менен ээлеп алуу жана максаттуу багытын бузуу менен айыл чарба багытындагы жерлерге өзүм билемдик менен курулуш куруу	94	62	50	106	148	2,1	1,4	1,1	2,2	3,0
финансы пирамидаларын уюштуруу	13	52	182	11	26	0,3	1,2	4,0	0,2	0,5
кылмыштуу жол менен алынган кирешелерди мыйзамдаштыруу (адалдоо)	45	40	44	384	86	1,0	0,9	1,0	8,0	1,7
экономикалык контрабанда	170	177	35	119	98	3,8	3,9	0,8	2,5	2,0
жасалма акчаны же баалуу кагаздарды жасоо	138	77	49	21	30	3,1	1,7	1,1	0,4	0,6
бажы төлөмдөрүн төлөөдөн качуу	99	87	12	25	32	2,2	1,9	0,3	0,5	0,6

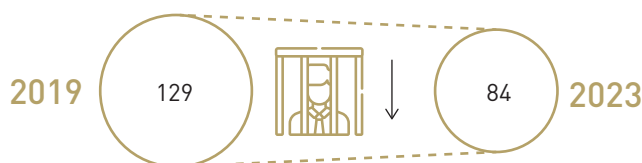
1.12 таб. уландысы

	Бардыгы					14 жана андан улуу жаштагы калктын 100 000ине				
	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
бюджетке салыкты жана (же) башка милдеттүү төлөмдөрдү төлөөдөн качуу	299	151	44	5	4	6,7	3,3	1,0	0,1	0,1
уюмдардан бюджетке салыкты жана (же) башка милдеттүү төлөмдөрдү төлөөдөн качуу	451	161	38	12	34	10,1	3,6	0,8	0,2	0,7
коммерциялык же башка уюмдардын кызматчыларынын ыйгарым укуктарын кыянаттык менен пайдалануусу	402	230	117	326	302	9,0	5,1	2,5	6,8	6,1
кызматкердин сый акыны мыйзамсыз алуусу	30	13	12	9	20	0,7	0,3	0,3	0,2	0,4
башка кылмыштар	727	497	337	555	614	16,3	11,0	7,3	11,5	12,5

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы, Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

2023-жылы 2019-жылга салыштырмалуу коомдук коопсуздукка жана коомдук тартипке каршы катталган кылмыштардын саны калктын 100 миңине эсептегенде 129дан 84 кылмышка чейин кыскарган. Бул көрсөткүчтүн кыйла төмөндөшү катталган бейбаштык учурларынын санынын азайышынын эсебинен (75тен 38ге чейин), ал эми эң көп өсүшү баңги каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатуу максатында мыйзамсыз даярдоо менен байланышкан кылмыштардын санынын көбөйүшүнүн эсебинен белгиленди (калктын 100 миңине эсептегенде 9дан 18ге кылмышка чейин). Өткөн беш жылда IT-технология тармагында 13 кылмыш катталган (1.13 таблица).

Коомдук коопсуздукка жана коомдук тартипке каршы кылмыштардын саны калктын 100 миңине эсептегенде

1.13 таблица: Коомдук коопсуздукка жана коомдук тартипке каршы кылмыштардын саны

	Бардыгы					14 жана андан улуу жаштагы калктын 100 000ине				
	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
Коомдук коопсуздукка жана коомдук тартипке каршы катталган кылмыштар - бардыгы анын ичинде:	5 721	4 238	4 096	4 057	4 146	128,6	93,8	89,0	84,3	84,1
террористтик ишти каржылоо	25	14	7	4	-	0,6	0,3	0,2	0,1	-
террордук ишке көмөктөшүү	5	1	-	1	2	0,1	0,0	-	0,0	0,0
террордук иштерди жүзөгө ашырууга ачык чакырыктар	3	3	3	1	-	0,1	0,1	0,1	0,0	-

1.13 таб. уландысы

	Бардыгы					14 жана андан улуу жаштагы калктын 100 000ине				
	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
Кыргыз Республикасынын жаранынын чет мамлекеттин аймагындагы куралдуу жаңжалдарга же согуш аракеттерине катышуусу же террордук актыны жасоо үчүн даярдиктан өтүүсү	300	77	35	34	17	6,7	1,7	0,8	0,7	0,3
билип туруп террордук акт жөнүндө жалган кабарлоо	4	6	3	5	14	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3
адамды кылмыштуу ишке катышууга мажбурлоо	1	-	-	-	-	0,0	-	-	-	-
уюшкан топту түзүү же ага катышуу	5	5	4	9	22	0,1	0,1	0,1	0,2	0,4
кылмыштуу коомдоштукту түзүү же ага катышуу	2	2	2	8	9	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2
уюшкан топторду жана кылмыштуу коомдоштуктарды каржылоо	-	-	-	3	3	-	-	-	0,1	0,1
куралды, ок-дарыларды мыйзамсыз жүгүртүү	225	232	221	198	226	5,1	5,1	4,8	4,1	4,6
куралды мыйзамсыз жасоо	10	14	7	6	5	0,2	0,3	0,2	0,1	0,1
куралды этиятсыздык менен сактоо	8	6	6	1	1	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0
атуучу куралды уурдоо же опузалап алып коюу	9	6	5	6	-	0,2	0,1	0,1	0,1	-
тоо-кен, курулуш же башка жумуштардын коопсуздук эрежелерин бузуу	25	15	19	6	12	0,6	0,3	0,4	0,1	0,2
өрт коопсуздугунун эрежелерин бузуу	48	30	31	11	4	1,1	0,7	0,7	0,2	0,1
массалык баш аламандыктар	21	16	2	9	25	0,5	0,4	0,0	0,2	0,5
жолдорду мыйзамсыз тосуу	3	3	5	-	1	0,1	0,1	0,1	-	0,0
бейбаштык	3 350	2 478	2 258	1 747	1 870	75,3	54,8	49,1	36,3	38,0
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатып өткөрүү максатында мыйзамсыз даярдоо	418	330	549	777	903	9,4	7,3	11,9	16,1	18,3
сатып өткөрүү максаты жок баңги каражаттарды, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун мыйзамсыз даярдоо	528	412	410	495	431	11,9	9,1	8,9	10,3	8,7
прекурсорлорду мыйзамсыз даярдоо	14	18	12	10	12	0,3	0,4	0,3	0,2	0,2
Кыргыз Республикасынын бажы чек арасы аркылуу алып өтүүнүн атайын эрежелери белгиленген буюмдардын контрабандасы	11	14	8	28	13	0,2	0,3	0,2	0,6	0,3
Кыргыз Республикасынын бажы чек арасы аркылуу алып өтүүнүн атайын эрежелери белгиленген буюмдардын контрабандасы	2	-	-	5	3	0,0	-	-	0,1	0,1
баңгизат каражаттарын жана психотроптук заттарды колдонууга көндүрүү	3	5	2	2	1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0

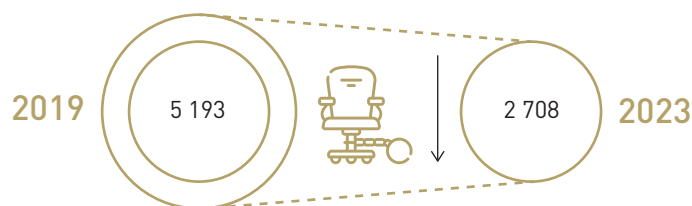

1.13 таб. уландысы

	Бардыгы					14 жана андан улуу жаштагы калктын 100 000ине				
	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
баңгизат каражаттарын камтыган өсүмдүктөрдү себүү жана өстүрүү	16	15	6	9	7	0,4	0,3	0,1	0,2	0,1
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун жана прекурсорлорун мыйзамдуу жүгүртүүнүн эрежелерин бузуу	1	1	1	-	-	0,0	0,0	0,0	-	-
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун колдонуу үчүн көмүскө жайларды уюштуруу же кармоо	6	2	5	8	1	0,1	0,0	0,1	0,2	0,0
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун алууга документти мыйзамсыз берүү же болбосо жасалма жасоо	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
дарактарды жана бадалдарды мыйзамсыз кыюу	32	12	8	49	29	0,7	0,3	0,2	1,0	0,6
балыкты, же болбосо суу жаныбарларын мыйзамсыз уулоо жана олжолоо	1	3	3	65	58	0,0	0,1	0,1	1,4	1,2
автомототранспорт каражаттарынын кыймылынын жана аларды эксплуатациялоонун коопсуздук эрежелерин бузуу	562	460	424	515	443	12,6	10,2	9,2	10,7	9,0
мас абалындагы адамдын автоматотранспорт каражатын айдоосуна жол берүү	2	2	7	4	1	0,0	0,0	0,2	0,1	0,0
компьютердик маалыматка жана электрондук документтерге, маалымат тутумуна же электр байланыш тармагына санкцияланбаган жеткиликтүүлүк	2	3	3	1	-	0,0	0,1	0,1	0,0	-
зыян келтирүүчү программалык продуктуларды түзүү	-	-	1	-	-	-	-	0,0	-	-
кибер-саботаж	1	-	2	-	-	0,0	-	0,0	-	-
башка кылмыштар	78	53	47	40	33	1,7	1,1	0,9	0,8	0,7

2023-жылы 2019-жылга салыштырмалуу мамлекеттик бийликке каршы катталган кылмыштардын саны дээрлик 2 эсеге азайып жана 2,7 миңди (же калктын 100 миңине 55) түздү. Мындай кылмыштардын жалпы санынын олуттуу үлүшү документтерди жасалмалоого (калктын 100 миңине 15) жана кызмат абалынан кыянаттык менен пайдаланууга (калктын 100 миңине 11) туура келген (1.14 таблица).

Мамлекеттик бийликке каршы кылмыштардын саны

1.14 таблица: Мамлекеттик бийликке каршы кылмыштардын саны

	Бардыгы					14 жана андан улуу жаштагы калктын 100 000ине				
	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
Мамлекеттик бийликке каршы катталган кылмыштар - бардыгы	5 193	4 025	4 340	3 119	2 708	116,7	89,1	94,3	64,8	55,0
<i>анын ичинде:</i>										
бийликти күч менен басып алуу	2	6	5	2	2	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0
бийликти күч менен басып алууга ачык чакырыктар	16	24	16	7	20	0,4	0,5	0,3	0,1	0,4
расалык, этностук, улуттук, диний же региондор аралык кастыкты (араздашууну) козутуу	115	66	25	25	57	2,6	1,5	0,5	0,5	1,2
экстремисттик уюмду түзүү жана каржылоо	59	21	24	46	19	1,3	0,5	0,5	1,0	0,4
экстремисттик материалдарды даярдоо, таратуу	245	134	177	183	178	5,5	3,0	3,8	3,8	3,6
коррупция	54	46	114	48	39	1,2	1,0	2,5	1,0	0,8
кызмат абалын кыянаттык менен пайдалануу	1 805	1 297	1 054	703	558	40,6	28,7	22,9	14,6	11,3
бийликтен аша чабуу	188	108	93	25	30	4,2	2,4	2,0	0,5	0,6
билип туруп пайдасыз контракт түзүү	13	15	8	1	2	0,3	0,3	0,2	0,0	0,0
мыйзамсыз баюу	7	15	16	-	-	0,2	0,3	0,3	-	-
пара алуу	49	32	38	29	62	1,1	0,7	0,8	0,6	1,3
опузалап пара алуу	108	79	65	71	86	2,4	1,7	1,4	1,5	1,7
пара алууда ортомчулук кылуу	1	1	1	-	1	0,0	0,0	0,0	-	0,0
пара берүү	10	11	12	17	39	0,2	0,2	0,3	0,4	0,8
кызматтык жасалмачылык	164	185	298	170	118	3,7	4,1	6,5	3,5	2,4
паспортту мыйзамсыз берүү	102	43	55	15	0	2,3	1,0	1,2	0,3	
шалаакылык	170	139	160	127	82	3,8	3,1	3,5	2,6	1,7
кылмышты жаап-жашыруу	19	19	20	15	25	0,4	0,4	0,4	0,3	0,5
эркиндигинен ажыратуу жайларынан же кайтаруудан качуу	198	86	100	61	37	4,4	1,9	2,2	1,3	0,8
эркиндигинен ажыратуу түрүндө жазаны өтөөдөн качуу	28	18	14	13	9	0,6	0,4	0,3	0,3	0,2
соттун өкүмүн, соттун чечимин же башка соттук актыны аткарбоо	16	261	315	293	196	0,4	5,8	6,8	6,1	4,0
бийлик өкүлүн коркутуу же ага карата зомбулук	85	107	69	25	26	1,9	2,4	1,5	0,5	0,5
жасалган кылмыш жөнүндө арызды же кайрылууну каттоодон баш тартуу же жашырып коюу	26	4	3	7	3	0,6	0,1	0,1	0,1	0,1
Кыргыз Республикасынын мамлекеттик чек арадан мыйзамсыз өтүү	289	249	459	305	259	6,5	5,5	10,0	6,3	5,3
документтердин жасалмасын жасоо	1 009	884	1 002	810	740	22,7	19,6	21,8	16,8	15,0
башка кылмыштар	415	175	197	121	120	9,3	3,9	4,3	2,5	2,4

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы, Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

2023-жылы республикада аскер кызматына каршы 27 кылмыш катталган, бул 2019-жылдын деңгээлинде. Мындай кылмыштардын көпчүлүгү

(70 пайызы) бөлүктү же кызмат өтөө жерин өзү билип таштап кетүү (11 кылмыш) жана дезертирдик (8 кылмыш) (1.15 таблица) болгон.

1.15 таблица: Аскер кызматына каршы кылмыштардын саны

	Бардыгы					14 жана андан улуу жаштагы калктын 100 000ине				
	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
Катталган аскердик кызматына каршы кылмыштар - бардыгы анын ичинде:	27	16	38	29	27	0,6	0,4	0,8	0,6	0,5
аскерге чакыруу жана чогулуу (сабактар) иш-чараларынан качуу	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
бири-бирине баш ийүүчүлүк мамилеси болбогон аскер кызматчыларынын ортосундагы өз ара мамилелердин уставдык эрежелерин бузуу	10	5	8	-	3	0,2	0,1	0,2	-	0,1
бөлүктү же кызмат өтөө жерин өзү билип таштап кетүү	1	-	7	9	11	0,0	-	0,2	0,2	0,2
дезертирдик	11	9	12	11	8	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2
башка кылмыштар	5	2	11	9	5	0,1	0,0	0,2	0,2	0,1

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы, Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

1.16 таблица: Эл аралык укук тартибине каршы кылмыштардын саны

	Бардыгы					14 жана андан улуу жаштагы калктын 100 000ине				
	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
Эл аралык укук тартибине каршы катталган кылмыштар - бардыгы анын ичинде:	58	12	19	8	5	1,3	0,3	0,4	0,2	0,1
эл аралык гуманитардык укуктун ченемдерин кылмыштуу бузуулар	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
жалдануучулук	58	12	11	2	4	1,3	0,3	0,2	0,0	0,1
башка кылмыштар	-	-	8	6	1	-	-	0,2	0,1	0,0

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы, Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

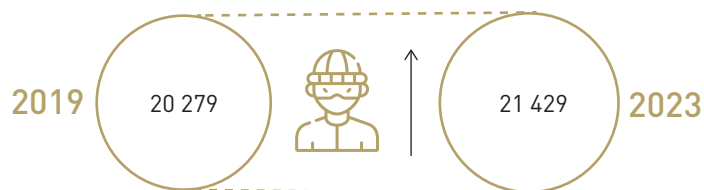
КЫЛМЫШ ЖАСАГАН АДАМДАР

2

2. КЫЛМЫШ ЖАСАГАН АДАМДАР

Беш жылдык мезгилде аныкталган кылмыш/жорук жасагандардын саны 2019-жылы 20,3 миңден 2023-жылы 21,4 миңге чейин, же 6 пайызга көбөйгөн. Мурунку жылдардагыдай эле, 2023-жылы кылмыш/жорук жасагандардын көбү уурулук (30 пайыз), алдамчылык (14 пайыз) жана бейбаштык (9 пайыз) кылгандардын үлүшүнө туура келген (2.1 таблица).

Кылмыш/жорук жасаган адамдардын саны

2.1 таблица: Кылмыштын түрлөрү боюнча кылмыш жасаган адамдардын саны¹

	2019	2020	2021	2022	2023
Адам					
Аныкталган адамдар - бардыгы анын ичинде:	20 279	24 320	24 959	21 706	21 429
адам өлтүрүү	157	165	165	213	181
ден соолукка оор залал келтирүү	161	177	186	212	261
зордуктоо	216	214	201	154	171
каракчылык	192	139	148	224	188
тоноо	797	644	766	1 089	1 003
уурулук	2 356	3 363	4 627	7 222	6 362
алдамчылык	1 731	1 790	2 022	2 378	2 917
паракорлук	50	56	42	82	118
баңгизаттарды мыйзамсыз жүгүртүүсүнө байланыштуу кылмыштар	580	574	603	767	743
бейбаштык	1 979	2 023	1 657	1 811	2 019
транспорт каражаттарынын кыймылынын жана аларды пайдалануунун коопсуздук эрежелерин бузуу	373	371	396	502	477
башка кылмыштар	11 687	14 804	14 146	7 052	6 989
Жыйынтыкка карата пайыз менен					
Аныкталган адамдар - бардыгы анын ичинде:	100	100	100	100	100
адам өлтүрүү	0,8	0,7	0,7	1,0	0,8
ден соолукка оор залал келтирүү	0,8	0,7	0,7	1,0	1,2
зордуктоо	1,1	0,9	0,8	0,7	0,8
каракчылык	0,9	0,6	0,6	1,0	0,9
тоноо	3,9	2,6	3,1	5,0	4,7
уурулук	11,6	13,8	18,5	33,3	29,7
алдамчылык	8,5	7,4	8,1	11,0	13,6
паракорлук	0,2	0,2	0,2	0,4	0,6
баңгизаттарды мыйзамсыз жүгүртүүсүнө байланыштуу кылмыштар	2,9	2,4	2,4	3,5	3,5

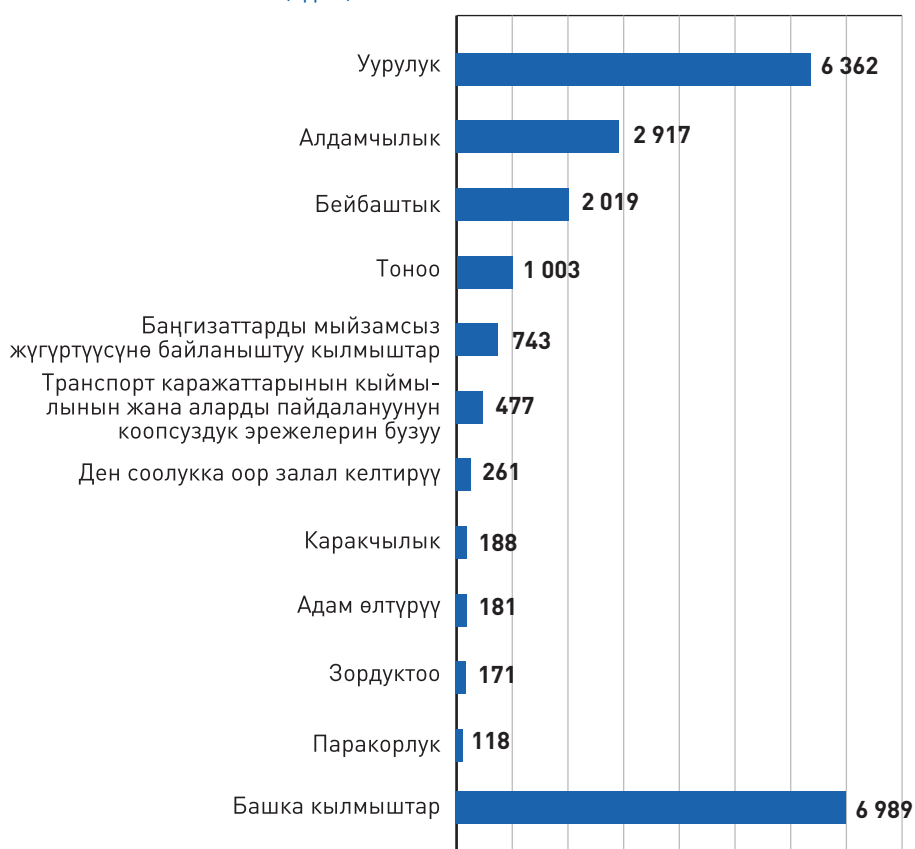
2.1 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
бейбаштык	9,8	8,3	6,6	8,3	9,4
транспорт каражаттарынын кыймылынын жана аларды пайдалануунун коопсуздук эрежелерин бузуу	1,8	1,5	1,6	2,3	2,2
башка кылмыштар	57,6	60,9	56,7	32,5	32,6
Калктын 100 000ине кылмыш жасаган адамдардын саны	327	385	387	345	330

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы, Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

¹ 2022-жылга чейин - кылмыштарды жана жоруктарды жасаган адамдарды эске алуу менен.

2.1 график: 2023-жылы кылмыштын түрлөрү боюнча кылмыш жасаган адамдардын саны (адам)

Кылмыш жасап аныкталган адамдардын санынын көбөйүшү менен катар, топто кылмыш кылган укук бузгандардын саны 18 пайызга өстү, ал эми уюшкан топто кылмыш жасагандардын саны, тескерисинче 25 пайызга кыскарды.

2019-жылга салыштырмалуу алкогольдук мас абалында кылмыш жасагандардын санынын динамикасы дээрлик өзгөргөн жок. Мындан айырмаланып баңгизаттык мас абалында кылмыш жасаган адамдардын саны 2,1 эсеге көбөйгөн (2.2 таблица).

2.2 таблица: Адамдардын айрым категориялары жасаган кылмыштардын саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Жасалган кылмыштардын саны:					
жашы жете электерге же алардын катышуусу менен	393	492	506	1 019	1 070
кылмышты мурун жасаган адамдар	195	249	346	302	228
топто	901	703	783	1 291	1 065
анын ичинде уюштурулган топто	12	1	2	15	9
алкоголдук мас абалы	1 285	2 433	2 389	1 480	1 265
баңгизаттык мас абалы	31	81	92	80	65

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы, Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

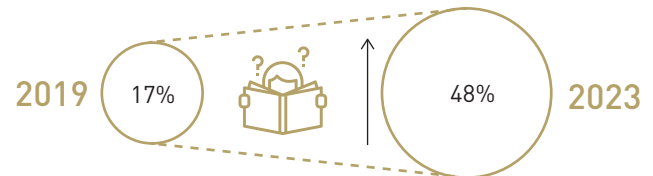
2023-жылы кылмыш жасагандардын жалпы санынын 85 пайызын эркектер түзгөн. Беш жылдык мезгилде кылмыш жасаган адамдардын жалпы санында аялдардын үлүшүнүн төмөндөө тенденциясы байкалган (2019-жылы 17 пайыздан 2023-жылы 15 пайызга чейин). Адамдардын дээрлик үчтөн экиси (63 пайызы) 29 жаш жана андан улуу курактагылар кылмыш жасашкан. Кылмыш жасагандардын арасында 14-17 жаштагы балдардын үлүшү 7 пайызды, ал эми 18-28 жаштагы жаштар 30 пайызга жакын түзгөн.

Кылмыш жасагандардын басымдуу көпчүлүгү (75 пайызы) орто билимдүү, 15 пайызы - жогорку билимдүү жана 9 пайызы - башка билимдүү болушкан. Кылмыш жасагандардын жарымынан бир аз азы (48 пайызы) кылмыш болгон учурда иштебегендер же окубагандар, ал эми иштегендердин үлүшү 2 пайызды, студенттер жана окуучулар

3 пайызды жана 48 пайызы башка иш менен камсыз кылуунун статусуна ээ болгон.

Кылмыш жасагандардын арасында беш жылдык мезгилде иштебеген жана окубаган адамдардын саны 2019-жылы 17 пайыздан 2023-жылы 48 пайызга чейин өскөн. Ошол эле учурда, иш менен камсыз кылуунун башка статусу бар адамдардын саны бул мезгилде 79 пайыздан 48 пайызга чейин төмөндөдү (2.3 таблица).

Кылмыш жасагандардын жалпы санынан иштебегендердин жана окубагандардын үлүшү

2.3 таблица: Кылмыш жасаган адамдардын курамы

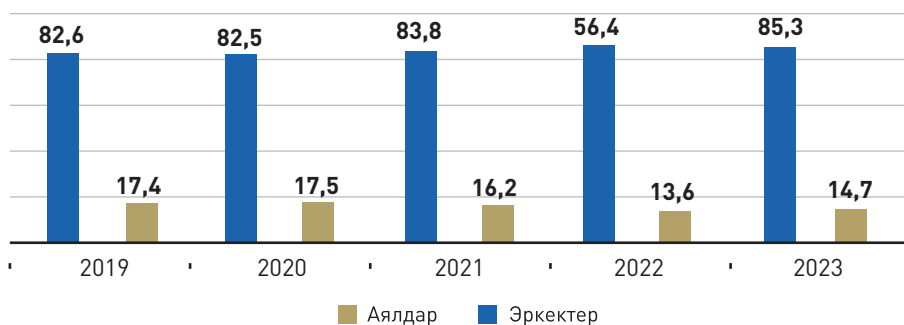
	2019	2020	2021	2022	2023
Адам					
Кылмыш жасаган адамдарды аныктоо - бардыгы анын ичинде:	20 279	24 320	24 959	21 706	21 429
жынысы боюнча:					
эркектер	16 747	20 055	20 918	18 763	18 284
аялдар	3 532	4 265	4 041	2 943	3 145
жаш курагы боюнча, жаш:					
14-17	1 162	1 031	1 278	1 698	1 552
18-24	3 314	3 712	3 847	4 050	3 956
25-28	2 691	3 013	3 142	2 547	2 439
29 жана андан улуу	13 112	16 564	16 692	13 411	13 482
билими боюнча:					
орто (толук, толук эмес)	1 731	1 790	2 022	2 378	2 917
жогорку	2 706	3 829	3 915	3 539	3 297
башкалар	2 485	1 105	611	1 195	1 818
кылмыш жасаган учурдагы иши боюнча:					
окуучулар, студенттер	228	362	513	703	554
жумушчулар	678	682	495	433	391
окубагандар жана иштебегендер	3 358	11 704	13 711	10 759	10 297
башкалар	16 015	11 572	10 240	9 811	10 187
Жыйынтыкка карата пайыз менен					
Кылмыш жасаган адамдарды аныктоо - бардыгы анын ичинде:	100	100	100	100	100
жынысы боюнча:					
эркектер	82,6	82,5	83,8	86,4	85,3

2.3 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
аялдар	17,4	17,5	16,2	13,6	14,7
жаш курагы боюнча, жаш:					
14-17	5,7	4,2	5,1	7,8	7,2
18-24	16,3	15,3	15,4	18,7	18,5
25-28	13,3	12,4	12,6	11,7	11,4
29 жана андан улуу	64,7	68,1	66,9	61,8	62,9
билими боюнча:					
орто (толук, толук эмес)	74,4	79,7	81,9	78,2	76,1
жогорку	13,3	15,7	15,7	16,3	15,4
башкалар	12,3	4,5	2,4	5,5	8,5
кылмыш жасаган учурдагы иши боюнча:					
окуучулар, студенттер	1,1	1,5	2,1	3,2	2,6
жумушчулар	3,3	2,8	2,0	2,0	1,8
окубагандар жана иштебегендер	16,6	48,1	54,9	49,6	48,1
башкалар	79,0	47,6	41,0	45,2	47,5

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы, Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

2.2 график: Жынысы боюнча кылмыш жасаган адамдардын курамы (жыйынтыкка карата пайыз менен)

2023-жылы кылмыш жасаган адамдардын санынын 2019-жылга салыштырмалуу эң көп өсүшү Бишкек шаарында (27 пайызга), ошондой эле Чүй (22 пайызга), Жалал-Абад (12 пайызга) жана Ош (11 пайызга) облустарында, эң азы (3 пайызга) Талас жана Нарын облустарында белгиленди (2.4 таблица).

Кылмыш жасаган адамдардын санынын өсүшү

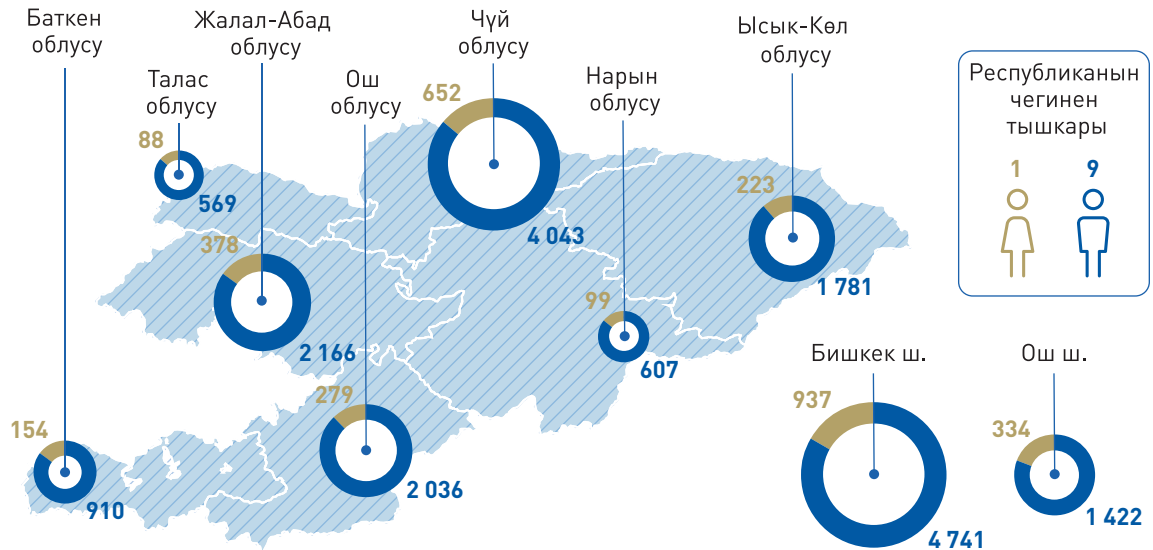

2.4 таблица: Кылмыш жасаган адамдардын саны, жынысы жана аймактар боюнча (адам)

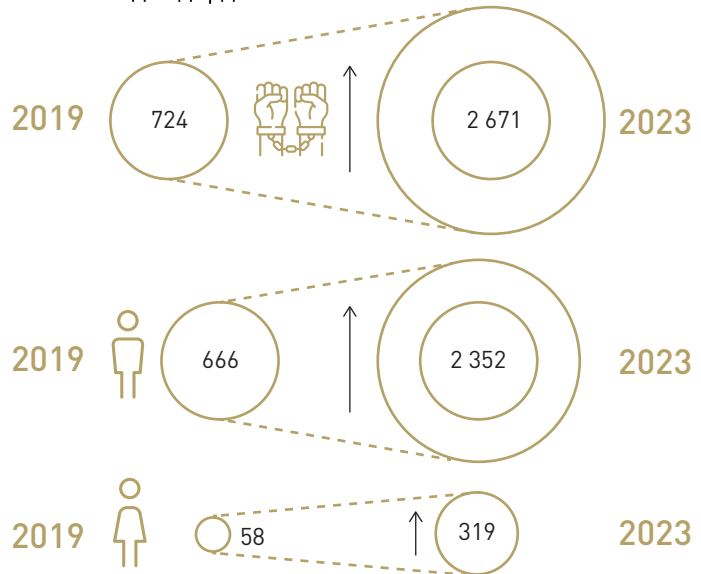
	2019	2020	2021	2022	2023
Бардыгы					
Кыргыз Республикасы	20 279	24 320	24 959	21 706	21 429
Баткен облусу	1 257	1 416	1 461	1 167	1 064
Жалал-Абад облусу	2 930	2 868	3 025	2 439	2 544
Ысык-Көл облусу	1 679	2 190	2 597	2 326	2 004
Нарын облусу	1 128	1 043	1 072	737	706
Ош облусу	2 594	2 673	2 739	2 089	2 315
Талас облусу	954	1 054	976	708	657
Чүй облусу	3 610	5 889	6 001	5 133	4 695
Бишкек ш.	4 336	5 653	5 161	5 219	5 678
Ош ш.	1 785	1 534	1 915	1 881	1 756
Эркектер					
Кыргыз Республикасы	16 747	20 055	20 918	18 763	18 284
Баткен облусу	1 046	1 191	1 274	1 042	910
Жалал-Абад облусу	2 357	2 343	2 509	2 117	2 166
Ысык-Көл облусу	1 465	1 888	2 181	2 080	1 781
Нарын облусу	960	915	945	638	607
Ош облусу	2 081	2 161	2 299	1 859	2 036
Талас облусу	834	910	838	650	569
Чүй облусу	3 017	4 944	5 189	4 407	4 043
Бишкек ш.	3 569	4 460	4 164	4 446	4 741
Ош ш.	1 413	1 243	1 507	1 517	1 422
Аялдар					
Кыргыз Республикасы	3 532	4 265	4 041	2 943	3 145
Баткен облусу	211	225	187	125	154
Жалал-Абад облусу	573	525	516	322	378
Ысык-Көл облусу	214	302	416	246	223
Нарын облусу	168	128	127	99	99
Ош облусу	513	512	440	230	279
Талас облусу	120	144	138	58	88
Чүй облусу	593	945	812	726	652
Бишкек ш.	767	1 193	997	773	937
Ош ш.	372	291	408	364	334

2.3 график: 2023-жылы аймактар жана жынысы боюнча кылмыш жасаган адамдардын саны (адам)

2019-жылдан 2023-жылга чейин оор жана өзгөчө оор кылмыштарды жасаган адамдардын саны (724төн 2,7 миң адамга чейин, же 3,6 эсеге), эркектер арасында (666дан 2,1 миң адамга чейин, же 4 эсеге), ошондой эле аялдар арасында (58ден 319 адамга чейин, же 6 эсеге) көбөйүү тенденциясы байкалган. Оор жана өзгөчө оор кылмыштарды жасап аныкталган адамдардын эң көп саны Бишкек шаарында (31 пайыз), Чүй (22 пайыз) жана Жалал-Абад (13 пайыз) облустарында белгиленген. Кылмыш жасаган аялдардын (55 пайызы) жана эркектердин (53 пайызы) жарымынан көбү Бишкек шаарында жана Чүй облусунда табылган (2.5 таблица).

Оор жана өзгөчө оор кылмыштарды жасаган адамдардын саны

2.5 таблица: Аймактар жана жынысы боюнча оор жана өзгөчө оор кылмыш жасаган адамдардын саны (адам)

	2019	2020	2021	2022	2023
Бардыгы					
Кыргыз Республикасы	724	2 093	2 576	2 606	2 671
Баткен облусу	50	116	155	128	95
Жалал-Абад облусу	96	282	298	304	339
Ысык-Көл облусу	54	150	156	214	202

2.5 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
Нарын облусу	24	47	46	45	65
Ош облусу	58	216	264	224	254
Талас облусу	17	44	52	69	92
Чүй облусу	171	466	535	549	596
Бишкек ш.	205	617	866	906	828
Ош ш.	49	155	204	167	200
Эркектер					
Кыргыз Республикасы	666	1 881	2 326	2 346	2 352
Баткен облусу	48	109	147	126	81
Жалал-Абад облусу	94	259	276	284	315
Ысык-Көл облусу	51	142	141	192	188
Нарын облусу	24	42	45	42	51
Ош облусу	55	198	248	206	235
Талас облусу	17	41	51	64	71
Чүй облусу	149	406	483	484	527
Бишкек ш.	186	544	753	800	723
Ош ш.	42	140	182	148	161
Аялдар					
Кыргыз Республикасы	58	212	250	260	319
Баткен облусу	2	7	8	2	14
Жалал-Абад облусу	2	23	22	20	24
Ысык-Көл облусу	3	8	15	22	14
Нарын облусу	-	5	1	3	14
Ош облусу	3	18	16	18	19
Талас облусу	-	3	1	5	21
Чүй облусу	22	60	52	65	69
Бишкек ш.	19	73	113	106	105
Ош ш.	7	15	22	19	39

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы, Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

2023-жылы 2019-жылга салыштырмалуу жалпысынан республика боюнча алкогольдук мас абалында кылмыш жасагандардын саны бир аз азайган. Мындай кылмыштарды жасагандардын кыйла

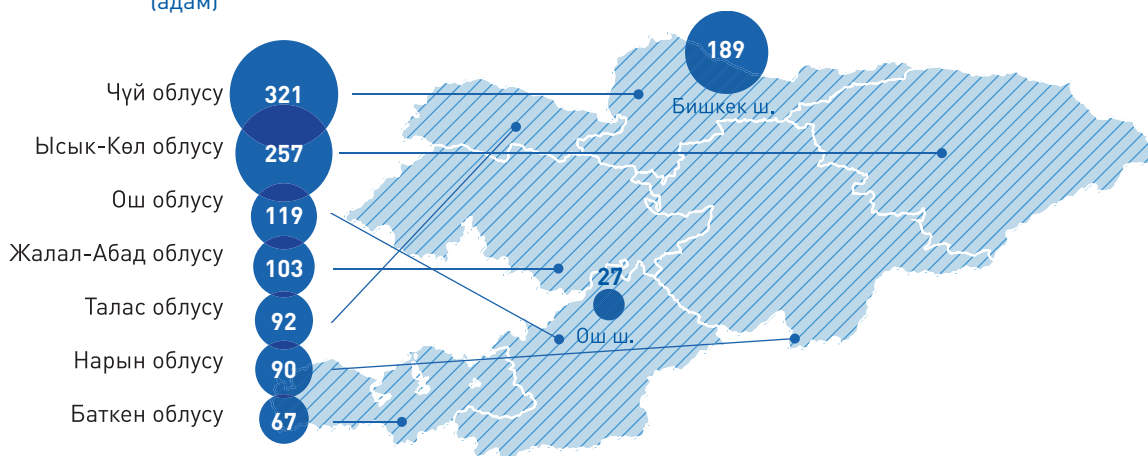
үлүшү Чүй (25 пайыз) жана Ысык-Көл (20 пайыз) облустарына, ошондой эле Бишкек шаарына (15 пайыз) туура келди (2.6 таблица).

2.6 таблица: Алкоголдук мас абалында кылмыш жасаган адамдардын саны, аймактар боюнча

	2019	2020	2021	2022	2023
Бардыгы					
Кыргыз Республикасы	1 285	2 433	2 389	1 480	1 265
Баткен облусу	80	130	134	54	67
Жалал-Абад облусу	161	216	147	116	103
Ысык-Көл облусу	261	559	406	320	257
Нарын облусу	162	209	170	81	90
Ош облусу	93	139	151	88	119
Талас облусу	63	125	78	66	92
Чүй облусу	230	571	670	443	321
Бишкек ш.	194	418	512	239	189
Ош ш.	41	66	121	73	27
Жыйынтыкка карата пайыз менен					
Кыргыз Республикасы	100	100	100	100	100
Баткен облусу	6,2	5,3	5,6	3,6	5,3
Жалал-Абад облусу	12,5	8,9	6,2	7,8	8,1
Ысык-Көл облусу	20,3	23,0	17,0	21,6	20,3
Нарын облусу	12,6	8,6	7,1	5,5	7,1
Ош облусу	7,2	5,7	6,3	5,9	9,4
Талас облусу	4,9	5,1	3,3	4,5	7,3
Чүй облусу	17,9	23,5	28,0	29,9	25,4
Бишкек ш.	15,1	17,2	21,4	16,1	14,9
Ош ш.	3,2	2,7	5,1	4,9	2,1

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы, Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

2.4 график: 2023-жылы аймактар боюнча алкогольдук мас абалында кылмыш жасаган адамдардын саны (адам)

2023-жылы аныкталган адамдардын жарымынан көбү (57 пайызы) менчикке жана экономикалык ишмердикти жүргүзүү тартибине каршы кылмыштар, 17 пайызы - инсанга каршы кылмыштар, жана ушунча эле (17 пайызы) коомдук коопсуздукка

жана коомдук тартипке каршы кылмыштарды жасашкан. Мамлекеттик бийликке каршы кылмыш жасагандардын үлүшү 10 пайызды түздү. Бир пайыздан азы аскер кызматына каршы кылмыш жасаган.

2.7 таблица: Кыргыз Республикасынын Кылмыш-жаза кодексинин өзгөчө бөлүгүнүн бөлүмдөрүнө ылайык кылмыш жасаган адамдардын саны (адам)

	2019	2020	2021	2022	2023
<i>Кылмыш жасап аныкталган адамдар - бардыгы</i>					
Инсанга каршы кылмыштар	1 381	1 529	1 617	3 460	3 644
өмүргө каршы кылмыштар	179	204	204	224	205
ден соолукка каршы кылмыштар	563	663	677	1 839	1 938
адамдын өмүрүнө жана ден соолугуна коркунуч келтирген кылмыштар	7	17	16	17	49
инсанды медициналык жана фармацевттик тейлөө чөйрөсүндөгү кылмыштар	12	5	12	18	22
жыныстык кол тийбестикке жана жыныстык эркиндикке каршы кылмыштар	253	253	240	193	217
инсандын руханий-адеп-ахлактык саламаттыгына каршы кылмыштар	100	87	87	111	150
адамдын жеке эркиндигине каршы кылмыштар	28	17	15	56	53
үй-бүлө мамилелеринин салттарына жана балдардын кызыкчылыктарына каршы кылмыштар	207	204	294	960	958
жарандык жана башка адам укуктарына каршы кылмыштар	32	79	72	42	52
Менчикке жана экономикалык ишти жүргүзүү тартибине каршы кылмыштар	6 205	6 988	8 470	12 376	12 094
менчикке каршы кылмыштар	5 698	6 565	8 217	11 990	11 741
экономикалык ишти жүргүзүү тартибине каршы кылмыштар	166	110	61	157	129
акча-насыя жана валюта чөйрөсүндөгү кылмыштар	22	22	16	26	17
салык салуу чөйрөсүндөгү кылмыштар	249	240	100	90	97
коммерциялык жана башка уюмдардагы кызматтын кызыкчылыктарына каршы кылмыштар	70	51	76	113	110
Коомдук коопсуздукка жана коомдук тартипке каршы кылмыштар	3 112	3 190	2 812	3 404	3 576
коомдук коопсуздукка каршы кылмыштар	138	179	124	169	192
өнөр жайда, курулушта жана жогорку коркунучтагы булактарды пайдалануу чөйрөсүндө коопсуздукка каршы кылмыштар	10	16	11	23	13
коомдук тартипке каршы кылмыштар	1 986	2 037	1 659	1 820	2 049
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун жана прекурсорлорун жүгүртүү чөйрөсүндөгү кылмыштар	580	574	603	767	743
калктын саламаттыгына каршы кылмыштар	13	2	2	11	5
экологиялык коопсуздукка жана жаратылыш чөйрөсүнө каршы кылмыштар	10	8	10	106	95

2.7 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
транспорттун жана магистралдык түтүк өткөрмөлөрүнүн кыймылынын жана аларды эксплуатациялоонун коопсуздугуна каршы кылмыштар	375	374	403	507	479
кибер-коопсуздукка каршы кылмыштар	-	-	-	1	-
Мамлекеттик бийликке каршы кылмыштар	1 314	1 998	2 360	2 410	1 975
конституциялык түзүлүштүн негиздерине жана мамлекеттин коопсуздугуна каршы кылмыштар	89	102	162	242	218
мамлекеттик жана муниципалдык кызматтын кызыкчылыктарына каршы коррупциялык же башка кылмыштар	585	717	829	1 046	892
сот бийлигине каршы кылмыштар	3	4	-	-	1
далилдерди табуунун процесстик тартибине каршы кылмыштар	28	48	42	40	38
сот актыларын жана башка аткаруу документтерин аткарууга каршы кылмыштар	85	431	398	335	268
башкаруу тартибине каршы кылмыштар	524	696	929	747	558
Аскер кызматына каршы кылмыштар	21	24	17	42	26
чакырылуучулардын, резервдегилердин жана аскерге милдеттүүлөрдүн кылмыштары	-	-	-	-	1
баш ийүүнүн жана аскердик ар-намысты сактоонун тартибине каршы кылмыштар	21	23	15	38	22
аскердик мүлктү сактоонун же эксплуатациялоонун тартибине каршы кылмыштар	-	1	2	4	3
Эл аралык укук тартибине каршы кылмыштар	7	-	3	2	1
тынчтыкка жана адамзаттын коопсуздугуна каршы кылмыштар	-	-	-	2	-
аскердик кылмыштар жана согуш жүргүзүүнүн мыйзамдарын жана салттарын башка бузуулар	7	-	3	-	1
Кылмыш жасаган эркектер аныкталды					
Инсанга каршы кылмыштар	1 182	1 323	1 363	3 032	3 177
өмүргө каршы кылмыштар	161	181	180	200	183
ден соолукка каршы кылмыштар	507	592	600	1 551	1 673
адамдын өмүрүнө жана ден соолугуна коркунуч келтирген кылмыштар	7	16	12	11	33
инсанды медициналык жана фармацевтик тейлөө чөйрөсүндөгү кылмыштар	10	-	5	10	11
жыныстык кол тийбестикке жана жыныстык эркиндикке каршы кылмыштар	252	250	238	186	213
инсандын руханий-адеп-ахлактык саламаттыгына каршы кылмыштар	64	53	56	92	114
адамдын жеке эркиндигине каршы кылмыштар	18	12	12	50	47
үй-бүлө мамилелеринин салттарына жана балдардын кызыкчылыктарына каршы кылмыштар	140	152	213	900	859
жарандык жана башка адам укуктарына каршы кылмыштар	23	67	47	32	44

2.7 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
Менчикке жана экономикалык ишти жүргүзүү тартибине каршы кылмыштар	5 197	5 773	7 226	10 688	10 167
менчикке каршы кылмыштар	4 770	5 404	7 022	10 360	9 874
экономикалык ишти жүргүзүү тартибине каршы кылмыштар	138	98	46	135	114
акча-насыя жана валюта чөйрөсүндөгү кылмыштар	20	21	12	20	15
салык салуу чөйрөсүндөгү кылмыштар	218	210	90	81	82
коммерциялык жана башка уюмдардагы кызматтын кызыкчылыктарына каршы кылмыштар	51	40	56	92	82
Коомдук коопсуздукка жана коомдук тартипке каршы кылмыштар	2 763	2 817	2 535	3 088	3 231
коомдук коопсуздукка каршы кылмыштар	133	170	121	159	169
өнөр жайда, курулушта жана жогорку коркунучтагы булактарды пайдалануу чөйрөсүндө коопсуздукка каршы кылмыштар	9	14	11	21	13
коомдук тартипке каршы кылмыштар	1 684	1 725	1 447	1 584	1 790
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун жана прекурсорлорун жүгүртүү чөйрөсүндөгү кылмыштар	557	542	577	740	717
калктын саламаттыгына каршы кылмыштар	13	2	1	11	3
экологиялык коопсуздукка жана жаратылыш чөйрөсүнө каршы кылмыштар	9	8	10	104	94
транспорттун жана магистралдык түтүк өткөрмөлөрүнүн кыймылынын жана аларды эксплуатациялоонун коопсуздугуна каршы кылмыштар	358	356	368	468	445
кибер-коопсуздукка каршы кылмыштар				1	
Мамлекеттик бийликке каршы кылмыштар	1 039	1 625	1 984	1 902	1 585
конституциялык түзүлүштүн негиздерине жана мамлекеттин коопсуздугуна каршы кылмыштар	78	93	145	219	191
мамлекеттик жана муниципалдык кызматтын кызыкчылыктарына каршы коррупциялык же башка кылмыштар	491	594	728	848	703
сот бийлигине каршы кылмыштар	3	4	-	-	1
далилдерди табуунун процесстик тартибине каршы кылмыштар	21	38	30	34	27
сот актыларын жана башка аткаруу документтерин аткарууга каршы кылмыштар	78	395	372	278	229
башкаруу тартибине каршы кылмыштар	368	501	709	523	434
Аскер кызматына каршы кылмыштар	21	23	17	41	26
чакырылуучулардын, резервдегилердин жана аскерге милдеттүүлөрдүн кылмыштары	-	-	-	-	1
баш ийүүнүн жана аскердик ар-намысты сактоонун тартибине каршы кылмыштар	21	22	15	37	22
аскердик мүлктү сактоонун же эксплуатациялоонун тартибине каршы кылмыштар	-	1	2	4	3
Эл аралык укук тартибине каршы кылмыштар	7	-	3	2	1
тынчтыкка жана адамзаттын коопсуздугуна каршы кылмыштар	-	-	-	2	-

2.7 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
аскердик кылмыштар жана согуш жүргүзүүнүн мыйзамдарын жана салттарын башка бузуулар	7	-	3	-	1
Кылмыш жасаган аялдар аныкталды					
Инсанга каршы кылмыштар	199	206	254	428	467
өмүргө каршы кылмыштар	18	23	24	24	22
ден соолукка каршы кылмыштар	56	71	77	288	265
адамдын өмүрүнө жана ден соолугуна коркунуч келтирген кылмыштар	-	1	4	6	16
инсанды медициналык жана фармацевттик тейлөө чөйрөсүндөгү кылмыштар	2	5	7	8	11
жыныстык кол тийбестикке жана жыныстык эркиндикке каршы кылмыштар	1	3	2	7	4
инсандын руханий-адеп-ахлактык саламаттыгына каршы кылмыштар	36	34	31	19	36
адамдын жеке эркиндигине каршы кылмыштар	10	5	3	6	6
үй-бүлө мамилелеринин салттарына жана балдардын кызыкчылыктарына каршы кылмыштар	67	52	81	60	99
жарандык жана башка адам укуктарына каршы кылмыштар	9	12	25	10	8
Менчикке жана экономикалык ишти жүргүзүү тартибине каршы кылмыштар	1 008	1 215	1 244	1 688	1 927
менчикке каршы кылмыштар	928	1 161	1 195	1 630	1 867
экономикалык ишти жүргүзүү тартибине каршы кылмыштар	28	12	15	22	15
акча-насыя жана валюта чөйрөсүндөгү кылмыштар	2	1	4	6	2
салык салуу чөйрөсүндөгү кылмыштар	31	30	10	9	15
коммерциялык жана башка уюмдардагы кызматтын кызыкчылыктарына каршы кылмыштар	19	11	20	21	28
Коомдук коопсуздукка жана коомдук тартипке каршы кылмыштар	349	373	277	316	345
коомдук коопсуздукка каршы кылмыштар	5	9	3	10	23
өнөр жайда, курулушта жана жогорку коркунучтагы булактарды пайдалануу чөйрөсүндө коопсуздукка каршы кылмыштар	1	2	-	2	-
коомдук тартипке каршы кылмыштар	302	312	212	236	259
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун жана прекурсорлорун жүгүртүү чөйрөсүндөгү кылмыштар	23	32	26	27	26
калктын саламаттыгына каршы кылмыштар	-	-	1	-	2
экологиялык коопсуздукка жана жаратылыш чөйрөсүнө каршы кылмыштар	1	-	-	2	1
транспорттун жана магистралдык түтүк өткөрмөлөрүнүн кыймылынын жана аларды эксплуатациялоонун коопсуздугуна каршы кылмыштар	17	18	35	39	34
кибер-коопсуздукка каршы кылмыштар	-	-	-	-	-

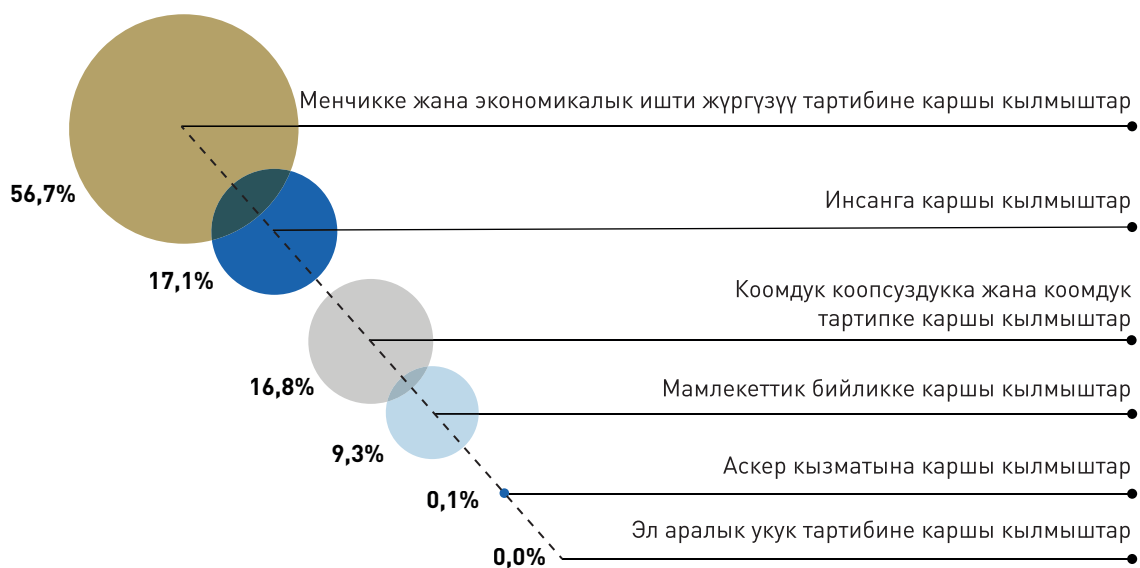

2.7 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
Мамлекеттик бийликке каршы кылмыштар	277	373	376	508	390
конституциялык түзүлүштүн негиздерине жана мамлекеттин коопсуздугуна каршы кылмыштар	11	9	17	23	27
мамлекеттик жана муниципалдык кызматтын кызыкчылыктарына каршы коррупциялык же башка кылмыштар	94	123	101	198	189
сот бийлигине каршы кылмыштар	-	-	-	-	-
далилдерди табуунун процесстик тартибине каршы кылмыштар	7	10	12	6	11
сот актыларын жана башка аткаруу документтерин аткарууга каршы кылмыштар	7	36	26	57	39
башкаруу тартибине каршы кылмыштар	158	195	220	224	124
Аскер кызматына каршы кылмыштар	-	1	-	1	-
чакырылуучулардын, резервдегилердин жана аскерге милдеттүүлөрдүн кылмыштары	-	-	-	-	-
баш ийүүнүн жана аскердик ар-намысты сактоонун тартибине каршы кылмыштар	-	1	-	1	-
аскердик мүлктү сактоонун же эксплуатациялоонун тартибине каршы кылмыштар	-	-	-	-	-
Эл аралык укук тартибине каршы кылмыштар	-	-	-	-	-
тынчтыкка жана адамзаттын коопсуздугуна каршы кылмыштар	-	-	-	-	-
аскердик кылмыштар жана согуш жүргүзүүнүн мыйзамдарын жана салттарын башка бузуулар	-	-	-	-	-

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы.

2.5 график: 2023-жылы Кыргыз Республикасынын Кылмыш-жаза кодексинин өзгөчө бөлүгүнүн бөлүмдөрүнө ылайык кылмыш жасаган адамдардын саны (пайыз менен)

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы.

2.8 таблица: Инсанга каршы кылмыш жасаган адамдардын саны
(адам)

	2019	2020	2021	2022	2023
Кылмыш жасап аныкталган адамдар - бардыгы					
Инсанга каршы кылмыштар - бардыгы анын ичинде:	1 381	1 529	1 617	3 460	3 644
адам өлтүрүү	157	165	165	213	181
ден соолукка оор залал келтирүү	161	177	186	212	261
ден соолукка анча оор эмес залал келтирүү	356	433	396	518	610
ден соолукка жеңил залал келтирүү	-	-	39	1 071	1 023
кыйноо	3	4	5	-	-
уруп-сабап кыйноо	13	20	16	11	27
зордуктоо	216	214	201	154	171
сексуалдык мүнөздөгү зомбулук аракеттер	25	23	23	33	34
сексуалдык мүнөздөгү аракеттерге мажбурлоо	12	16	16	6	12
он алты жашка толо элек бала менен сексуалдык мүнөздөгү аракеттер	31	24	34	54	76
ыплас аракеттер	28	26	20	30	29
адамды уурдоо	16	4	13	38	36
адамды сатуу	10	1	-	2	1
балдарды сатуу	-	-	-	-	4
никеге туруу максатында ала качуу	28	25	34	47	46
иш жүзүндөгү нике мамилелерине турууга мажбурлоо	7	4	-	1	1
адамды никега турууга мажбурлоо	6	8	8	5	9
диний ырым-жырымдарды өткөрүүдө нике курагы жөнүндө мыйзамдарды бузуу	161	159	224	135	258
үй-бүлөлүк зомбулук	-	-	2	52	49
ата-эне балдарды багуудан качуусу	-	-	23	712	571
балдар ата-энесин багуудан качуусу	-	-	-	-	-
баланы кылмыш жасоого тартуу	3	8	2	4	16
шайлоочулардын добуштарын сатып алуу	-	8	33	5	13
башка кылмыштар	148	210	177	157	216
Кылмыш жасаган эркектер аныкталды					
Инсанга каршы кылмыштар - бардыгы анын ичинде:	1 182	1 323	1 363	3 032	3 177
адам өлтүрүү	141	146	148	192	161
ден соолукка оор залал келтирүү	142	161	172	193	240
ден соолукка анча оор эмес залал келтирүү	323	386	346	480	568
ден соолукка жеңил залал келтирүү	-	-	33	845	826
кыйноо	3	4	5	-	-

2.8 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
уруп-сабап кыйноо	12	17	14	11	24
зордуктоо	216	212	199	150	169
сексуалдык мүнөздөгү зомбулук аракеттер	24	23	23	30	32
сексуалдык мүнөздөгү аракеттерге мажбурлоо	12	15	16	6	12
он алты жашка толо элек бала менен сексуалдык мүнөздөгү аракеттер	31	24	33	54	74
ыплас аракеттер	28	26	20	30	28
адамды уурдоо	15	3	11	35	35
адамды сатуу	1	-	-	-	1
балдарды сатуу	-	-	-	-	-
никеге туруу максатында ала качуу	28	24	29	45	44
иш жүзүндөгү нике мамилелерине турууга мажбурлоо	7	4	-	1	1
адамды никеге турууга мажбурлоок	5	7	8	5	7
диний ырым-жырымдарды өткөрүүдө нике курагы жөнүндө мыйзамдарды бузуу	95	109	149	87	183
үй-бүлөлүк зомбулук	-	-	2	49	46
ата-эне балдарды багуудан качуусу	-	-	23	709	562
балдар ата-энесин багуудан качуусу	-	-	-	-	-
баланы кылмыш жасоого тартуу	3	8	2	4	14
шайлоочулардын добуштарын сатып алуу	-	5	17	3	8
башка кылмыштар	96	149	113	103	142
Кылмыш жасаган аялдар аныкталды					
Инсанга каршы кылмыштар - бардыгы анын ичинде:	199	206	254	428	467
адам өлтүрүү	16	19	17	21	20
ден соолукка оор залал келтирүү	19	16	14	19	21
ден соолукка анча оор эмес залал келтирүү	33	47	50	38	42
ден соолукка жеңил залал келтирүү	-	-	6	226	197
кыйноо	-	-	-	-	-
уруп-сабап кыйноо	1	3	2	-	3
зордуктоо	-	2	2	4	2
сексуалдык мүнөздөгү зомбулук аракеттер	1	-	-	3	2
сексуалдык мүнөздөгү аракеттерге мажбурлоо	-	1	-	-	-
он алты жашка толо элек бала менен сексуалдык мүнөздөгү аракеттер	-	-	1	-	2
ыплас аракеттер	-	-	-	-	1
адамды уурдоо	1	1	2	3	1
адамды сатуу	9	1	-	2	-

2.8 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
балдарды сатуу	-	-	-	-	4
никеге туруу максатында ала качуу	-	1	5	2	2
иш жүзүндөгү нике мамилелерине турууга мажбурлоо	-	-	-	-	-
адамды никега турууга мажбурлоок	1	1	-	-	2
диний ырым-жырымдарды өткөрүүдө нике курагы жөнүндө мыйзамдарды бузуу	66	50	75	48	75
үй-бүлөлүк зомбулук	-	-	-	3	3
ата-эне балдарды багуудан качуусу	-	-	-	3	9
балдар ата-энесин багуудан качуусу	-	-	-	-	-
баланы кылмыш жасоого тартуу	-	-	-	-	2
шайлоочулардын добуштарын сатып алуу	-	3	16	2	5
башка кылмыштар	52	61	64	54	74

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы.

2.9 таблица: Менчикке жана экономикалык ишти жүргүзүү тартибине каршы кылмыш жасаган адамдардын саны (адам)

	2019	2020	2021	2022	2023
Кылмыш жасаган адамдар аныкталган – бардыгы					
Менчикке жана экономикалык ишти жүргүзүү тартибине каршы катталган кылмыштар - бардыгы анын ичинде:	6 205	6 988	8 470	12 376	12 094
уурдоо	2 356	3 363	4 627	7 222	6 362
тоноо	797	644	766	1 089	1 003
каракчылык	192	139	148	224	188
опузалап талап кылуу	80	63	72	86	146
алдамчылык	1 731	1 790	2 022	2 378	2 917
ишенип берилген мүлктү ыйгарып алуу же коротуу	254	235	235	457	524
автомототранспорт каражаттарын айдап качуу	182	222	252	247	227
бөтөн жер участогун өзүм билемдик менен ээлеп алуу жана максаттуу багытын бузуу менен айыл чарба багытындагы жерлерге өзүм билемдик менен курулуш куруу	6	5	7	47	71
финансы пирамидаларын уюштуруу	1	4	7	6	5
кылмыштуу жол менен алынган кирешелерди мыйзамдаштыруу (адалдоо)	2	-	-	3	13
экономикалык контрабанда	107	75	38	123	82
жасалма акчаны же баалуу кагаздарды жасоо	21	20	14	23	12
бажы төлөмдөрүн төлөөдөн качуу	34	29	10	23	31
бюджетке салыкты жана (же) башка милдеттүү төлөмдөрдү төлөөдөн качуу	91	74	35	8	6

2.9 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
уюмдардан бюджетке салыкты жана (же) башка милдеттүү төлөмдөрдү төлөөдөн качуу	111	120	41	25	21
коммерциялык же башка уюмдардын кызматчыларынын ыйгарым укуктарын кыянаттык менен пайдалануусу	36	18	36	67	63
кызматкердин сый акыны мыйзамсыз алуусу	22	7	15	17	25
башка кылмыштар	182	180	145	331	398
Кылмыш жасаган эркектер аныкталды					
Менчикке жана экономикалык ишти жүргүзүү тартибине каршы катталган кылмыштар - бардыгы анын ичинде:	5 197	5 773	7 226	10 688	10 167
уурдоо	2 029	2 814	4 099	6 375	5 494
тоноо	744	604	723	1 042	932
каракчылык	179	132	144	210	175
опузалап талап кылуу	71	50	64	74	133
алдамчылык	1 288	1 320	1 477	1 821	2 223
ишенип берилген мүлктү ыйгарып алуу же коротуу	192	183	195	367	421
автомототранспорт каражаттарын айдап качуу	178	208	245	241	219
бөтөн жер участогун өзүм билемдик менен ээлеп алуу жана максаттуу багытын бузуу менен айыл чарба багытындагы жерлерге өзүм билемдик менен курулуш куруу	4	3	4	35	53
финансы пирамидаларын уюштуруу	1	-	2	5	2
кылмыштуу жол менен алынган кирешелерди мыйзамдаштыруу (адалдоо)	2	-	-	3	11
экономикалык контрабанда	95	71	35	106	74
жасалма акчаны же баалуу кагаздарды жасоо	20	19	12	18	11
бажы төлөмдөрүн төлөөдөн качуу	30	26	10	21	29
бюджетке салыкты жана (же) башка милдеттүү төлөмдөрдү төлөөдөн качуу	79	60	31	7	6
уюмдардан бюджетке салыкты жана (же) башка милдеттүү төлөмдөрдү төлөөдөн качуу	98	107	38	23	18
коммерциялык же башка уюмдардын кызматчыларынын ыйгарым укуктарын кыянаттык менен пайдалануусу	27	16	31	58	52
кызматкердин сый акыны мыйзамсыз алуусу	19	4	11	15	14
башка кылмыштар	141	156	105	267	300
Кылмыш жасаган аялдар аныкталды					
Менчикке жана экономикалык ишти жүргүзүү тартибине каршы катталган кылмыштар - бардыгы анын ичинде:	1 008	1 215	1 244	1 688	1 927
уурдоо	327	549	528	847	868
тоноо	53	40	43	47	71
каракчылык	13	7	4	14	13
опузалап талап кылуу	9	13	8	12	13
алдамчылык	443	470	545	557	694

2.9 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
ишенип берилген мүлктү ыйгарып алуу же коротуу	62	52	40	90	103
автомототранспорт каражаттарын айдап качуу	4	14	7	6	8
бөтөн жер участогун өзүм билемдик менен ээлеп алуу жана максаттуу багытын бузуу менен айыл чарба багытындагы жерлерге өзүм билемдик менен курулуш куруу	2	2	3	12	18
финансы пирамидаларын уюштуруу	-	4	5	1	3
кылмыштуу жол менен алынган кирешелерди мыйзамдаштыруу (адалдоо)	-	-	-	-	2
экономикалык контрабанда	12	4	3	17	8
жасалма акчаны же баалуу кагаздарды жасоо	1	1	2	5	1
бажы төлөмдөрүн төлөөдөн качуу	4	3	-	2	2
бюджетке салыкты жана (же) башка милдеттүү төлөмдөрдү төлөөдөн качуу	12	14	4	1	-
уюмдардан бюджетке салыкты жана (же) башка милдеттүү төлөмдөрдү төлөөдөн качуу	13	13	3	2	3
коммерциялык же башка уюмдардын кызматчыларынын ыйгарым укуктарын кыянаттык менен пайдалануусу	9	2	5	9	11
кызматкердин сый акыны мыйзамсыз алуусу	3	3	4	2	11
башка кылмыштар	41	24	40	64	98

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы.

2.10 таблица: Коомдук коопсуздукка жана коомдук тартипке каршы кылмыш жасаган адамдардын саны (адам)

	2019	2020	2021	2022	2023
Кылмыш жасаган адамдар аныкталган - бардыгы					
Коомдук коопсуздукка жана коомдук тартипке каршы катталган кылмыштар - бардыгы	3 112	3 190	2 812	3 404	3 576
анын ичинде:					
террордук акт	1	1	-	-	-
террористтик ишти каржылоо	-	2	1	2	-
террордук ишке көмөктөшүү	-	-	-	-	-
террордук иштерди жүзөгө ашырууга ачык чакырыктар	-	1	-	-	-
Кыргыз Республикасынын жаранынын чет мамлекеттин аймагындагы куралдуу жаңжалдарга же согуш аракеттерине катышуусу же террордук актыны жасоо үчүн даярдыктан өтүүсү	6	8	3	4	17
билип туруп террордук акт жөнүндө жалган кабарлоо	1	2	3	1	4
адамды кылмыштуу ишке катышууга мажбурлоо	-	-	-	-	-
уюшкан топту түзүү же ага катышуу	-	2	-	6	2
кылмыштуу коомдоштукту түзүү же ага катышуу	8	-	1	13	13
уюшкан топторду жана кылмыштуу коомдоштуктарды каржылоо	-	-	-	-	-
куралды, ок-дарыларды мыйзамсыз жүгүртүү	107	75	38	123	82

2.10 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
куралды мыйзамсыз жасоо	21	20	14	23	12
куралды этиятсыздык менен сактоо	34	29	10	23	31
атуучу куралды уурдоо же опузалап алып коюу	2	2	1	4	-
тоо-кен, курулуш же башка жумуштардын коопсуздук эрежелерин бузуу	8	11	6	9	7
өрт коопсуздугунун эрежелерин бузуу	2	5	5	5	3
массалык баш аламандыктар	7	5	1	8	27
жолдорду мыйзамсыз тосуу	-	9	1	-	3
бейбаштык	1 979	2 023	1 657	1 811	2 019
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатып өткөрүү максатында мыйзамсыз даярдоо	158	169	227	294	291
сатып өткөрүү максаты жок баңги каражаттарды, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун мыйзамсыз даярдоо	406	363	360	453	434
прекурсорлорду мыйзамсыз даярдоо	5	13	9	6	5
Кыргыз Республикасынын бажы чек арасы аркылуу алып өтүүнүн атайын эрежелери белгиленген буюмдардын контрабандасы	3	15	-	3	4
Кыргыз Республикасынын бажы чек арасы аркылуу алып өтүүнүн атайын эрежелери белгиленген буюмдардын контрабандасы	-	-	-	2	4
баңгизат каражаттарын жана психотроптук заттарды колдонууга көндүрүү	1	2	1	1	-
баңгизат каражаттарын камтыган өсүмдүктөрдү себүү жана өстүрүү	6	11	5	5	4
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун жана прекурсорлорун мыйзамдуу жүгүртүүнүн эрежелерин бузуу	-	-	-	-	-
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун колдонуу үчүн көмүскө жайларды уюштуруу же кармоо	1	1	1	3	1
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун алууга документти мыйзамсыз берүү же болбосо жасалма жасоо	-	-	-	-	-
дарактарды жана бадалдарды мыйзамсыз кыюу	3	1	5	32	32
балыкты, же болбосо суу жаныбарларын мыйзамсыз уулоо жана олжолоо	4	2	2	65	59
автомототранспорт каражаттарынын кыймылынын жана аларды эксплуатациялоонун коопсуздук эрежелерин бузуу	373	371	396	502	477
мас абалындагы адамдын автоматотранспорт каражатын айдоосуна жол берүү	1	2	7	4	1
компьютердик маалыматка жана электрондук документтерге, маалымат тутумуна же электр байланыш тармагына санкцияланбаган жеткиликтүүлүк	-	-	-	-	-
зыян келтирүүчү программалык продуктуларды түзүү	-	-	-	-	-
кибер-саботаж	-	-	-	1	-
башка кылмыштар	26	12	7	33	15

2.10 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
<i>Кылмыш жасаган эркектер аныкталды</i>					
Коомдук коопсуздукка жана коомдук тартипке каршы катталган кылмыштар - бардыгы анын ичинде:	2 763	2 817	2 535	3 088	3 231
террордук акт	1	1	-	-	-
террористтик ишти каржылоо	-	2	1	2	-
террордук ишке көмөктөшүү	-	-	-	-	-
террордук иштерди жүзөгө ашырууга ачык чакырыктар	-	1	-	-	-
Кыргыз Республикасынын жаранынын чет мамлекеттин аймагындагы куралдуу жаңжалдарга же согуш аракеттерине катышуусу же террордук актыны жасоо үчүн даярдыктан өтүүсү	4	7	3	4	4
билип туруп террордук акт жөнүндө жалган кабарлоо	1	1	2	1	3
адамды кылмыштуу ишке катышууга мажбурлоо	-	-	-	-	-
уюшкан топту түзүү же ага катышуу	-	2	-	6	2
кылмыштуу коомдоштукту түзүү же ага катышуу	8	-	1	5	9
уюшкан топторду жана кылмыштуу коомдоштуктарды каржылоо	-	-	-	-	-
куралды, ок-дарыларды мыйзамсыз жүгүртүү	105	143	107	135	147
куралды мыйзамсыз жасоо	2	6	2	-	2
куралды этиятсыздык менен сактоо	1	1	2	1	-
атуучу куралды уурдоо же опузалап алып коюу	2	2	1	4	-
тоо-кен, курулуш же башка жумуштардын коопсуздук эрежелерин бузуу	8	10	6	8	7
өрт коопсуздугунун эрежелерин бузуу	1	4	5	4	3
массалык баш аламандыктар	7	5	-	8	22
жолдорду мыйзамсыз тосуу	-	3	1	-	3
бейбаштык	1 677	1 717	1 446	1 575	1 765
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатып өткөрүү максатында мыйзамсыз даярдоо	150	162	213	275	276
сатып өткөрүү максаты жок баңги каражаттарды, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун мыйзамсыз даярдоо	392	347	350	446	423
прекурсорлорду мыйзамсыз даярдоо	5	11	9	6	5
Кыргыз Республикасынын бажы чек арасы аркылуу алып өтүүнүн атайын эрежелери белгиленген буюмдардын контрабандасы	3	11	-	3	4
Кыргыз Республикасынын бажы чек арасы аркылуу алып өтүүнүн атайын эрежелери белгиленген буюмдардын контрабандасы	-	-	-	2	4
баңгизат каражаттарын жана психотроптук заттарды колдонууга көндүрүү	1	2	1	1	
баңгизат каражаттарын камтыган өсүмдүктөрдү себүү жана өстүрүү	5	8	3	4	4

2.10 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун жана прекурсорлорун мыйзамдуу жүгүртүүнүн эрежелерин бузуу	-	-	-	-	-
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун колдонуу үчүн көмүскө жайларды уюштуруу же кармоо	1	1	1	3	1
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун алууга документти мыйзамсыз берүү же болбосо жасалма жасоо	-	-	-	-	-
дарактарды жана бадалдарды мыйзамсыз кыюу	3	1	5	31	32
балыкты, же болбосо суу жаныбарларын мыйзамсыз уулоо жана олжолоо	4	2	2	65	59
автомототранспорт каражаттарынын кыймылынын жана аларды эксплуатациялоонун коопсуздук эрежелерин бузуу	356	353	361	465	443
мас абалындагы адамдын автоматотранспорт каражатын айдоосуна жол берүү	1	2	7	2	1
компьютердик маалыматка жана электрондук документтерге, маалымат тутумуна же электр байланыш тармагына санкцияланбаган жеткиликтүүлүк	-	-	-	-	-
зыян келтирүүчү программалык продуктуларды түзүү	-	-	-	-	-
кибер-саботаж	-	-	-	1	-
башка кылмыштар	25	12	6	31	12
Кылмыш жасаган аялдар аныкталды					
Коомдук коопсуздукка жана коомдук тартипке каршы катталган кылмыштари - бардыгы анын ичинде:	349	373	277	316	345
террордук акт	-	-	-	-	-
террористтик ишти каржылоо	-	-	-	-	-
террордук ишке көмөктөшүү	-	-	-	-	-
террордук иштерди жүзөгө ашырууга ачык чакырыктар	-	-	-	-	-
Кыргыз Республикасынын жаранынын чет мамлекеттин аймагындагы куралдуу жаңжалдарга же согуш аракеттерине катышуусу же террордук актыны жасоо үчүн даярдыктан өтүүсү	2	1	-	-	13
билип туруп террордук акт жөнүндө жалган кабарлоо	-	1	1	-	1
адамды кылмыштуу ишке катышууга мажбурлоо	-	-	-	-	-
уюшкан топту түзүү же ага катышуу	-	-	-	-	-
кылмыштуу коомдоштукту түзүү же ага катышуу	-	-	-	8	4
уюшкан топторду жана кылмыштуу коомдоштуктарды каржылоо	-	-	-	-	-
куралды, ок-дарыларды мыйзамсыз жүгүртүү	3	7	2	1	5
куралды мыйзамсыз жасоо	-	-	-	-	-
куралды этиятсыздык менен сактоо	-	-	-	-	-
атуучу куралды уурдоо же опузалап алып коюу	-	-	-	-	-
тоо-кен, курулуш же башка жумуштардын коопсуздук эрежелерин бузуу	-	1	-	1	-

2.10 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
өрт коопсуздугунун эрежелерин бузуу	1	1	-	1	-
массалык баш аламандыктар	-	-	1	-	5
жолдорду мыйзамсыз тосуу	-	6	-	-	-
бейбаштык	302	306	211	236	254
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатып өткөрүү максатында мыйзамсыз даярдоо	8	7	14	19	15
сатып өткөрүү максаты жок баңги каражаттарды, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун мыйзамсыз даярдоо	14	16	10	7	11
прекурсорлорду мыйзамсыз даярдоо	-	2	-	-	-
Кыргыз Республикасынын бажы чек арасы аркылуу алып өтүүнүн атайын эрежелери белгиленген буюмдардын контрабандасы	-	4	-	-	-
Кыргыз Республикасынын бажы чек арасы аркылуу алып өтүүнүн атайын эрежелери белгиленген буюмдардын контрабандасы	-	-	-	-	-
баңгизат каражаттарын жана психотроптук заттарды колдонууга көндүрүү	-	-	-	-	-
баңгизат каражаттарын камтыган өсүмдүктөрдү себүү жана өстүрүү	1	3	2	1	-
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун жана прекурсорлорун мыйзамдуу жүгүртүүнүн эрежелерин бузуу	-	-	-	-	-
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун колдонуу үчүн көмүскө жайларды уюштуруу же кармоо	-	-	-	-	-
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун алууга документти мыйзамсыз берүү же болбосо жасалма жасоо	-	-	-	-	-
дарактарды жана бадалдарды мыйзамсыз кыюу	-	-	-	1	-
балыкты, же болбосо суу жаныбарларын мыйзамсыз уулоо жана олжолоо	-	-	-	-	-
автомототранспорт каражаттарынын кыймылынын жана аларды эксплуатациялоонун коопсуздук эрежелерин бузуу	17	18	35	37	34
мас абалындагы адамдын автоматотранспорт каражатын айдоосуна жол берүү	-	-	-	-	-
компьютердик маалыматка жана электрондук документтерге, маалымат тутумуна же электр байланыш тармагына санкцияланбаган жеткиликтүүлүк	-	-	-	-	-
зыян келтирүүчү программалык продуктуларды түзүү	-	-	-	-	-
кибер-саботаж	-	-	-	-	-
башка кылмыштар	1	-	1	4	3

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы.

2.11 таблица: Мамлекеттик бийликке каршы катталган кылмыштардын саны
(адам)

	2019	2020	2021	2022	2023
<i>Кылмыш жасаган адамдар аныкталган – бардыгы</i>					
Мамлекеттик бийликке каршы катталган кылмыштар - бардыгы	1 314	1 998	2 360	2 410	1 975
анын ичинде:					
бийликти күч менен басып алуу	1	-	-	-	5
бийликти күч менен басып алууга ачык чакырыктар	1	1	-	1	13
расалык, этностук, улуттук, диний же региондор аралык кастыкты (араздашууну) козутуу	12	9	5	16	19
экстремисттик уюмду түзүү жана каржылоо	19	12	22	64	20
экстремисттик материалдарды даярдоо, таратуу	56	80	134	156	157
коррупция	61	39	16	88	72
кызмат абалын кыянаттык менен пайдалануу	337	405	464	574	485
бийликтен аша чабуу	19	30	23	21	19
билип туруп пайдасыз контракт түзүү	2	-	1	1	1
мыйзамсыз баюу	2	-	2	1	1
кызмат адамынын ишкердик ишке катышуусу	-	-	-	-	-
пара алуу	3	9	7	21	28
опузалап пара алуу	41	39	29	49	57
пара алууда ортомчулук кылуу	-	1	-	-	4
пара берүү	6	7	6	12	29
кызматтык жасалмачылык	48	98	148	141	112
паспортту мыйзамсыз берүү	15	11	32	13	3
шалаакылык	51	78	101	125	81
кылмышты жаап-жашыруу	10	15	14	15	15
эркиндигинен ажыратуу жайларынан же кайтаруудан качуу	60	167	116	96	79
эркиндигинен ажыратуу түрүндө жазаны өтөөдөн качуу	9	25	10	13	9
соттун өкүмүн, соттун чечимин же башка соттук актыны аткарбоо	12	232	251	212	149
бийлик өкүлүн коркутуу же ага карата зомбулук	53	89	53	25	30
жасалган кылмыш жөнүндө арызды же кайрылууну каттоодон баш тартуу же жашырып коюу	1	-	-	4	6
Кыргыз Республикасынын мамлекеттик чек арадан мыйзамсыз өтүү	212	210	364	279	213
документтердин жасалмасын жасоо	248	377	499	407	294
башка кылмыштар	35	64	63	76	74

2.11 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
<i>Кылмыш жасаган эркектер аныкталды</i>					
Мамлекеттик бийликке каршы катталган кылмыштар - бардыгы	1 039	1 625	1 984	1 902	1 585
анын ичинде:					
бийликти күч менен басып алуу	1	-	-	-	4
бийликти күч менен басып алууга ачык чакырыктар	-	1	-	-	10
расалык, этностук, улуттук, диний же региондор аралык кастыкты (араздашууну) козутуу	10	8	3	12	14
экстремисттик уюмду түзүү жана каржылоо	18	11	22	60	16
экстремисттик материалдарды даярдоо, таратуу	49	73	119	142	143
коррупция	54	37	16	73	60
кызмат абалын кыянаттык менен пайдалануу	285	340	423	478	378
бийликтен аша чабуу	18	29	23	21	18
билип туруп пайдасыз контракт түзүү	2	-	1	1	-
мыйзамсыз баюу	2	-	2	1	1
кызмат адамынын ишкердик ишке катышуусу	-	-	-	-	-
пара алуу	3	9	6	19	24
опузалап пара алуу	36	35	27	44	49
пара алууда ортомчулук кылуу	-	1	-	-	3
пара берүү	5	7	5	10	24
кызматтык жасалмачылык	32	66	109	96	86
паспортту мыйзамсыз берүү	8	7	25	6	2
шалаакылык	46	63	91	99	58
кылмышты жаап-жашыруу	8	15	12	14	13
эркиндигинен ажыратуу жайларынан же кайтаруудан качуу	58	160	113	91	79
эркиндигинен ажыратуу түрүндө жазаны өтөөдөн качуу	7	21	10	12	9
соттун өкүмүн, соттун чечимин же башка соттук актыны аткарбоо	9	207	228	161	111
бийлик өкүлүн коркутуу же ага карата зомбулук	43	73	40	22	27
жасалган кылмыш жөнүндө арызды же кайрылууну каттоодон баш тартуу же жашырып коюу	1	-	-	4	6
Кыргыз Республикасынын мамлекеттик чек арадан мыйзамсыз өтүү	165	173	311	219	187
документтердин жасалмасын жасоо	149	238	348	251	204
башка кылмыштар	30	51	50	66	59

	2019	2020	2021	2022	2023
Кылмыш жасаган аялдар аныкталды					
Мамлекеттик бийликке каршы катталган кылмыштар - бардыгы	277	373	376	508	390
анын ичинде:					
бийликти күч менен басып алуу	-	-	-	-	1
бийликти күч менен басып алууга ачык чакырыктар	1	-	-	1	3
расалык, этностук, улуттук, диний же региондор аралык кастыкты (араздашууну) козутуу	2	1	2	4	5
экстремисттик уюмду түзүү жана каржылоо	1	1	-	4	4
экстремисттик материалдарды даярдоо, таратуу	7	7	15	14	14
коррупция	7	2	-	15	12
кызмат абалын кыянаттык менен пайдалануу	52	65	41	96	107
бийликтен аша чабуу	1	1	-	-	1
билип туруп пайдасыз контракт түзүү	-	-	-	-	1
мыйзамсыз баюу	-	-	-	-	-
кызмат адамынын ишкердик ишке катышуусу	-	-	-	-	-
пара алуу	-	-	1	2	4
опузалап пара алуу	5	4	2	5	8
пара алууда ортомчулук кылуу	-	-	-	-	1
пара берүү	1	-	1	2	5
кызматтык жасалмачылык	16	32	39	45	26
паспортту мыйзамсыз берүү	7	4	7	7	1
шалаакылык	5	15	10	26	23
кылмышты жаап-жашыруу	2	-	2	1	2
эркиндигинен ажыратуу жайларынан же кайтаруудан качуу	2	7	3	5	-
эркиндигинен ажыратуу түрүндө жазаны өтөөдөн качуу	2	4	-	1	-
соттун өкүмүн, соттун чечимин же башка соттук актыны аткарбоо	3	25	23	51	38
бийлик өкүлүн коркутуу же ага карата зомбулук	10	16	13	3	3
жасалган кылмыш жөнүндө арызды же кайрылууну каттоодон баш тартуу же жашырып коюу	-	-	-	-	-
Кыргыз Республикасынын мамлекеттик чек арадан мыйзамсыз өтүү	47	37	53	60	26
документтердин жасалмасын жасоо	99	139	151	156	90
башка кылмыштар	7	13	13	10	15

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы.

2.12 таблица: Аскердик кылмыштарды жана тынчтыкка жана адамзаттын коопсуздугуна каршы кылмыш жасаган адамдардын саны (адам)

	2019	2020	2021	2022	2023
Кылмыш жасаган адамдар аныкталган – бардыгы					
Аскердик кызматына каршы кылмыштар - бардыгы анын ичинде:	21	24	17	42	26
аскерге чакыруу жана чогулуу (сабактар) иш-чараларынан качуу	-	-	-	-	1
бири-бирине баш ийүүчүлүк мамилеси болбогон аскер кызматчыларынын ортосундагы өз ара мамилелердин уставдык эрежелерин бузуу	10	9	6	-	3
бөлүктү же кызмат өтөө жерин өзү билип таштап кетүү	2	1	2	12	11
дезертирдик	9	12	5	16	4
башка кылмыштар	-	2	4	14	7
Кылмыш жасаган эркектер аныкталды					
Аскердик кызматына каршы кылмыштар - бардыгы анын ичинде:	21	23	17	41	26
аскерге чакыруу жана чогулуу (сабактар) иш-чараларынан качуу	-	-	-	-	1
бири-бирине баш ийүүчүлүк мамилеси болбогон аскер кызматчыларынын ортосундагы өз ара мамилелердин уставдык эрежелерин бузуу	10	8	6	-	3
бөлүктү же кызмат өтөө жерин өзү билип таштап кетүү	2	1	2	12	11
дезертирдик	9	12	5	16	4
башка кылмыштар	-	2	4	13	7
Кылмыш жасаган аялдар аныкталды					
Аскердик кызматына каршы кылмыштар - бардыгы анын ичинде:	-	1	-	1	-
аскерге чакыруу жана чогулуу (сабактар) иш-чараларынан качуу	-	-	-	-	-
бири-бирине баш ийүүчүлүк мамилеси болбогон аскер кызматчыларынын ортосундагы өз ара мамилелердин уставдык эрежелерин бузуу	-	1	-	-	-
бөлүктү же кызмат өтөө жерин өзү билип таштап кетүү	-	-	-	-	-
дезертирдик	-	-	-	-	-
башка кылмыштар	-	-	-	1	-

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы.

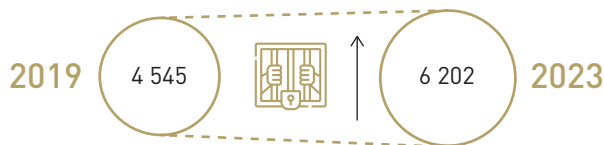
СОТТОЛГОНДОРДУН САНЫ,
АЛАРДЫН КУРАМЫ ЖАНА
ЖАЗА ЧАРАЛАРЫ

3

3. СОТТОЛГОНДОРДУН САНЫ, АЛАРДЫН КУРАМЫ ЖАНА ЖАЗА ЧАРАЛАРЫ

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун маалыматы боюнча, 2023-жылы 6 миңден ашуун адам кылмыш жасагандыгы үчүн соттолгон, бул 2019-жылга салыштырмалуу 36 пайызга көп. Соттолгондордун санынын өсүү тенденциясы, уурулук (42 пайызга төмөндөө) жана бейбаштык (16 пайызга төмөндөө) учурларынан тышкары, кылмыштардын бардык түрлөрү боюнча белгиленди. Соттолгондордун эң көп үлүшү баңгизаттарды мыйзамсыз жүгүртүүгө байланыштуу кылмыштарга (12 пайыз) жана алдамчылыкка (9 пайыз) туура келген (3.1 таблица).

Кылмыш жасагандыгы үчүн соттолгон

3.1 таблица: Кылмыштардын түрлөрү боюнча мыйзам күчүнө кирген соттордун өкүмдөрү боюнча соттолгондордун саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Адам					
Соттолгон - бардыгы анын ичинен төмөнкүлөр үчүн:	4 545	5 194	6 079	5 882	6 202
адам өлтүрүү	152	136	169	172	165
ден соолукка оор залакат келтирүү	166	131	154	190	232
зордуктоо	55	54	56	75	81
каракчылык	156	109	136	168	173
тоноо	247	290	303	252	278
уурулук	680	803	1 092	469	397
алдамчылык	348	449	565	468	561
паракорлук	49	36	42	61	75
баңгизаттарды мыйзамсыз жүгүртүүсүнө байланыштуу кылмыштар	631	512	617	770	730
бейбаштык	289	308	269	220	242
транспорт каражаттарынын кыймылынын жана аларды пайдалануунун коопсуздук эрежелерин бузуу	76	87	112	128	144
башка кылмыштар	1 696	2 279	2 564	2 909	3 124
Жыйынтыкка карата пайыз менен					
Соттолгон - бардыгы анын ичинен төмөнкүлөр үчүн:	100	100	100	100	100
адам өлтүрүү	3,3	2,6	2,8	2,9	2,7
ден соолукка оор залакат келтирүү	3,7	2,5	2,5	3,2	3,7
зордуктоо	1,2	1,0	0,9	1,3	1,3

3.1 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
каракчылык	3,4	2,1	2,2	2,9	2,8
тоноо	5,4	5,6	5,0	4,3	4,5
уурулук	15,0	15,5	18,0	8,0	6,4
алдамчылык	7,7	8,6	9,3	8,0	9,0
паракорлук	1,1	0,7	0,9	1,0	1,2
баңгизаттарды мыйзамсыз жүгүртүүсүнө байланыштуу кылмыштар	13,9	9,9	10,1	13,1	11,9
бейбаштык	6,4	5,9	4,4	3,7	3,9
транспорт каражаттарынын кыймылынын жана аларды пайдалануунун коопсуздук эрежелерин бузуу	1,7	1,7	1,8	2,2	2,3
башка кылмыштар	37,3	43,9	42,2	49,4	49,7

3.1 график: 2023-жылы айрым кылмыш түрлөрү боюнча мыйзам күчүнө кирген соттордун өкүмдөрү боюнча соттолгондордун саны

Соттолгон эркектердин үлүшү беш жылдын ичинде 39 пайызга, аялдардын үлүшү 16 пайызга өскөн. Мурдагы жылдардагыдай эле, соттолгондордун эң көп саны 30-49 жаштагы адамдар болгон, алардын үлүшү 2023-жылы 53 пайызды түзгөн. 18-24 жаштагы жана 25-29 жаштагы адамдардын үлүшүнө соттолгондордун жалпы саны 14 пайыздан, 50 жаш жана андан улуулар - 17 пайыздан, 14-17 жаштагылар - 2 пайыздан туура келген. 2023-жылы 2019-жылга салыштырмалуу соттолгондордун саны 50 жаштан жана андан улуу (1,6 эсе) курактагы адамдардын арасында эң көп өскөн, ошол эле убакта 14-17 жаштагы соттолгондордун саны, тескерисинче, дээрлик үчтөн бирине азайган.

Каралып жаткан мезгилде соттор тарабынан эң көп колдонулган жаза чарасы эркиндигинен ажыратуу болгон, ал 2023-жылы соттолгондордун 44 пайызына карата колдонулган. Айып түрүндөгү жазалардын санынын көбөйүшү белгиленген (2019-жылы

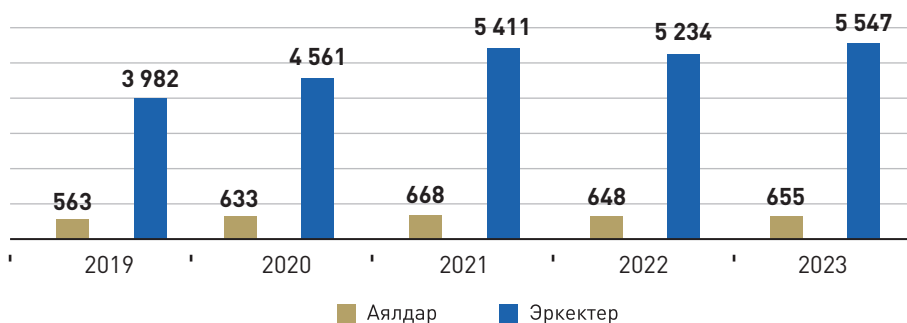
16 пайыздан 2023-жылы 28 пайызга чейин), ал эми эркинен шарттуу түрдө ажыратуу жана коомдук иштерге тартуу, тескерисинче, азыраак колдонула баштаган (2019-жылы 36 пайыздан 2023-жылы 6 пайызга чейин) (3.2-3.3 таблицалар).

3.2 таблица: Мыйзам күчүнө кирген сот өкүмү боюнча соттолгондордун саны
(адам)

	2019	2020	2021	2022	2023
Соттолгондор - бардыгы	4 545	5 194	6 079	5 882	6 202
анын ичинде:					
жынысы боюнча:					
эркектер	3 982	4 561	5 411	5 234	5 547
аялдар	563	633	668	648	655
жаш курактагы боюнча, жаш:					
14-17	193	250	262	135	134
18-24	794	892	967	830	884
25-29	783	865	1 062	885	859
30-49	2 145	2 476	3 061	3 168	3 278
50 жана андан улуу	630	711	727	864	1 047
жаза чаралары боюнча:					
эркиндигинен ажыратуу	1 830	2 569	2 005	3 616	2 768
эркинен шарттуу түрдө ажыратуу жана коомдук иштерге тартуу	2 485	1 105	611	1 195	1 818
по статусу занятости на момент совершения преступления:					
окуучулар, студенттер	1 615	371	108	417	362
айып пул	764	628	829	1 580	1 752
үч эселенген айып пул	6	8	-	-	2
башка жаза чаралары	330	1 618	3 137	269	1 320

Булак: Кыргыз Республикасынын Жогорку соту.

3.2 график: Мыйзам күчүнө кирген сот өкүмү боюнча соттолгондордун саны

3.3 таблица: Соттолгондордун курамы
(жыйынтыкка карата пайыз менен)

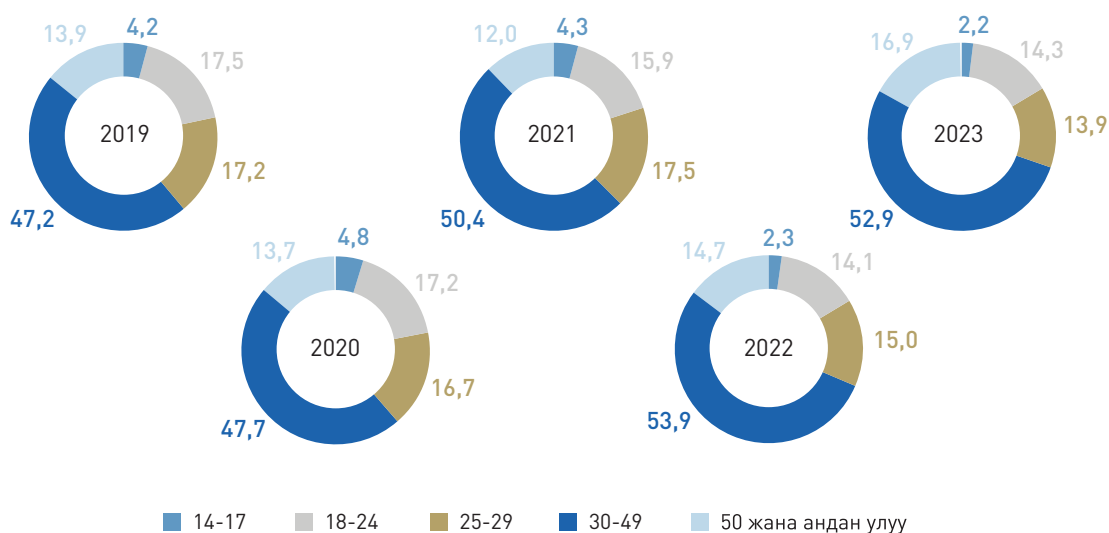
	2019	2020	2021	2022	2023
Соттолгондор - бардыгы	100	100	100	100	100
анын ичинен жаш куракта, жашы:					
14-17	4,2	4,8	4,3	2,3	2,2
18-24	17,5	17,2	15,9	14,1	14,3
25-29	17,2	16,7	17,5	15,0	13,9

3.3 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
30-49	47,2	47,7	50,4	53,9	52,9
50 жана андан улуу	13,9	13,7	12,0	14,7	16,9
Соттолгондордун жалпы санынан: аялдар	12,4	12,2	11,0	11,0	10,6
соттуулугу бар адамдар	8,2	11,2	9,9	8,6	7,0
белгилүү бир жумушу жок эмгекке жарамдуу адамдар	72,0	74,7	73,0	69,9	65,8

Булак: Кыргыз Республикасынын Жогорку соту.

3.3 график: Жаш курактык топтор боюнча соттолгондордун курамы

2023-жылы мыйзамдуу күчүнө кирген соттордун өкүмдөрү боюнча соттолгондордун эң көп үлүшү менчикке жана экономикалык ишмердикти жүргүзүү тартибине каршы кылмыштар (30 пайыз), ошондой эле инсанга каршы кылмыштар (27 пайыз) үчүн соттолгондорго туура келди. Мындан тышкары, коомдук коопсуздукка жана коомдук тартипке каршы кылмыштар (23 пайыз) жана мамлекеттик бийликке каршы кылмыштар (19 пайыз) үчүн соттолгондор санынан олуттуу үлүшүн ээлейт.

Беш жылдык мезгилде менчикке жана экономикалык ишмердикти жүргүзүү тартибине каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун үлүшүнүн төмөндөшү (дээрлик 10 пайыздык пунктка) жана инсанга каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун санынын көбөйүшү (10 пайыздык пунктка) белгиленген.

Экономика чөйрөсүндөгү кылмыштар үчүн соттолгондордун арасында эң көп үлүшү менчикке каршы кылмыштар үчүн соттолгондор болгон (90 пайыз). Инсанга каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун ичинен үй-бүлө мамилелеринин салттарына жана балдардын кызыкчылыктарына каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун үлүшү 38 пайызды, ден соо-

лукка каршы кылмыштар үчүн - 32 пайызды, өмүргө каршы кылмыштар үчүн - 11 пайызды түзгөн.

Коомдук коопсуздукка жана коомдук тартипке каршы кылмыштардын ичинде баңги каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун жана прекурсорлорун жүгүртүү чөйрөсүндөгү кылмыштар үчүн соттолгондордун үлүшү 52 пайызды, коомдук тартипке каршы кылмыштар үчүн 18 пайызды, транспорттун жана магистралдык түтүк өткөрмөлөрүнүн кыймылынын жана аларды эксплуатациялоонун коопсуздугуна каршы кылмыштар 10 пайызды түзгөн.

Мамлекеттик бийликке каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун ичинен олуттуу үлүшү мамлекеттик жана муниципалдык кызматтын кызыкчылыктарына каршы коррупциялык же башка кылмыштар (35 пайыз) жана башкаруу тартибине каршы (34 пайыз) соттолгон адамдарга туура келген. Конституциялык түзүлүштүн негиздерине жана мамлекеттин коопсуздугуна каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун үлүшү 13 пайызды, сот актыларын жана башка аткаруу документтерин аткарууга каршы - 15 пайызды түзгөн (3.4 таблица).

3.4 таблица: Кыргыз Республикасынын Кылмыш-жаза кодексинин өзгөчө бөлүгүнүн бөлүмдөрүнө ылайык кылмыштын айрым түрлөрү үчүн соттолгондордун саны (адам)

	2019	2020	2021	2022	2023
<i>Соттолгон - бардыгы</i>					
Инсанга каршы кылмыштар	752	939	1 040	1 518	1 705
өмүргө каршы кылмыштар	172	173	209	196	187
ден соолукка каршы кылмыштар	269	281	295	484	540
адамдын өмүрүнө жана ден соолугуна коркунуч келтирген кылмыштар	5	15	17	8	3
инсанды медициналык жана фармацевттик тейлөө чөйрөсүндөгү кылмыштар	1	4	1	8	3
жыныстык кол тийбестикке жана жыныстык эркиндикке каршы кылмыштар	87	81	86	104	114
инсандын руханий-адеп-ахлактык саламаттыгына каршы кылмыштар	64	100	88	95	144
адамдын жеке эркиндигине каршы кылмыштар	26	27	27	33	40
үй-бүлө мамилелеринин салттарына жана балдардын кызыкчылыктарына каршы кылмыштар	110	211	256	555	651
жарандык жана башка адам укуктарына каршы кылмыштар	18	47	61	35	17
Менчикке жана экономикалык ишти жүргүзүү тартибине каршы кылмыштар	1 819	1 997	2 402	1 703	1 893
менчикке каршы кылмыштар	1 650	1 847	2 290	1 528	1 689
экономикалык ишти жүргүзүү тартибине каршы кылмыштар	70	53	31	65	77
акча-насыя жана валюта чөйрөсүндөгү кылмыштар	13	14	9	33	29
салык салуу чөйрөсүндөгү кылмыштар	42	52	42	37	33
коммерциялык жана башка уюмдардагы кызматтын кызыкчылыктарына каршы кылмыштар	39	31	30	40	51
Коомдук коопсуздукка жана коомдук тартипке каршы кылмыштар	1 159	1 095	1 184	1 385	1 399
коомдук коопсуздукка каршы кылмыштар	119	146	147	162	175
өнөр жайда, курулушта жана жогорку коркунучтагы булактарды пайдалануу чөйрөсүндө коопсуздукка каршы кылмыштар	4	11	14	2	5
коомдук тартипке каршы кылмыштар	297	320	277	221	258
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун жана прекурсорлорун жүгүртүү чөйрөсүндөгү кылмыштар	631	512	617	773	730
калктын саламаттыгына каршы кылмыштар	17	6	3	5	4
экологиялык коопсуздукка жана жаратылыш чөйрөсүнө каршы кылмыштар	11	6	10	70	79
транспорттун жана магистралдык түтүк өткөрмөлөрүнүн кыймылынын жана аларды эксплуатациялоонун коопсуздугуна каршы кылмыштар	79	90	116	135	145
кибер-коопсуздукка каршы кылмыштар	1	4	-	17	3

	2019	2020	2021	2022	2023
Мамлекеттик бийликке каршы кылмыштар	760	1 119	1 392	1 204	1 187
конституциялык түзүлүштүн негиздерине жана мамлекеттин коопсуздугуна каршы кылмыштар	63	105	145	167	157
мамлекеттик жана муниципалдык кызматтын кызыкчылыктарына каршы коррупциялык же башка кылмыштар	223	192	309	316	410
сот бийлигине каршы кылмыштар	2	7	3	-	2
далилдерди табуунун процесстик тартибине каршы кылмыштар	31	43	73	30	33
сот актыларын жана башка аткаруу документтерин аткарууга каршы кылмыштар	100	325	331	252	180
башкаруу тартибине каршы кылмыштар	341	447	531	439	405
Аскер кызматына каршы кылмыштар	43	17	24	56	16
чакырылуучулардын, резервдегилердин жана аскерге милдеттүүлөрдүн кылмыштары	1	-	-	-	-
баш ийүүнүн жана аскердик ар-намысты сактоонун тартибине каршы кылмыштар	36	17	19	49	15
аскердик мүлктү сактоонун же эксплуатациялоонун тартибине каршы кылмыштар	6	-	5	7	1
Эл аралык укук тартибине каршы кылмыштар	17	27	37	16	22
тынчтыкка жана адамзаттын коопсуздугуна каршы кылмыштар	1	-	2	-	1
аскердик кылмыштар жана согуш жүргүзүүнүн мыйзамдарын жана салттарын башка бузуулар	16	27	35	16	21
Соттолгон эркектер					
Инсанга каршы кылмыштар	653	786	860	1 363	1 538
өмүргө каршы кылмыштар	155	147	188	177	171
ден соолукка каршы кылмыштар	255	257	274	418	492
адамдын өмүрүнө жана ден соолугуна коркунуч келтирген кылмыштар	5	14	16	7	2
инсанды медициналык жана фармацевтик тейлөө чөйрөсүндөгү кылмыштар	1	3	-	5	2
жыныстык кол тийбестикке жана жыныстык эркиндикке каршы кылмыштар	87	79	86	103	114
инсандын руханий-адеп-ахлактык саламаттыгына каршы кылмыштар	33	72	48	78	123
адамдын жеке эркиндигине каршы кылмыштар	16	19	22	30	35
үй-бүлө мамилелеринин салттарына жана балдардын кызыкчылыктарына каршы кылмыштар	87	152	182	519	589
жарандык жана башка адам укуктарына каршы кылмыштар	14	43	44	26	10
Менчикке жана экономикалык ишти жүргүзүү тартибине каршы кылмыштар	1 558	1 729	2 147	1 490	1 671
менчикке каршы кылмыштар	1 431	1 607	2 052	1 334	1 504
экономикалык ишти жүргүзүү тартибине каршы кылмыштар	50	39	24	58	64
акча-насыя жана валюта чөйрөсүндөгү кылмыштар	13	13	8	27	29

3.4 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
салык салуу чөйрөсүндөгү кылмыштар	31	45	38	36	28
коммерциялык жана башка уюмдардагы кызматтын кызыкчылыктарына каршы кылмыштар	33	25	25	35	46
Коомдук коопсуздукка жана коомдук тартипке каршы кылмыштар	1 070	1 019	1 107	1 305	1 318
коомдук коопсуздукка каршы кылмыштар	116	139	144	160	166
өнөр жайда, курулушта жана жогорку коркунучтагы булактарды пайдалануу чөйрөсүндө коопсуздукка каршы кылмыштар	2	11	13	2	5
коомдук тартипке каршы кылмыштар	250	274	232	178	213
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун жана прекурсорлорун жүгүртүү чөйрөсүндөгү кылмыштар	603	492	596	749	707
калктын саламаттыгына каршы кылмыштар	15	6	2	4	4
экологиялык коопсуздукка жана жаратылыш чөйрөсүнө каршы кылмыштар	9	6	10	70	79
транспорттун жана магистралдык түтүк өткөрмөлөрүнүн кыймылынын жана аларды эксплуатациялоонун коопсуздугуна каршы кылмыштар	75	87	110	127	141
кибер-коопсуздукка каршы кылмыштар	-	4	-	15	2
Мамлекеттик бийликке каршы кылмыштар	643	984	1 237	1 015	985
конституциялык түзүлүштүн негиздерине жана мамлекеттин коопсуздугуна каршы кылмыштар	55	96	132	151	141
мамлекеттик жана муниципалдык кызматтын кызыкчылыктарына каршы коррупциялык же башка кылмыштар	193	166	283	269	338
сот бийлигине каршы кылмыштар	2	7	3	-	2
далилдерди табуунун процесстик тартибине каршы кылмыштар	22	37	63	25	28
сот актыларын жана башка аткаруу документтерин аткарууга каршы кылмыштар	95	304	311	221	159
башкаруу тартибине каршы кылмыштар	276	374	445	349	317
Аскер кызматына каршы кылмыштар	41	17	23	48	16
чакырылуучулардын, резервдегилердин жана аскерге милдеттүүлөрдүн кылмыштары	1	-	-	-	-
баш ийүүнүн жана аскердик ар-намысты сактоонун тартибине каршы кылмыштар	34	17	18	41	15
аскердик мүлктү сактоонун же эксплуатациялоонун тартибине каршы кылмыштар	6	-	5	7	1
Эл аралык укук тартибине каршы кылмыштар	17	26	37	13	19
тынчтыкка жана адамзаттын коопсуздугуна каршы кылмыштар	1	-	2	-	1
аскердик кылмыштар жана согуш жүргүзүүнүн мыйзамдарын жана салттарын башка бузуулар	16	26	35	13	18
Соттолгон аялдар					
Инсанга каршы кылмыштар	99	153	180	155	161
өмүргө каршы кылмыштар	17	26	21	19	16
ден соолукка каршы кылмыштар	14	24	21	66	48

3.4 таб. уландысы

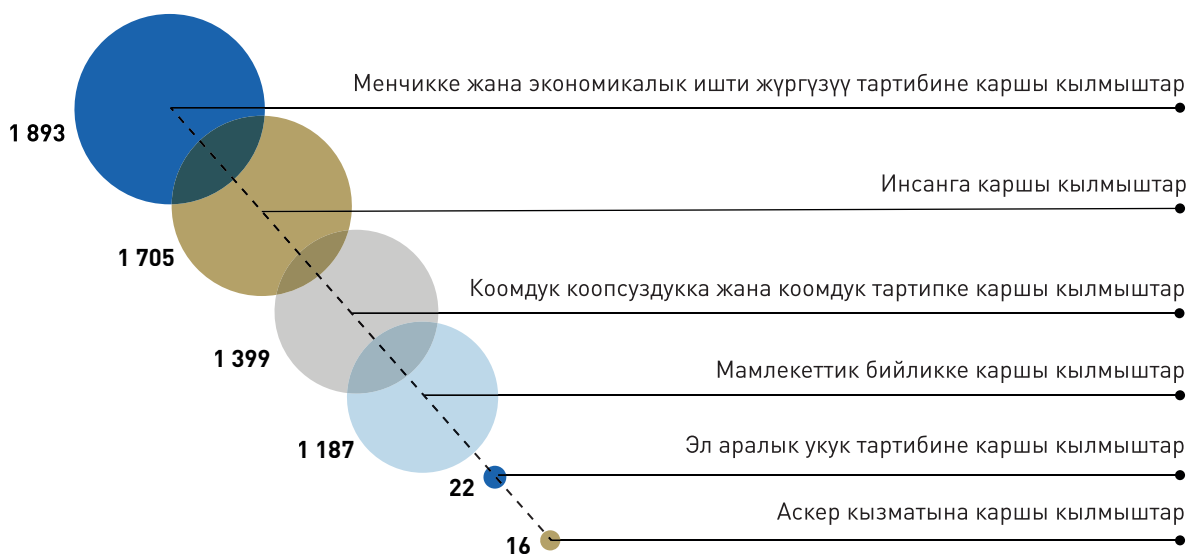
	2019	2020	2021	2022	2023
адамдын өмүрүнө жана ден соолугуна коркунуч келтирген кылмыштар	-	1	1	1	1
инсанды медициналык жана фармацевтик тейлөө чөйрөсүндөгү кылмыштар	-	1	1	3	1
жыныстык кол тийбестикке жана жыныстык эркиндикке каршы кылмыштар	-	2	-	1	-
инсандын руханий-адеп-ахлактык саламаттыгына каршы кылмыштар	31	28	40	17	21
адамдын жеке эркиндигине каршы кылмыштар	10	8	5	3	5
үй-бүлө мамилелеринин салттарына жана балдардын кызыкчылыктарына каршы кылмыштар	23	59	74	36	62
жарандык жана башка адам укуктарына каршы кылмыштар	4	4	17	9	7
Менчикке жана экономикалык ишти жүргүзүү тартибине каршы кылмыштар	256	268	255	213	208
менчикке каршы кылмыштар	219	240	238	194	185
экономикалык ишти жүргүзүү тартибине каршы кылмыштар	20	14	7	7	13
акча-насыя жана валюта чөйрөсүндөгү кылмыштар	-	1	1	6	-
салык салуу чөйрөсүндөгү кылмыштар	11	7	4	1	5
коммерциялык жана башка уюмдардагы кызматтын кызыкчылыктарына каршы кылмыштар	6	6	5	5	5
Коомдук коопсуздукка жана коомдук тартипке каршы кылмыштар	89	76	77	80	81
коомдук коопсуздукка каршы кылмыштар	3	7	3	2	9
өнөр жайда, курулушта жана жогорку коркунучтагы булактарды пайдалануу чөйрөсүндө коопсуздукка каршы кылмыштар	2	-	1	-	-
коомдук тартипке каршы кылмыштар	47	46	45	43	45
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун жана прекурсорлорун жүгүртүү чөйрөсүндөгү кылмыштар	28	20	21	24	23
калктын саламаттыгына каршы кылмыштар	2	-	1	1	-
экологиялык коопсуздукка жана жаратылыш чөйрөсүнө каршы кылмыштар	2	-	-	-	-
транспорттун жана магистралдык түтүк өткөрмөлөрүнүн кыймылынын жана аларды эксплуатациялоонун коопсуздугуна каршы кылмыштар	4	3	6	8	4
кибер-коопсуздукка каршы кылмыштар	1	-	-	2	-
Мамлекеттик бийликке каршы кылмыштар	117	135	155	189	202
конституциялык түзүлүштүн негиздерине жана мамлекеттин коопсуздугуна каршы кылмыштар	8	9	13	16	16
мамлекеттик жана муниципалдык кызматтын кызыкчылыктарына каршы коррупциялык же башка кылмыштар	30	26	26	47	72
сот бийлигине каршы кылмыштар	-	-	-	-	-
далилдерди табуунун процесстик тартибине каршы кылмыштар	9	6	10	5	5
сот актыларын жана башка аткаруу документтерин аткарууга каршы кылмыштар	5	21	20	31	21
башкаруу тартибине каршы кылмыштар	65	73	86	90	88

3.4 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
Аскер кызматына каршы кылмыштар	2	-	1	8	-
чакырылуучулардын, резервдегилердин жана аскерге милдеттүүлөрдүн кылмыштары	-	-	-	-	-
баш ийүүнүн жана аскердик ар-намысты сактоонун тартибине каршы кылмыштар	2	-	1	8	-
аскердик мүлктү сактоонун же эксплуатациялоонун тартибине каршы кылмыштар	-	-	-	-	-
Эл аралык укук тартибине каршы кылмыштар	-	1	-	3	3
тынчтыкка жана адамзаттын коопсуздугуна каршы кылмыштар	-	-	-	-	-
аскердик кылмыштар жана согуш жүргүзүүнүн мыйзамдарын жана салттарын башка бузуулар	-	1	-	3	3

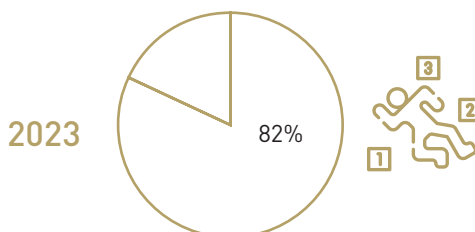
Булак: Кыргыз Республикасынын Жогорку соту.

3.4 график: 2023-жылы Кыргыз Республикасынын Кылмыш-жаза кодексинин өзгөчө бөлүгүнүн бөлүмдөрүнө ылайык соттолгондордун саны (адам)

Мурунку жылдардагыдай эле, 2023-жылы өмүргө каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун арасында киши өлтүргөндөр басымдуулук кылган (82 пайыз). Беш жылдык мезгилде өзүн-өзү өлтүрүүгө жеткирүү үчүн соттолгондордун санынын өсүшү (16 эсеге) жана тескерисинче, этиятсыздыктан өлүмгө алып келгендиги үчүн соттолгондордун санынын азайышы (3 эсеге) белгиленген.

Өмүргө каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун санынын ичинен адам өлтүргөндөр басымдуулук кылган

2023-жылы ден соолукка каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун жалпы санынын эң көп үлүшү ден соолукка жеңил залал келтиүү (36 пайыз), ден соолукка оор залал келтиүү (43 пайыз) жана ден соолукка анча оор эмес зыян келтиүү (19 пайыз) үчүн соттолгон адамдарга туура келген. Адам өмүрүнө жана ден соолугуна коркунуч туудурган кылмыштардын көбү жардам көрсөтпөгөндүгү үчүн соттолгон (67 пайызы). Жыныстык кол тийбестикке жана жыныстык эркиндикке каршы кылмыштардын ичинен 71 пайызы зордуктоо үчүн, 22 пайызы - сексуалдык мүнөздөгү зомбулук аракеттери үчүн жана 7 пайызы - сексуалдык мүнөздөгү аракеттерге мажбурлоо үчүн соттолгон болгон. Инсандын руханий-адеп-ахлактык саламаттыгына каршы кылмыштар боюнча жарымынан көбү он алты жашка чыга элек бала менен сексуалдык мүнөздөгү аракеттери үчүн (55 пайыз), төрттөн бири (25 пайыз)

ыплас аракеттер үчүн жана бешинчи бөлүгү (18 пайыз) сойкулукка жана ыпластыкка көмөктөшүү үчүн соттолгондор. Адамдын жеке эркиндигине каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун 78 пайызы адам уурдоо, 10 пайызы – балдарды сатуу жана 3 пайызы - адамды сатуу үчүн соттолгондор болгон.

Үй-бүлөлүк мамилелеринин салттарына жана балдардын кызыкчылыктарына каршы кылмыштардын ичинен жарымынан көбү (56 пайызы) ата-эненин балдарды багуудан качуусу үчүн, 33 пайызы - диний ырым-жырымдарды өткөрүүдө нике курагы жөнүндө мыйзамдарды бузганы үчүн, 8 пайызы - никеге туруу максатында ала качуу үчүн соттолгон. Кылмыштардын бул тобунда үй-бүлөлүк зомбулук жасагандыгы үчүн соттолгон адамдардын үлүшү бир пайызды түзгөн (3.5 таблица).

3.5 таблица: Инсанга каршы каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун саны (адам)

	2019	2020	2021	2022	2023
Соттолгон – бардыгы					
Адам өлтүрүү	152	136	169	172	165
Ден соолукка оор залал келтирүү	166	131	154	190	232
Ден соолукка анча эмес оор залал келтирүү	75	121	109	85	100
Ден соолукка жеңил залал келтирүү	2	-	-	177	192
Кыйноо	3	-	-	1	1
Уруп-сабап кыйноо	10	15	16	9	9
Зордуктоо	55	54	56	75	81
Сексуалдык мүнөздөгү зомбулук аракеттер	25	17	21	22	25
Сексуалдык мүнөздөгү аракеттерге мажбурлоо	7	10	9	7	8
Он алты жашка толо элек бала менен сексуалдык мүнөздөгү аракеттер	13	16	19	53	79
Ыплас аракеттер	16	19	24	20	36
Адамды уурдоо	11	4	18	21	31
Адамды сатуу	7	9	6	5	1
Балдарды сатуу	-	-	-	-	4
Никеге туруу максатында ала качуу	22	14	17	56	49
Иш жүзүндөгү нике мамилелерине турууга мажбурлоо	8	1	6	1	1
Адамды никеге турууга мажбурлоок	11	17	16	-	-
Диний ырым-жырымдарды өткөрүүдө нике курагы жөнүндө мыйзамдарды бузуу	60	177	198	97	214
Үй-бүлөлүк зомбулук	-	-	-	5	10

3.5 таб. уландысы

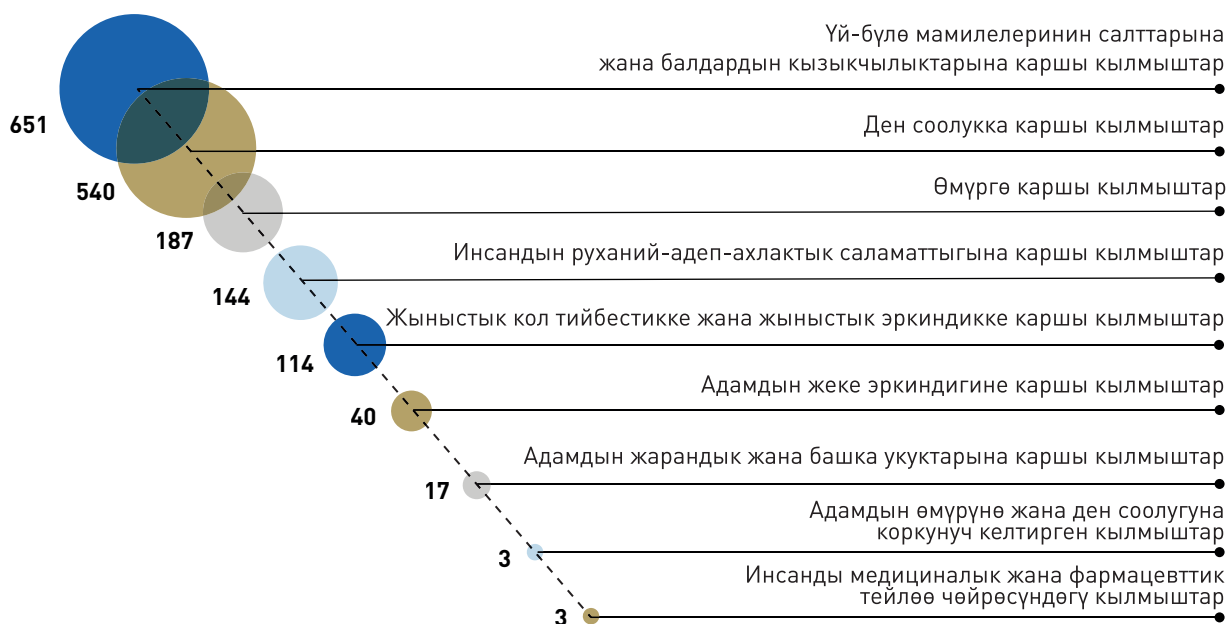
	2019	2020	2021	2022	2023
Ата-эне балдарды багуудан качуусу	2	-	19	380	365
Баланы кылмыш жасоого тартуу	7	1	-	13	8
Шайлоочулардын добуштарын сатып алуу	-	1	17	11	6
Башка кылмыштар	100	197	165	116	81
Соттолгон эркектер					
Адам өлтүрүү	138	112	155	155	153
Ден соолукка оор залал келтирүү	158	121	148	178	222
Ден соолукка анча эмес оор залал келтирүү	69	112	98	74	93
Ден соолукка жеңил залал келтиүү	2	-	-	138	165
Кыйноо	3	-	-	1	1
Уруп-сабап кыйноо	10	11	15	9	9
Зордуктоо	55	52	56	75	81
Сексуалдык мүнөздөгү зомбулук аракеттер	25	17	21	21	25
Сексуалдык мүнөздөгү аракеттерге мажбурлоо	7	10	9	7	8
Он алты жашка толо элек бала менен сексуалдык мүнөздөгү аракеттер	12	15	19	53	79
Ыплас аракеттер	16	19	24	20	36
Адамды уурдоо	10	4	18	20	31
Адамды сатуу	1	1	3	4	-
Балдарды сатуу	-	-	-	2	-
Никеге туруу максатында ала качуу	22	13	15	53	45
Иш жүзүндөгү нике мамилелерине турууга мажбурлоо	8	1	3	1	1
Адамды никеге турууга мажбурлоок	10	16	14	-	-
Диний ырым-жырымдарды өткөрүүдө нике курагы жөнүндө мыйзамдарды бузуу	39	120	138	69	163
Үй-бүлөлүк зомбулук	-	-	-	5	9
Ата-эне балдарды багуудан качуусу	2	-	12	376	363
Баланы кылмыш жасоого тартуу	6	1	-	13	6
Шайлоочулардын добуштарын сатып алуу	-	1	6	8	3
Башка кылмыштар	60	159	106	83	45
Соттолгон аялдар					
Адам өлтүрүү	14	24	14	17	12
Ден соолукка оор залал келтирүү	8	10	6	12	10
Ден соолукка анча эмес оор залал келтирүү	6	9	11	11	7
Ден соолукка жеңил залал келтиүү	-	-	-	39	33
Кыйноо	-	-	-	-	-
Уруп-сабап кыйноо	-	4	1	-	-
Зордуктоо	-	2	-	-	-

3.5 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
Сексуалдык мүнөздөгү зомбулук аракеттер	-	-	-	1	-
Сексуалдык мүнөздөгү аракеттерге мажбурлоо	-	-	-	-	-
Он алты жашка толо элек бала менен сексуалдык мүнөздөгү аракеттер	1	-	-	-	-
Ыплас аракеттер	-	-	-	-	-
Адамды уурдоо	1	-	-	1	-
Адамды сатуу	6	8	3	1	2
Балдарды сатуу	-	-	-	-	4
Никеге туруу максатында ала качуу	-	1	2	3	4
Иш жүзүндөгү нике мамилелерине турууга мажбурлоо	-	-	3	-	-
Адамды никеге турууга мажбурлоок	1	1	2	-	-
Диний ырым-жырымдарды өткөрүүдө нике курагы жөнүндө мыйзамдарды бузуу	21	57	60	28	51
Үй-бүлөлүк зомбулук	-	-	7	4	-
Ата-эне балдарды багуудан качуусу	-	-	-	-	-
Баланы кылмыш жасоого тартуу	1	-	-	-	2
Шайлоочулардын добуштарын сатып алуу	-	-	11	3	3
Башка кылмыштар	40	37	60	35	33

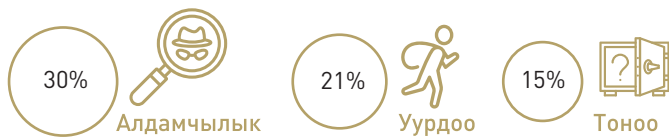
Булак: Кыргыз Республикасынын Жогорку соту.

3.5 график: 2023-жылы инсанга каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун саны (адам)

2023-жылы менчикке жана экономикалык ишмердикти жүргүзүү тартибине каршы кылмыштардын 30 пайызы алдамчылык үчүн, 21 пайызы - уурулук үчүн, 15 пайызы - тоноочулук үчүн жана 9 пайызы - каракчылык үчүн соттолгон (3.6 таблица).

Менчикке каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун саны

Беш жылдык мезгилдин ичинде алдамчылык (1,6 эсеге), автотранспорт каражатын айдап качуу (1,9 эсеге), жайды, имаратты же курулманы өзүм билемдик менен ээлеп алуу же басып алуу (3 эсеге), алдоо же ишенимге кыянаттык кылуу жолу менен мүлктүк залал келтирүү (1,5 эсе), бөтөн жер участогун өзүм билемдик менен ээлеп алуу жана максаттуу багытын бузуу менен айыл чарба багытындагы жерлерге өзүм билемдик менен курулуш куруу (24 эсе) сыяктуу кылмыштар үчүн соттолгондордун саны көбөйгөн.

өсүшү белгиленген (беш жылдын ичинде 1,1 эсеге), алардын арасында экономикалык контрабанда үчүн соттолгондордун үлүшү басымдуулук кылат (2023-жылы 71 пайыз).

2023-жылы акча-насыя жана валюта чөйрөсүндө кылмыш жасагандыгы үчүн (16 адамга), ошондой эле коммерциялык жана башка уюмдардагы кызматтын кызыкчылыктарына каршы (12 адамга) соттолгондордун саны бир аз көбөйгөнү белгиленген. Ошол эле учурда салык салуу чөйрөсүндөгү кылмыштар боюнча соттолгондордун саны (9 адамга) азайган.

Экономикалык ишмердикти жүргүзүү тартибине каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун санынын

3.6 таблица: Менчикке жана экономикалык ишти жүргүзүү тартибине каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун саны (адам)

	2019	2020	2021	2022	2023
Соттолгон – бардыгы					
Уурдоо	680	803	1 092	469	397
Тоноо	247	290	303	252	278
Каракчылык	156	109	136	168	173
Опузалап талап кылуу	16	34	42	20	26
Алдамчылык	348	449	565	468	561
Ишенип берилген мүлктү ыйгарып алуу же коротуу	122	95	60	30	51
Автотранспорт каражаттарын айдап качуу	42	46	64	72	79
Бөтөн жер участогун өзүм билемдик менен ээлеп алуу жана максаттуу багытын бузуу менен айыл чарба багытындагы жерлерге өзүм билемдик менен курулуш куруу	2	4	3	9	48
Финансы пирамидаларын уюштуруу	-	8	2	7	5
Кылмыштуу жол менен алынган кирешелерди мыйзамдаштыруу (адалдоо)	4	1	5	6	6
Монополисттик аракеттер жана атаандаштыкты чектөө	1	-	-	-	-
Экономикалык контрабанда	21	14	5	39	55
Бажы төлөмдөрүн төлөөдөн качуу	4	3	3	1	-
Бюджетке салыкты жана (же) башка милдеттүү төлөмдөрдү төлөөдөн качуу	20	19	10	4	1
Уюмдардан бюджетке салыкты жана (же) башка милдеттүү төлөмдөрдү төлөөдөн качуу	10	15	12	4	5

	2019	2020	2021	2022	2023
Коммерциялык же башка уюмдардын кызматчыларынын ыйгарым укуктарын кыянаттык менен пайдалануусу	17	9	11	21	18
Кызматкердин сый акыны мыйзамсыз алуусу	16	11	10	9	17
Башка кылмыштар	108	87	79	123	155
Соттолгон эркектер					
Уурдоо	626	732	1 027	434	365
Тоноо	232	274	293	238	262
Каракчылык	152	102	129	159	165
Опузалап талап кылуу	15	28	40	19	24
Алдамчылык	251	337	432	352	469
Ишенип берилген мүлктү ыйгарып алуу же коротуу	79	75	45	22	45
Автомототранспорт каражаттарын айдап качуу	42	45	64	72	77
Бөтөн жер участогун өзүм билемдик менен ээлеп алуу жана максаттуу багытын бузуу менен айыл чарба багытындагы жерлерге өзүм билемдик менен курулуш куруу	2	2	2	7	37
Финансы пирамидаларын уюштуруу	-	2	-	5	1
Кылмыштуу жол менен алынган кирешелерди мыйзамдаштыруу (адалдоо)	2	1	5	6	3
Монополисттик аракеттер жана атаандаштыкты чектөө	1	-	-	-	-
Экономикалык контрабанда	20	11	3	37	50
Бажы төлөмдөрүн төлөөдөн качуу	2	3	3	1	-
Бюджетке салыкты жана (же) башка милдеттүү төлөмдөрдү төлөөдөн качуу	14	17	10	3	1
Уюмдардан бюджетке салыкты жана (же) башка милдеттүү төлөмдөрдү төлөөдөн качуу	8	11	11	4	5
Коммерциялык же башка уюмдардын кызматчыларынын ыйгарым укуктарын кыянаттык менен пайдалануусу	15	7	9	18	16
Кызматкердин сый акыны мыйзамсыз алуусу	14	9	8	8	16
Башка кылмыштар	83	73	65	105	135
Соттолгон аялдар					
Уурдоо	54	71	65	35	32
Тоноо	15	16	10	14	16
Каракчылык	4	7	7	9	8
Опузалап талап кылуу	1	6	2	1	2
Алдамчылык	97	112	133	116	92
Ишенип берилген мүлктү ыйгарып алуу же коротуу	43	20	15	8	6
Автомототранспорт каражаттарын айдап качуу	-	1	-	-	2
Бөтөн жер участогун өзүм билемдик менен ээлеп алуу жана максаттуу багытын бузуу менен айыл чарба багытындагы жерлерге өзүм билемдик менен курулуш куруу	-	2	1	2	11
Финансы пирамидаларын уюштуруу	-	6	2	2	4

3.6 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
Кылмыштуу жол менен алынган кирешелерди мыйзамдаштыруу (адалдоо)	2	-	-	-	3
Монополисттик аракеттер жана атаандаштыкты чектөө	-	-	-	-	-
Экономикалык контрабанда	1	3	1	2	5
Бажы төлөмдөрүн төлөөдөн качуу	2	-	-	-	-
Бюджетке салыкты жана (же) башка милдеттүү төлөмдөрдү төлөөдөн качуу	6	2	-	1	-
Уюмдардан бюджетке салыкты жана (же) башка милдеттүү төлөмдөрдү төлөөдөн качуу	2	4	1	-	-
Коммерциялык же башка уюмдардын кызматчыларынын ыйгарым укуктарын кыянаттык менен пайдалануусу	2	2	2	3	2
Кызматкердин сый акыны мыйзамсыз алуусу	2	2	2	1	1
Башка кылмыштар	24	14	14	19	24

Булак: Кыргыз Республикасынын Жогорку соту.

3.6 график: 2023-жылы экономика чөйрөсүндө кылмыштар үчүн соттолгондордун саны (адам)

3.7 график: 2023-жылы экономика чөйрөсүндө кылмыштар үчүн соттолгондордун саны жынысы боюнча

Жалпысынан өткөн беш жыл ичинде коомдук коопсуздукка каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун көпчүлүгү куралды, ок-дарыларды мыйзамсыз жүгүртүү үчүн соттолгондор болгон (2023-жылы 75 пайыз).

Өнөр жай, курулушта жана жогорку коркунучтагы булактарды пайдалануу чөйрөсүндөгү коопсуздукка каршы кылмыштар боюнча, көпчүлүгү сапаты начар курулуш үчүн соттолгон (беш адамдын үчөө).

2023-жылы баңги каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун жана прекурсорлорун жүгүртүү чөйрөсүндөгү кылмыштары үчүн соттолгондордун 60 пайызы - баңги каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатып өткөрүү максатысыз мыйзамсыз даярдагандыгы үчүн, ал эми 38 пайызы - баңги каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатып өткөрүү максатында мыйзамсыз даярдагандыгы үчүн соттолгон. Экологиялык коопсуздукка жана жаратылыш чөйрөсүнө каршы

кылмыштар үчүн соттолгондордун санынан 71 пайызы - мыйзамсыз аңчылык кылуу же балыктарды же болбосо суу жаныбарларын кармагандыгы үчүн соттолгондор, ал эми 25 пайызы - бак-дарактарды жана бадалдарды мыйзамсыз кыйгандыгы үчүн соттолгон. Транспорттун жана магистралдык түтүк өткөрмөлөрүнүн кыймылынын жана эксплуатациялоонун коопсуздугуна каршы кылмыштары үчүн 99 пайызы автомобилотранспорт каражаттарынын кыймылынын жана аларды эксплуатациялоонун коопсуздук эрежелерин бузгандыгы үчүн соттолгон.

Жалпысынан беш жылдык мезгил ичинде кибер-коопсуздукка каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун саны так аныкталган динамикасы жок. 2023-жылы бул кылмыштар үчүн 3 адам соттолгон, алардын экөө кибер-саботаж үчүн жана бирөө компьютердик маалыматка жана электрондук документтерге, маалымат тутумуна же электр байланыш тармагына санкцияланбаган жеткиликтүүлүк үчүн (3.7 таблица).

3.7 таблица: Коомдук коопсуздукка жана коомдук тартипке каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун саны (адам)

	2019	2020	2021	2022	2023
Соттолгон – бардыгы					
Террордук акт	1	2	2	1	2
Террористтик ишти каржылоо	-	2	7	3	-
Террордук ишке көмөктөшүү	1	-	-	-	2
Террордук иштерди жүзөгө ашырууга ачык чакырыктар	-	-	-	1	-
Кыргыз Республикасынын жаранынын чет мамлекеттин аймагындагы куралдуу жаңжалдарга же согуш аракеттерине катышуусу же террордук актыны жасоо үчүн даярдыктан өтүүсү	2	4	1	-	16
Адамды кылмыштуу ишке катышууга мажбурлоо	2	-	2	-	-
Уюшкан топту түзүү же ага катышуу	-	7	1	1	11
Кылмыштуу коомдоштукту түзүү же ага катышуу	9	-	9	1	4
Уюшкан топторду жана кылмыштуу коомдоштуктарды каржылоо	-	-	-	-	1
Куралды, ок-дарыларды мыйзамсыз жүгүртүү	91	121	108	134	132
Куралды мыйзамсыз жасоо	1	3	2	8	-
Куралды этиятсыздык менен сактоо	4	-	1	1	-
Атуучу куралды уурдоо же опузалап алып коюу	-	1	1	3	2
Тоо-кен, курулуш же башка жумуштардын коопсуздук эрежелерин бузуу	1	10	7	-	-
Өрт коопсуздугунун эрежелерин бузуу	2	1	6	1	1
Массалык баш аламандыктар	8	2	1	1	12

3.7 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
Жолдорду мыйзамсыз тосуу	-	9	7	-	3
Бейбаштык	289	308	269	220	242
Баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатып өткөрүү максатында мыйзамсыз даярдоо	154	139	247	243	281
Баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатып өткөрүү максатысыз мыйзамсыз даярдоо	451	358	352	506	435
Прекурсорлорду мыйзамсыз даярдоо	3	-	6	7	5
Кыргыз Республикасынын бажы чек арасы аркылуу алып өтүүнүн атайын эрежелери белгиленген буюмдардын контрабандасы	2	3	2	1	5
Баңгизат каражаттарын же психотроптук заттарды уурдоо же болбосо опузалап алып коюу	-	-	-	3	2
Баңгизат каражаттарын жана психотроптук заттарды колдонууга көндүрүү	1	3	1	2	-
Баңгизат каражаттарын камтыган өсүмдүктөрдү себүү жана өстүрүү	9	9	5	8	2
Баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун жана прекурсорлорун мыйзамдуу жүгүртүүнүн эрежелерин бузуу	8	-	1	1	-
Баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун колдонуу үчүн көмүскө жайларды уюштуруу же кармоо	2	-	1	2	-
Баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун алууга документти мыйзамсыз берүү же болбосо жасалма жасоо	1	-	2	-	-
Дарактарды жана бадалдарды мыйзамсыз кыюу	3	-	2	12	20
Балыкты, же болбосо суу жаныбарларын мыйзамсыз уулоо жана олжолоо	3	2	-	47	56
Автомототранспорт каражаттарынын кыймылынын жана аларды эксплуатациялоонун коопсуздук эрежелерин бузуу	76	87	112	128	144
Мас абалындагы адамдын автоматотранспорт каражатын айдоосуна жол берүү	-	3	3	5	-
Компьютердик маалыматка жана электрондук документтерге, маалымат тутумуна же электр байланыш тармагына санкцияланбаган жеткиликтүүлүк	1	4	-	8	1
Зыян келтирүүчү программалык продуктуларды түзүү	-	-	-	5	-
Кибер-саботаж	-	-	-	3	2
Башка кылмыштар	34	17	27	29	18
Соттолгон эркектер					
Террордук акт	1	2	-	1	2
Террористтик ишти каржылоо	-	2	7	3	-
Террордук ишке көмөктөшүү	1	-	-	-	2
Террордук иштерди жүзөгө ашырууга ачык чакырыктар	-	-	-	1	-
Кыргыз Республикасынын жаранынын чет мамлекеттин аймагындагы куралдуу жаңжалдарга же согуш аракеттерине катышуусу же террордук актыны жасоо үчүн даярдыктан өтүүсү	2	3	1	-	9

3.7 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
Адамды кылмыштуу ишке катышууга мажбурлоо	2	-	2	-	-
Уюшкан топту түзүү же ага катышуу	-	7	1	1	10
Кылмыштуу коомдоштукту түзүү же ага катышуу	9	-	9	1	4
Уюшкан топторду жана кылмыштуу коомдоштуктарды каржылоо	-	-	-	-	1
Куралды, ок-дарыларды мыйзамсыз жүгүртүү	88	116	108	133	131
Куралды мыйзамсыз жасоо	1	3	2	7	-
Куралды этиятсыздык менен сактоо	4	-	1	1	-
Атуучу куралды уурдоо же опузалап алып коюу	-	1	1	3	2
Тоо-кен, курулуш же башка жумуштардын коопсуздук эрежелерин бузуу	1	10	6	-	-
Өрт коопсуздугунун эрежелерин бузуу	1	1	6	1	1
Массалык баш аламандыктар	7	2	1	1	12
Жолдорду мыйзамсыз тосуу	-	3	5	-	3
Бейбаштык	243	268	226	177	197
Баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатып өткөрүү максатында мыйзамсыз даярдоо	138	131	233	230	269
Баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатып өткөрүү максатысыз мыйзамсыз даярдоо	441	348	346	496	424
Прекурсорлорду мыйзамсыз даярдоо	3	-	5	7	5
Кыргыз Республикасынын бажы чек арасы аркылуу алып өтүүнүн атайын эрежелери белгиленген буюмдардын контрабандасы	2	3	2	1	5
Баңгизат каражаттарын же психотроптук заттарды уурдоо же болбосо опузалап алып коюу	-	-	-	3	2
Баңгизат каражаттарын жана психотроптук заттарды колдонууга көндүрүү	1	3	1	2	-
Баңгизат каражаттарын камтыган өсүмдүктөрдү себүү жана өстүрүү	7	7	5	7	2
Баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун жана прекурсорлорун мыйзамдуу жүгүртүүнүн эрежелерин бузуу	8	-	1	1	-
Баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун колдонуу үчүн көмүскө жайларды уюштуруу же кармоо	2	-	1	2	-
Баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун алууга документти мыйзамсыз берүү же болбосо жасалма жасоо	1	-	2	-	-
Дарактарды жана бадалдарды мыйзамсыз кыюу	2	-	2	12	20
Балыкты, же болбосо суу жаныбарларын мыйзамсыз уулоо жана олжолоо	3	2	-	47	56
Автомототранспорт каражаттарынын кыймылынын жана аларды эксплуатациялоонун коопсуздук эрежелерин бузуу	73	85	107	121	140
Мас абалындагы адамдын автоматотранспорт каражатын айдоосуна жол берүү	-	2	2	4	-
Компьютердик маалыматка жана электрондук документтерге, маалымат тутумуна же электр байланыш тармагына санкцияланбаган жеткиликтүүлүк	-	4	-	6	1

3.7 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
Зыян келтирүүчү программалык продуктуларды түзүү	-	-	-	5	-
Кибер-саботаж	-	-	-	3	2
Башка кылмыштар	29	16	24	28	18
Соттолгон аялдар					
Террордук акт	-	-	2	-	-
Террористтик ишти каржылоо	-	-	-	-	-
Террордук ишке көмөктөшүү	-	-	-	-	-
Террордук иштерди жүзөгө ашырууга ачык чакырыктар	-	-	-	-	-
Кыргыз Республикасынын жаранынын чет мамлекеттин аймагындагы куралдуу жаңжалдарга же согуш аракеттерине катышуусу же террордук актыны жасоо үчүн даярдыктан өтүүсү	-	1	-	-	7
Адамды кылмыштуу ишке катышууга мажбурлоо	-	-	-	-	-
Уюшкан топту түзүү же ага катышуу	-	-	-	-	1
Кылмыштуу коомдоштукту түзүү же ага катышуу	-	-	-	-	-
Уюшкан топторду жана кылмыштуу коомдоштуктарды каржылоо	-	-	-	-	-
Куралды, ок-дарыларды мыйзамсыз жүгүртүү	3	5	-	1	1
Куралды мыйзамсыз жасоо	-	-	-	1	-
Куралды этиятсыздык менен сактоо	-	-	-	-	-
Атуучу куралды уурдоо же опузалап алып коюу	-	-	-	-	-
Тоо-кен, курулуш же башка жумуштардын коопсуздук эрежелерин бузуу	-	-	1	-	-
Өрт коопсуздугунун эрежелерин бузуу	1	-	-	-	-
Массалык баш аламандыктар	1	-	-	-	-
Жолдорду мыйзамсыз тосуу	-	6	2	-	-
Бейбаштык	46	40	43	43	45
Баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатып өткөрүү максатында мыйзамсыз даярдоо	16	8	14	13	12
Баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатып өткөрүү максатысыз мыйзамсыз даярдоо	10	10	6	10	11
Прекурсорлорду мыйзамсыз даярдоо	-	-	1	-	-
Кыргыз Республикасынын бажы чек арасы аркылуу алып өтүүнүн атайын эрежелери белгиленген буюмдардын контрабандасы	-	-	-	-	-
Баңгизат каражаттарын же психотроптук заттарды уурдоо же болбосо опузалап алып коюу	-	-	-	-	-
Баңгизат каражаттарын жана психотроптук заттарды колдонууга көндүрүү	-	-	-	-	-
Баңгизат каражаттарын камтыган өсүмдүктөрдү себүү жана өстүрүү	2	2	-	1	-
Баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун жана прекурсорлорун мыйзамдуу жүгүртүүнүн эрежелерин бузуу	-	-	-	-	-
Баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун колдонуу үчүн көмүскө жайларды уюштуруу же кармоо	-	-	-	-	-

3.7 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
Баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун алууга документти мыйзамсыз берүү же болбосо жасалма жасоо	-	-	-	-	-
Дарактарды жана бадалдарды мыйзамсыз кыюу	-	-	-	-	-
Балыкты, же болбосо суу жаныбарларын мыйзамсыз уулоо жана олжолоо	-	-	-	-	-
Автомототранспорт каражаттарынын кыймылынын жана аларды эксплуатациялоонун коопсуздук эрежелерин бузуу	3	2	5	7	4
Мас абалындагы адамдын автоматотранспорт каражатын айдоосуна жол берүү	-	1	1	1	-
Компьютердик маалыматка жана электрондук документтерге, маалымат тутумуна же электр байланыш тармагына санкцияланбаган жеткиликтүүлүк	1	-	-	2	-
Зыян келтирүүчү программалык продуктуларды түзүү	-	-	-	-	-
Кибер-саботаж	-	-	-	-	-
Башка кылмыштар	6	1	2	1	-

Булак: Кыргыз Республикасынын Жогорку соту.

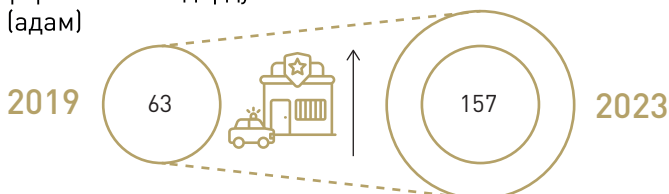
Жалпысынан беш жылдык мезгилде конституциялык түзүлүштүн негиздерине жана мамлекеттин коопсуздугуна каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун саны 2,5 эсеге өскөн 2019-жылы 63 адамдан 2023-жылы 157 адамга чейин. 2023-жылы мындай кылмыштарды жасагандардын жалпы санынын 55 пайызы экстремисттик материалдарды даярдоо, таратуу үчүн, 29 пайызы - экстремисттик уюмду түзгөнү жана каржылаганы үчүн, 10 пайызы - расалык, этностук, улуттук, диний же региондор аралык кастыкты (араздашууну) козгогону үчүн жана 6 пайызы - бийликти күч менен басып алууга ачык чакырыктары үчүн соттолгон.

2023-жылы 2019-жылга салыштырмалуу мамлекеттик жана муниципалдык кызматтын кызыкчылыктарына каршы коррупциялык жана башка кылмыштар үчүн соттолгондордун саны 1,8 эсеге өстү. Алардын ичинен 49 пайызы кызмат абалынан кыянаттык менен пайдалангандыгы үчүн, 18 пайызы - паракорчулук үчүн, 14 пайызы кызматтык жасалмачылык жана 12 пайызы шалаакылык үчүн соттолгондор болгон.

Сот бийлигине каршы кылмыштары үчүн беш жыл ичинде 14 адам, анын ичинде 2023-жылы эки адам соттолгон.

2023-жылы кылмышты жашыргандыгы үчүн 22 адам же далилдерди табуунун процесстик тартибине каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун жалпы санынын 67 пайызы соттолгон.

Конституциялык түзүлүштүн негиздерине жана мамлекеттин коопсуздугуна каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун саны (адам)

2023-жылы мындай кылмыштарды жасагандардын жалпы санынын ичинен соттолгондор

Башкаруу тартибине каршы кылмыштардын түзүмүндө 2023-жылы 48 пайызы документтерди жасалмалоо үчүн соттолгондор жана 45 пайызы - Кыргыз Республикасынын мамлекеттик чек арасынан мыйзамсыз өтүү үчүн соттолгондордун үлүшүнө туура келген (3.8 таблица).

3.8 таблица: Мамлекеттик бийликке каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун саны (адам)

	2019	2020	2021	2022	2023
Соттолгон – бардыгы					
Бийликти күч менен басып алууга ачык чакырыктар	1	-	2	1	9
Расалык, этностук, улуттук, диний же региондор аралык кастыкты (араздашууну) козутуу	10	13	4	10	15
Экстремисттик уюмду түзүү жана каржылоо	16	16	19	33	46
Экстремисттик материалдарды даярдоо, таратуу	35	76	119	121	87
Коррупция	17	23	133	76	16
Кызмат абалын кыянаттык менен пайдалануу	79	71	69	101	199
Бийликтен аша чабуу	30	15	17	9	14
Билип туруп пайдасыз контракт түзүү	2	1	-	-	1
Мыйзамсыз баюу	2	4	-	-	-
Кызмат адамынын ишкердик ишке катышуусу	-	1	-	-	-
Пара алуу	11	12	14	26	12
Опузалап пара алуу	19	16	21	24	32
Пара алууда ортомчулук кылуу	6	3	3	1	4
Пара берүү	13	5	4	10	28
Кызматтык жасалмачылык	18	22	29	33	56
Паспортту мыйзамсыз берүү	2	1	3	4	-
Шалаакылык	24	18	16	32	49
Кылмышты жаап-жашыруу	17	27	49	20	22
Эркиндигинен ажыратуу жайларынан же кайтаруудан качуу	80	125	77	63	48
Эркиндигинен ажыратуу түрүндө жазаны өтөөдөн качуу	10	23	10	13	14
Соттун өкүмүн, соттун чечимин же башка соттук актыны аткарбоо	6	155	228	160	98
Бийлик өкүлүн коркутуу же ага карата зомбулук	36	111	74	6	13
Жасалган кылмыш жөнүндө арызды же кайрылууну каттоодон баш тартуу же жашырып коюу	1	-	-	1	1
Кыргыз Республикасынын мамлекеттик чек арасынан мыйзамсыз өтүү	176	168	326	259	184
Документтердин жасалмасын жасоо	115	163	120	164	196
Башка кылмыштар	34	51	55	38	43
Соттолгон эркектер					
Бийликти күч менен басып алууга ачык чакырыктар	-	-	1	1	7
Расалык, этностук, улуттук, диний же региондор аралык кастыкты (араздашууну) козутуу	7	13	4	8	12
Экстремисттик уюмду түзүү жана каржылоо	15	16	15	33	39
Экстремисттик материалдарды даярдоо, таратуу	32	67	110	107	83
Коррупция	15	20	125	68	16

3.8 таб. уландысы

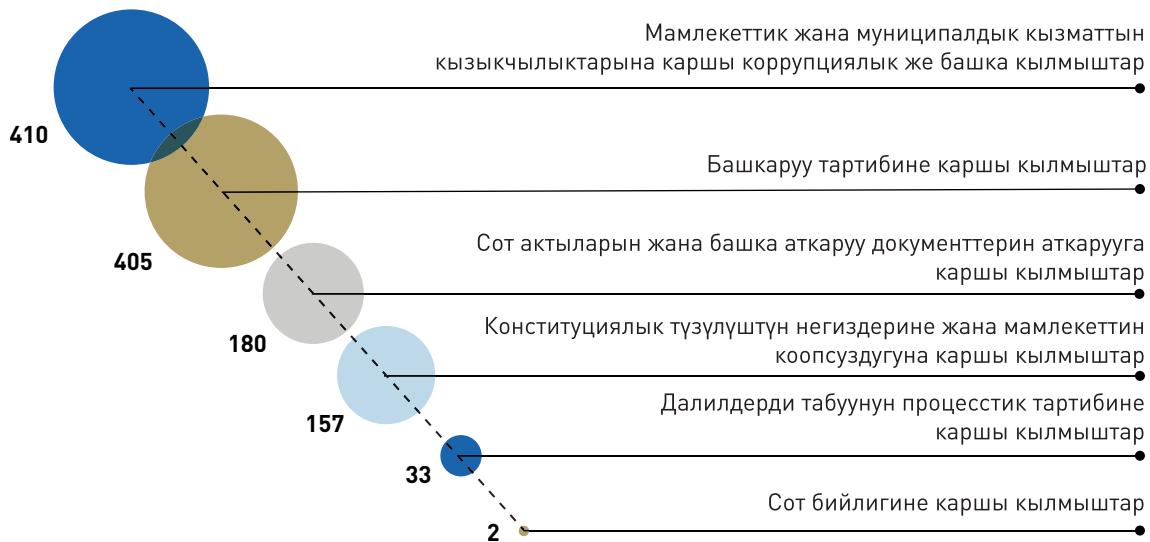
	2019	2020	2021	2022	2023
Кызмат абалын кыянаттык менен пайдалануу	67	58	62	85	164
Бийликтен аша чабуу	29	15	17	9	14
Билип туруп пайдасыз контракт түзүү	2	1	-	-	1
Мыйзамсыз баюу	1	4	-	-	-
Кызмат адамынын ишкердик ишке катышуусу	-	-	-	-	-
Пара алуу	9	11	14	26	10
Опузалап пара алуу	17	15	20	20	31
Пара алууда ортомчулук кылуу	6	3	3	1	2
Пара берүү	10	5	3	6	27
Кызматтык жасалмачылык	13	17	21	22	33
Паспортту мыйзамсыз берүү	2	1	3	4	-
Шалаакылык	22	16	15	28	39
Кылмышты жаап-жашыруу	14	25	48	19	20
Эркиндигинен ажыратуу жайларынан же кайтаруудан качуу	78	123	74	62	48
Эркиндигинен ажыратуу түрүндө жазаны өтөөдөн качуу	9	20	10	13	13
Соттун өкүмүн, соттун чечимин же башка соттук актыны аткарбоо	4	141	212	131	78
Бийлик өкүлүн коркутуу же ага карата зомбулук	32	98	66	6	12
Жасалган кылмыш жөнүндө арызды же кайрылууну каттоодон баш тартуу же жашырып коюу	1	-	-	1	1
Кыргыз Республикасынын мамлекеттик чек арасынан мыйзамсыз өтүү	153	148	296	211	166
Документтердин жасалмасын жасоо	77	123	73	125	130
Башка кылмыштар	28	44	44	29	38
Соттолгон аялдар					
Бийликти күч менен басып алууга ачык чакырыктар	1	-	-	-	2
Расалык, этностук, улуттук, диний же региондор аралык кастыкты (араздашууну) козутуу	3	-	-	2	3
Экстремисттик уюмду түзүү жана каржылоо	1	-	4	-	7
Экстремисттик материалдарды даярдоо, таратуу	3	9	9	14	4
Коррупция	2	3	8	8	-
Кызмат абалын кыянаттык менен пайдалануу	12	13	7	16	35
Бийликтен аша чабуу	1	-	-	-	-
Билип туруп пайдасыз контракт түзүү	-	-	-	-	-
Мыйзамсыз баюу	1	-	-	-	-
Кызмат адамынын ишкердик ишке катышуусу	-	1	-	-	-
Пара алуу	2	1	-	-	2
Опузалап пара алуу	2	1	1	4	1

3.8 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
Пара алууда ортомчулук кылуу	-	-	-	-	1
Пара берүү	3	-	1	4	1
Кызматтык жасалмачылык	5	5	8	11	23
Паспортту мыйзамсыз берүү	-	-	-	-	-
Шалаакылык	2	2	1	4	10
Кылмышты жаап-жашыруу	3	2	1	1	2
Эркиндигинен ажыратуу жайларынан же кайтаруудан качуу	2	2	3	1	-
Эркиндигинен ажыратуу түрүндө жазаны өтөөдөн качуу	1	3	-	-	1
Соттун өкүмүн, соттун чечимин же башка соттук актыны аткарбоо	2	14	16	29	20
Бийлик өкүлүн коркутуу же ага карата зомбулук	4	13	8	-	1
Жасалган кылмыш жөнүндө арызды же кайрылууну каттоодон баш тартуу же жашырып коюу	-	-	-	-	-
Кыргыз Республикасынын мамлекеттик чек арасынан мыйзамсыз өтүү	23	20	30	48	18
Документтердин жасалмасын жасоо	38	40	47	39	66
Башка кылмыштар	6	6	11	8	5

Булак: Кыргыз Республикасынын Жогорку соту.

3.8 график: 2023-жылы мамлекеттик бийликке каршы кылмыш жасагандыгы үчүн соттолгондордун саны (адам)

3.9 график: 2023-жылы жынысы боюнча мамлекеттик бийликке каршы кылмыш жасагандыгы үчүн соттолгондордун саны

2023-жылы аскердик кылмыштар үчүн соттолгондордун санында көпчүлүгү бөлүктү же кызмат өтөө жерин өзү билип таштап кеткендиги үчүн (6 адам), чек ара кызматын өтөө эрежелерин бузгандыгы үчүн (4 адам) жана дезертирдик (5 адам) үчүн

соттолгон. Жалпысынан беш жылдык мезгилде аскердик кылмыштар үчүн соттолгондордун саны үчтөн бирине (36 адамдан 15 адамга) азайган (3.9 таблица).

3.9 таблица: Аскер кызматына каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун саны (адам)

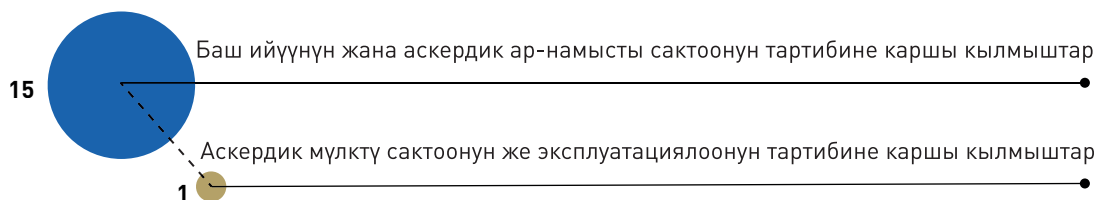
	2019	2020	2021	2022	2023
Соттолгон – бардыгы					
Аскерге чакыруу жана чогулуу (сабактар) иш-чараларынан качуу	1	-	-	-	-
Бири-бирине баш ийүүчүлүк мамилеси болбогон аскер кызматчыларынын ортосундагы өз ара мамилелердин уставдык эрежелерин бузуу	9	8	-	1	-
Бөлүктү же кызмат өтөө жерин өзү билип таштап кетүү	6	-	4	27	6
Дезертирдик	13	7	11	14	5
Башка кылмыштар	14	2	9	14	5
Соттолгон эркектер					
Аскерге чакыруу жана чогулуу (сабактар) иш-чараларынан качуу	1	-	-	-	-
Бири-бирине баш ийүүчүлүк мамилеси болбогон аскер кызматчыларынын ортосундагы өз ара мамилелердин уставдык эрежелерин бузуу	9	8	-	1	-
Бөлүктү же кызмат өтөө жерин өзү билип таштап кетүү	6	-	4	19	6
Дезертирдик	12	7	11	14	5
Башка кылмыштар	13	2	8	14	5

3.9 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
Соттолгон аялдар					
Аскерге чакыруу жана чогулуу (сабактар) иш-чараларынан качуу	-	-	-	-	-
Бири-бирине баш ийүүчүлүк мамилеси болбогон аскер кызматчыларынын ортосундагы өз ара мамилелердин уставдык эрежелерин бузуу	-	-	-	-	-
Бөлүктү же кызмат өтөө жерин өзү билип таштап кетүү	-	-	-	8	-
Дезертирдик	1	-	-	-	-
Башка кылмыштар	1	-	1	-	-

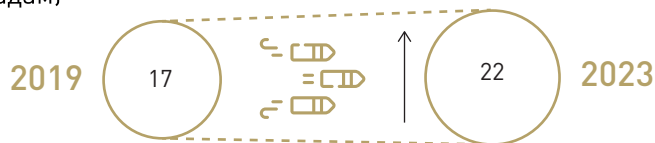
Булак: Кыргыз Республикасынын Жогорку соту.

3.10 график: 2023-жылы аскер кызматына каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун саны (адам)

Тынчтык жана адамзаттын коопсуздугуна каршы кылмыштар жана аскер кылмыштары, жана согуш мыйзамдарын жана салттарын башка бузуулар үчүн соттолгондордун саны 2019-жылы 17 адамдан 2023-жылы 22 адамга чейин көбөйдү. 2023-жылы мындай кылмыштарды жасагандардын көпчүлүгү (95 пайызы) эл аралык гуманитардык укуктун ченемдерин бузгандыгы үчүн соттолгон (3.10 таблица).

Тынчтык жана адамзаттын коопсуздугуна каршы кылмыштар жана аскер кылмыштары, жана согуш мыйзамдарын жана салттарын башка бузуулар үчүн соттолгондордун саны (адам)

3.10 таблица: Эл аралык укук тартибине каршы кылмыштар үчүн соттолгондордун саны (адам)

	2019	2020	2021	2022	2023
Соттолгон – бардыгы					
Эл аралык гуманитардык укуктун ченемдерин кылмыштуу бузуулар	10	11	1	14	20
Жалдануучулук	6	13	30	2	1
Башка кылмыштар	1	3	5	-	1

БАЛДАРДЫН КЫЛМЫШТУУГУ ЖАНА СОТТУУЛУГУ

4

4. БАЛДАРДЫН КЫЛМЫШТУУГУ ЖАНА СОТТУУЛУГУ

2023-жылы республикада 1,5 миңден ашык кылмыш катталган, алар 14 жаштан 18 жашка чейинки курактагы балдар тарабынан жасалган, бул 2019-жылга караганда үчтөн бирине көп. Бул кылмыштардын түзүмүндө дээрлик жарымы (49 пайызы) уурулукка, 17 пайызы - тоноочулукка жана 10 пайызы - бейбаштык учурларына туура келген. 2019-жылга салыштырмалуу балдар кылмыштуу-

лугунун түзүмүндө баңги заттарды мыйзамсыз жүгүртүү (2 эсе), алдамчылык (2 эсе), ден соолукка оор зыян келтирүү (1,8 эсе), ошондой эле уурулук (1,6 эсе) менен байланышкан кылмыштардын үлүшү өскөнү белгиленди. Ошол эле учурда, бейбаштык учурларынын үлүшү дээрлик жарымына кыскарган, ал эми зордуктоо, тоноо жана каракчылык фактылары өзгөрүүсүз калган (4.1 таблица).

4.1 таблица: 14-17 жаштагы балдар жасаган кылмыштардын саны түрлөрү боюнча

	2019	2020	2021	2022	2023
Бардыгы					
Балдар жасаган кылмыштар катталган - бардыгы анын ичинде:	1 162	1 031	1 278	1 698	1 552
адам өлтүрүү	11	3	9	5	7
ден соолукка оор залакат келтирүү	15	15	18	26	37
зордуктоо	5	9	8	11	8
каракчылык	37	9	18	43	40
тоноо	206	111	185	291	263
уурулук	351	353	439	938	763
алдамчылык	25	30	40	64	79
баңги заттарды мыйзамсыз жүгүртүүсүнө байланыштуу кылмыштар	5	4	9	5	13
бейбаштык	205	153	162	166	161
транспорт каражаттарынын кыймылынын жана аларды пайдалануунун коопсуздук эрежелерин бузуу	9	11	5	8	11
башка кылмыштар	293	333	385	141	170
Жыйынтыкка карата пайыз менен					
Балдар жасаган кылмыштар катталган - бардыгы анын ичинде:	100	100	100	100	100
адам өлтүрүү	0,9	0,3	0,7	0,3	0,5
ден соолукка оор залакат келтирүү	1,3	1,5	1,4	1,5	2,4
зордуктоо	0,4	0,9	0,6	0,6	0,5
каракчылык	3,2	0,9	1,4	2,5	2,6
тоноо	17,7	10,8	14,5	17,1	16,9
уурулук	30,2	34,2	34,4	55,2	49,2
алдамчылык	2,2	2,9	3,1	3,8	5,1
баңги заттарды мыйзамсыз жүгүртүүсүнө байланыштуу кылмыштар	0,4	0,4	0,7	0,3	0,8
бейбаштык	17,6	14,8	12,7	9,8	10,4

4.1 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
транспорт каражаттарынын кыймылынын жана аларды пайдалануунун коопсуздук эрежелерин бузуу	0,8	1,1	0,4	0,5	0,7
башка кылмыштар	25,2	32,3	30,1	8,3	11,0

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы.

4.1 график: 2023-жылы балдар жасаган кылмыштардын түрлөрү боюнча саны

Мурдагы жылдардагыдай эле, кылмыш жасаган 14 жаштан 18 жашка чейинки балдардын басымдуу бөлүгү эркек балдар болгон, алардын үлүшү 2023-жылы кылмыштардын 91 пайызын түзгөн. Мыйзам бузган балдардын жалпы санындагы кыздардын үлүшү өткөн беш жыл чегинде өзгөрүлүп турду 8 пайыздан 13 пайызга чейин, ал эми 2023-жылы ал 9 пайызды түзгөн.

Каралып жаткан мезгилде 14-15 жаш курагында кылмыш жасаган балдардын үлүшүнүн көбөйүү тенденциясы белгиленди 2019-жылы 26 пайыздан 2023-жылы 34 пайызга чейин. Ошол эле учурда 16-17 жаш курагында кылмыш жасаган балдардын үлүшү, тиешелүүлүгүнө, жараша 74 пайыздан 66 пайызга чейин кыскарган.

2023-жылы кылмыш жасаган балдардын 44 пайыздан ашыгы кылмыш жасалган учурда эч жерде иштеген эмес жана окуган эмес, ал эми 44 пайызы окуучулар болгон.

Балдардын 10 пайызга жакыны топто кылмыш жасаган жана бир пайыздан азы алкогольдук мас абалында болгон [4.2 таблица].

4.2 таблица: Кылмыш жасаган балдардын курамы (адам)

	2019	2020	2021	2022	2023
Кылмыш жасап кармалган балдар - бардыгы анын ичинде:	1 162	1 031	1 278	1 698	1 552
жынысы боюнча:					
жигиттер	1 063	890	1 117	1 572	1 411
кыздар	99	141	161	126	141
курагы боюнча, жаш:					
14-15	300	237	349	547	535
16-17	862	794	929	1 151	1 017

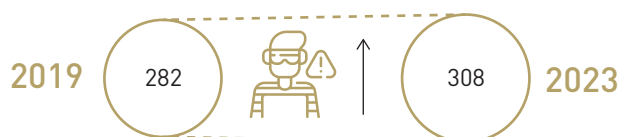
4.2 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
кылмыш кылган учурдагы иши боюнча:					
окуучулар, студенттер	136	289	457	565	433
окубагандар жана иштебегендер	76	395	532	572	438
кылмышты топтошуп жасагандар	170	179	202	278	170
алкоголдук мас абалында	9	18	23	15	13

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы.

2023-жылы калктын 100 миңине эсептегенде 14-17 жаштагы балдар тарабынан 308 кылмыш жасалган (282 кылмыш 2019-жылы). Балдар жасаган кылмыштардын санынын өсүшү Чүй, Ысык-Көл жана Ош облустарында байкалган, ал эми алардын эң көп өсүшү (1,7 эсеге) Бишкек шаарында белгиленген. Тескерисинче, мындай кылмыштардын санынын эң көп азайышы Талас облусунда катталган (2,8 эсеге) (4.3 таблица).

Калктын 100 миңине эсептегенде 14-17 жаштагы кылмыш жасалган балдардын саны

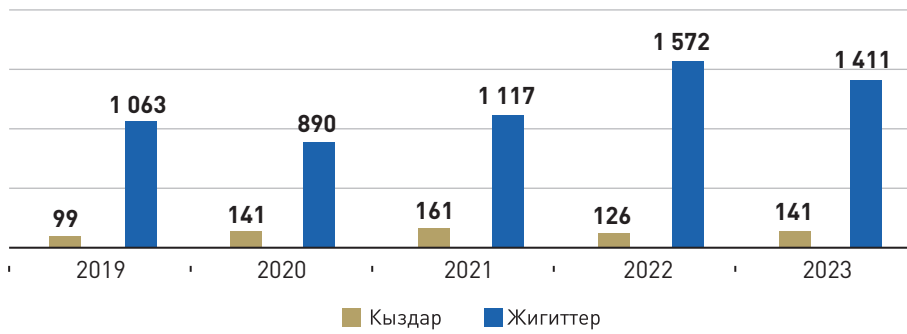
4.3 таблица: Аймактар боюнча 14-17 жаштагы балдар жасаган кылмыштардын саны¹

	Бардыгы					14-17 жаштагы калктын 100 000ине				
	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
Кыргыз Республикасы	1 162	1 031	1 278	1 698	1 552	282	243	289	354	308
Баткен облусу	73	48	96	152	91	215	138	266	368	209
Жалал-Абад облусу	225	131	168	222	214	266	152	189	231	210
Ысык-Көл облусу	89	92	141	253	141	257	259	387	613	325
Нарын облусу	36	57	60	50	37	155	242	252	208	147
Ош облусу	110	110	149	156	147	117	114	148	151	134
Талас облусу	67	47	83	41	29	327	222	379	175	117
Чүй облусу	186	215	218	319	300	342	380	370	430	378
Бишкек ш.	228	240	216	363	422	457	457	391	667	768
Ош ш.	148	91	146	142	170	866	517	749	671	796

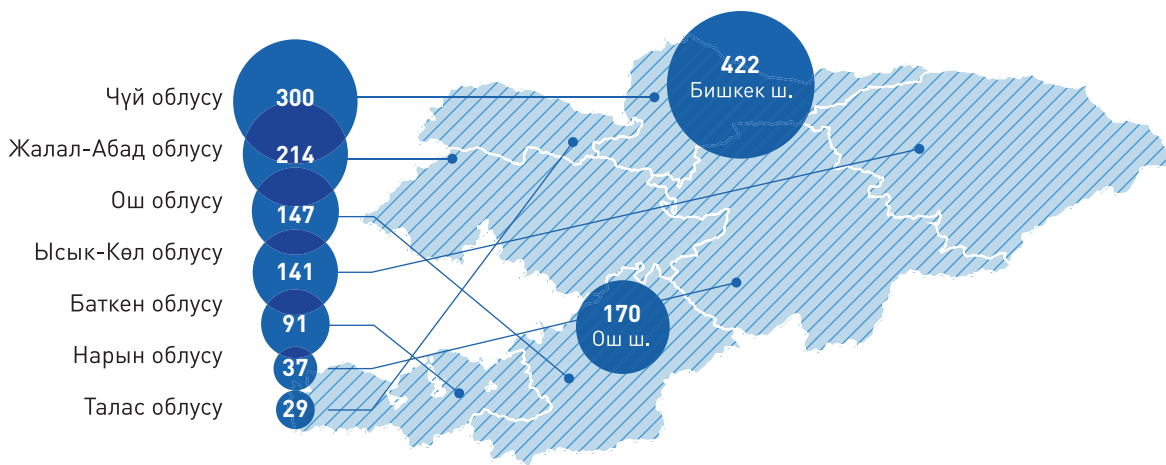
¹ Маалыматтардын суммасы жыйынтык бербейт, себеби 14 жашка чейинки курактагы балдар жасаган кылмыштарды камтыгандыгына байланыштуу.

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы, Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

4.2 график: Балдар жасаган кылмыштардын саны жынысы боюнча (адам)

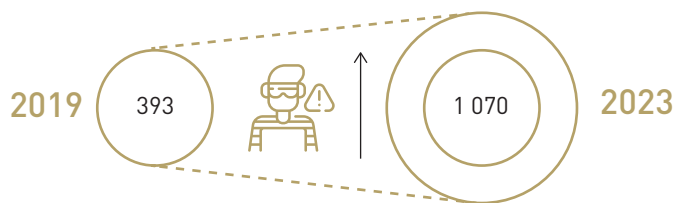
4.3 график: 2023-жылы аймактар боюнча балдар жасаган кылмыштардын саны

2023-жылы 2019-жылга салыштырмалуу кылмыш жасаган 14-17 жаштагы балдардын саны 2,7 эсеге көбөйүп, жана миң адамдан ашты. 14-17 жаш курактагы калктын 100 000 эсептегенде мындай кылмыштардын саны 2,2 эсеге көбөйүп, 212 учурду түзгөн.

2023-жылы 14-17 жаш курагында кылмыш жасаган адамдардын эң көп үлүшү Бишкек (29 пайыз), Чүй (15 пайыздан ашык), Ысык-Көл (11 пайыз) жана Жалал-Абад (10 пайыз) облустарына, ошондой эле Ош шаарына (13 пайыз) туура келди. 14-17 жаш курактагы калктын 100 000 эсептегенде

Кылмыш жасаган 14-17 жаштагы балдардын саны

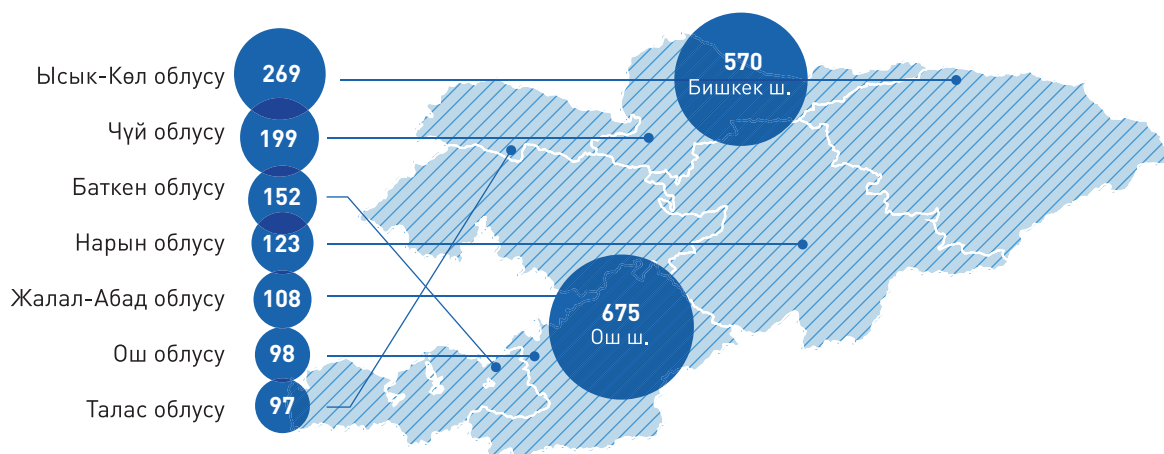

кылмыш жасаган балдардын эң көп саны Ош шаарына (675 адам) жана Бишкек шаарына (570 адам), ошондой эле Ысык-Көл облусуна (269 адам) туура келген (4.4 таблица).

4.4 таблица: Аймак боюнча кылмыш жасаган балдардын саны

	Бардыгы					14-17 жаштагы калктын 100 000ине				
	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
Кыргыз Республикасы	393	492	506	1 019	1 070	95	116	115	213	212
Баткен облусу	29	19	24	102	66	85	55	66	247	152
Жалал-Абад облусу	62	48	45	135	110	73	56	51	140	108
Ысык-Көл облусу	24	20	30	146	117	69	56	82	354	269
Нарын облусу	5	11	11	34	31	22	47	46	141	123
Ош облусу	37	71	54	88	107	39	73	54	85	98
Талас облусу	12	20	26	21	24	58	95	119	90	97
Чүй облусу	84	52	68	184	158	154	92	115	248	199
Бишкек ш.	97	179	157	193	313	194	341	284	355	570
Ош ш.	43	72	89	116	144	251	409	457	548	675

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы, Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

4.4 график: 2023-жылы аймактар боюнча балдар жасаган кылмыштардын саны (14-17 жаштагы калктын 100 000ине)

2023-жылы кылмыш жасаган балдардын ичинен эң көп көпчүлүгү (77 пайызы) менчикке жана экономикалык ишмердикти жүргүзүү тартибине каршы кылмыш жасашкан (4.5 таблица). Балдар коомдук коопсуздукка жана коомдук тартипке каршы кылмыштарды (12 пайыз) жана инсанга каршы кылмыштарды (9 пайыз) кыйла азыраак жасашкан. Беш жылдык мезгилде балдар тарабынан

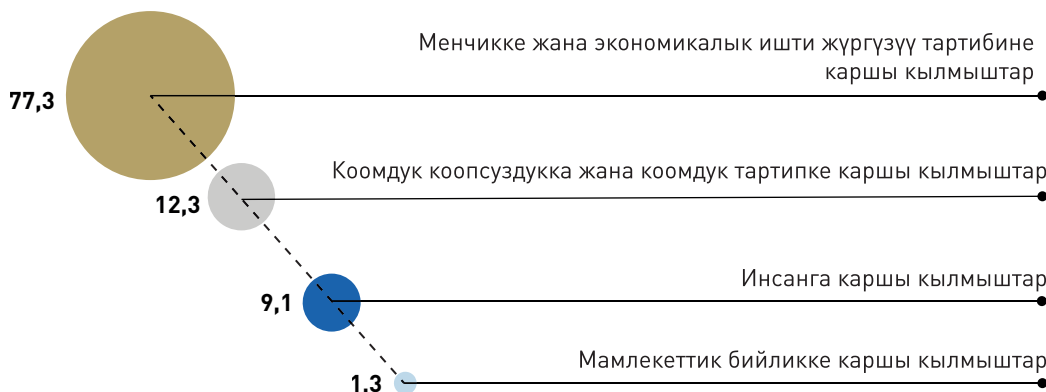
коомдук коопсуздукка жана коомдук тартипке каршы жасалган кылмыштардын санынын азайю тенденциясы (11 пайыздык пунктка) жана менчикке жана экономикалык ишмердикти жүргүзүү тартибине каршы кылмыштардын саны (9 пайыздык пунктка), ошондой эле инсанга каршы кылмыштардын (2 пайыздык пунктка) көбөйүшү белгиленди.

4.5 таблица: Кыргыз Республикасынын Кылмыш-жаза кодексинин өзгөчө бөлүгүнүн бөлүмдөрүнө ылайык, 14-17 жаштагы балдарды жасаган кылмыштары боюнча бөлүштүрүү (жыйынтыкка карата пайыз менен)

	2019	2020	2021	2022	2023
Кылмыш жасаган балдарды аныктоо - бардыгы анын ичинде:	100	100	100	100	100
инсанга каршы кылмыштар	7,3	8,0	8,3	6,5	9,1
менчикке жана экономикалык ишти жүргүзүү тартибине каршы кылмыштар	69,1	67,8	69,9	82,2	77,3
коомдук коопсуздукка жана коомдук тартипке каршы кылмыштар	22,8	21,3	17,1	10,7	12,3
мамлекеттик бийликке каршы кылмыштар	0,8	2,8	4,7	0,6	1,3

Булак: Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

4.5 график: 2023-жылы Кыргыз Республикасынын Кылмыш-жаза кодексинин өзгөчө бөлүгүнүн бөлүмдөрүнө ылайык, 14-17 жаштагы балдардын жасаган кылмыштары боюнча бөлүштүрүү (пайыз менен)

Акыркы беш жылда кылмыш жасаган 14 жаштан 18 жашка чейинки курактагы балдардын саны 1,6 эсеге көбөйдү - 963 адамдан 2019-жылы 1,5 миң адамга чейин 2023-жылы. 2023-жылы балдардын жарымынан бир аз азы (49 пайызы) уурулук, 17 пайызы - каракчылык, 10 пайызы - бейбаштык кылган. Беш жылдык мезгилде уурулук кылган балдардын үлүшү байкалаарлык көбөйгөнү (13 пайыздык пунктка) жана ошол эле учурда, бейбаштык

кылган балдардын үлүшү азайганы (11 пайыздык пунктка) белгиленген (4.6 таблица). 2023-жылы 2019-жылга салыштырмалуу адам өлтүргөн балдардын саны азайган (11ден 7 адамга чейин) жана тескерисинче, ден соолукка оор зыян келтирген (15тен 37 адамга чейин) жана ден соолукка анча оор эмес зыян келтирген (24төн 46 адамга чейин), ошондой эле алдамчылык кылган (25тен 79 адамга чейин) балдардын саны өскөн.

4.6 таблица: Кылмыштардын түрлөрү боюнча кылмыш жасаган 14-17 жаштагы балдардын саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Адам					
Кылмыш жасаган балдарды аныктоо - бардыгы анын ичинде:	963	808	1 054	1 697	1 549
адам өлтүрүү	11	3	9	5	7

4.6 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
ден соолукка оор залал келтирүү	15	15	18	26	37
ден соолукка анча оор эмес залал келтирүү	24	22	30	40	46
ден соолукка жеңил залал келтирүү	-	-	1	20	19
зордуктоо	5	9	8	11	8
сексуалдык мүнөздөгү зомбулук аракеттер	5	1	3	1	2
сексуалдык мүнөздөгү аракеттерге мажбурлоо	-	1	3	1	1
уурдоо	351	353	439	938	763
тоноо	206	111	185	291	263
каракчылык	37	9	18	43	40
опузалап талап кылуу	5	6	4	2	8
алдамчылык	25	30	40	64	79
автомототранспорт каражаттарын айдап качуу	37	32	42	52	37
бейбаштык	205	153	162	166	161
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатып өткөрүү максатысыз мыйзамсыз даярдоо	3	2	7	1	7
автомототранспорт каражаттарынын кыймылынын жана аларды эксплуатациялоонун коопсуздук эрежелерин бузуу	9	11	5	8	11
башка кылмыштар	25	50	80	28	60
Жыйынтыкка карата пайыз менен					
Кылмыш жасаган балдарды аныктоо - бардыгы анын ичинде:	100	100	100	100	100
адам өлтүрүү	1,1	0,4	0,9	0,3	0,5
ден соолукка оор залал келтирүү	1,6	1,9	1,7	1,5	2,4
ден соолукка анча оор эмес залал келтирүү	2,5	2,7	2,8	2,4	3,0
ден соолукка жеңил залал келтирүү	-	-	0,1	1,2	1,2
зордуктоо	0,5	1,1	0,8	0,6	0,5
сексуалдык мүнөздөгү зомбулук аракеттер	0,5	0,1	0,3	0,1	0,1
сексуалдык мүнөздөгү аракеттерге мажбурлоо	-	0,1	0,3	0,1	0,1
уурдоо	36,4	43,7	41,7	55,3	49,3
тоноо	21,4	13,7	17,6	17,1	17,0
каракчылык	3,8	1,1	1,7	2,5	2,6
опузалап талап кылуу	0,5	0,7	0,4	0,1	0,5
алдамчылык	2,6	3,7	3,8	3,8	5,1
автомототранспорт каражаттарын айдап качуу	3,8	4,0	4,0	3,1	2,4
бейбаштык	21,3	18,9	15,4	9,8	10,4
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатып өткөрүү максатысыз мыйзамсыз даярдоо	0,3	0,2	0,7	0,1	0,5
автомототранспорт каражаттарынын кыймылынын жана аларды эксплуатациялоонун коопсуздук эрежелерин бузуу	0,9	1,4	0,5	0,5	0,7
башка кылмыштар	2,6	6,2	7,6	1,6	3,9

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы, Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

4.6 график: 2023-жылы кылмыштын түрлөрү боюнча кылмыш жасаган балдардын саны (адам)

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун маалыматы боюнча 2023-жылы соттолгон балдардын арасында тоноочулук үчүн (31 пайыз), ден соолугуна оор залал келтирүү жана каракчылык (12 пайыздан) үчүн соттолгондордун үлүшү кыйла жогору.

Балдардын көбүнчө жасаган кылмышы - уурулук үчүн соттолгондордун үлүшү 10 пайызды, автоматотранспорт каражатын айдап качуу үчүн - 7 пайызды түзгөн (4.7 таблица).

4.7 таблица: Кылмыштардын айрым түрлөрү үчүн соттолгон 14-17 жаштагы балдардын саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Адам					
Соттолгон балдар - бардыгы анын ичинен төмөнкүлөр үчүн:	193	250	262	140	134
адам өлтүрүү	6	6	7	5	2
ден соолукка оор залал келтирүү	12	2	18	13	16
ден соолукка анча оор эмес залал келтирүү	11	2	2	1	2
ден соолукка жеңил залал келтирүү	-	-	-	1	-
зордуктоо	-	2	5	5	5
сексуалдык мүнөздөгү зомбулук аракеттер	3	-	2	-	1
сексуалдык мүнөздөгү аракеттерге мажбурлоо	-	-	-	-	1

4.7 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
уурдоо	45	72	94	21	15
тоноо	41	59	57	35	41
каракчылык	25	21	6	19	16
опузалап талап кылуу	-	-	-	1	-
алдамчылык	-	3	2	-	3
автомототранспорт каражаттарын айдап качуу	9	13	10	22	9
бейбаштык	32	46	36	3	3
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатып өткөрүү максатысыз мыйзамсыз даярдоо	3	3	2	1	4
автомототранспорт каражаттарынын кыймылынын жана аларды эксплуатациялоонун коопсуздук эрежелерин бузуу	-	-	-	-	-
башка кылмыштар	6	21	21	13	16
Жыйынтыкка карата пайыз менен					
Соттолгон балдар - бардыгы анын ичинен төмөнкүлөр үчүн:	100	100	100	100	100
адам өлтүрүү	3,1	2,4	2,7	3,6	1,5
ден соолукка оор залал келтирүү	6,2	0,8	6,9	9,3	11,9
ден соолукка анча оор эмес залал келтирүү	5,7	0,8	0,8	0,7	1,5
ден соолукка жеңил залал келтирүү	-	-	-	0,7	-
зордуктоо	-	0,8	1,9	3,6	3,7
сексуалдык мүнөздөгү зомбулук аракеттер	1,6	-	0,8	-	0,7
сексуалдык мүнөздөгү аракеттерге мажбурлоо	-	-	-	-	0,7
уурдоо	23,3	28,8	35,9	15,0	11,2
тоноо	21,2	23,6	21,8	25,0	30,6
каракчылык	13,0	8,4	2,3	13,6	11,9
опузалап талап кылуу	-	-	-	0,7	-
алдамчылык	-	1,2	0,8	-	2,2
автомототранспорт каражаттарын айдап качуу	4,7	5,2	3,8	15,7	6,7
бейбаштык	16,6	18,4	13,7	2,1	2,2
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатып өткөрүү максатысыз мыйзамсыз даярдоо	1,6	1,2	0,8	0,7	3,0
автомототранспорт каражаттарынын кыймылынын жана аларды эксплуатациялоонун коопсуздук эрежелерин бузуу	-	-	-	-	-
башка кылмыштар	3,1	8,4	8,0	9,3	11,9

Булак: Кыргыз Республикасынын жогорку соту, Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

2023-жылы соттолгон балдардын жалпы санында толук же толук эмес орто билими бар 16-17 жаштагы (92 пайыз) балдар басымдуулук кылган, алар-

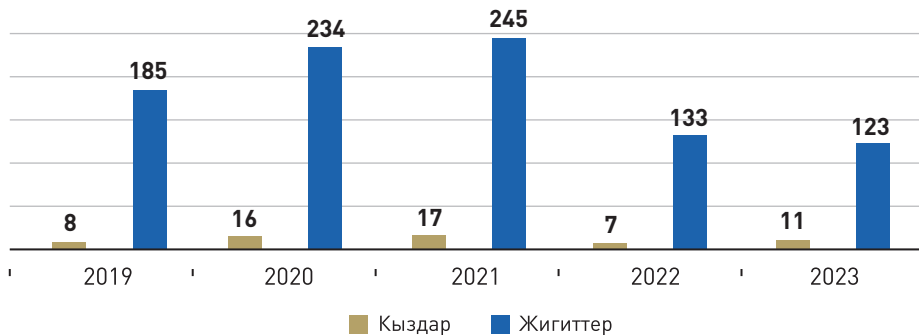
дын көпчүлүгү (53 пайыз) кылмыш жасалган учурда иштеген эмес жана окуган эмес (4.8 таблица).

4.8 таблица: Мыйзам күчүнө кирген сот өкүмү боюнча соттолгон балдардын курамы

	2019	2020	2021	2022	2023
Соттолгондор - бардыгы анын ичинде:	193	250	262	140	134
жынысы боюнча:					
жигиттер	185	234	245	133	123
кыздар	8	16	17	7	11
курагы боюнча, жаш:					
14-15	29	30	41	15	21
16-17	164	220	221	125	113
билим боюнча:					
орто (толук, толук эмес)	188	247	260	140	133
кылмыш кылган учурдагы иши боюнча:					
окуучулар	100	100	111	46	43
окубагандар жана иштебегендер	84	135	142	68	71
башкалар	9	15	8	26	19

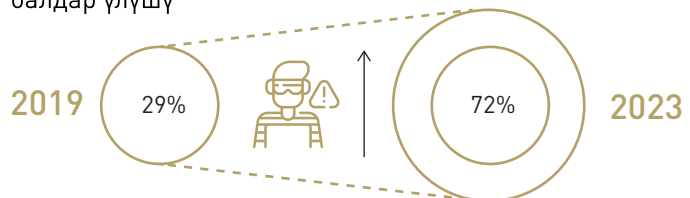
Булак: Кыргыз Республикасынын жогорку соту.

4.7 график: Мыйзам күчүнө кирген сот өкүмү боюнча соттолгон балдардын саны, жынысы боюнча (адам)

Соттор тарабынан жаза чарасы катары эркиндигинен ажыратуу колдонулган соттолгон балдардын үлүшү 2019-жылы 29 пайыздан 2023-жылы 72 пайызга чейин өскөн. Соттор тарабынан жазанын башка чаралары колдонулган балдардын үлүшү 2023-жылы 9 пайызды түзгөн, балдардын 2 пайызына карата жаза катары айып пул колдонулган (4.9 таблица). 2020-жылдан баштап шарттуу түрдө эркинен ажыратуу жана түзөтүү жумуштары сыяктуу чаралар дээрлик колдонулбайт.

Эркиндигинен ажыратууга соттолгон балдар үлүшү

4.9 таблица: Сот тарабынан белгиленген жаза чаралары боюнча соттолгон 14-17 жаштагы балдардын санын бөлүштүрүү (жыйынтыкка карата пайыз менен)

	2019	2020	2021	2022	2023
Соттолгон - бардыгы алардын ичинен жаза чаралары боюнча:	100	100	100	100	100
эркиндигинен ажыратуу	29,0	38,8	19,8	90,0	72,4
эркиндигинен ажыратууга жана түзөтүү жумуштарына шарттуу соттоо	60,1	2,0	1,9	-	0,7
айып пул	2,1	5,6	3,4	5,7	1,5
башка жаза чаралары	8,8	53,6	74,8	4,3	25,4

Булак: Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

4.8 график: Жаза чаралары боюнча соттолгон балдарды бөлүштүрүү (пайыз менен)

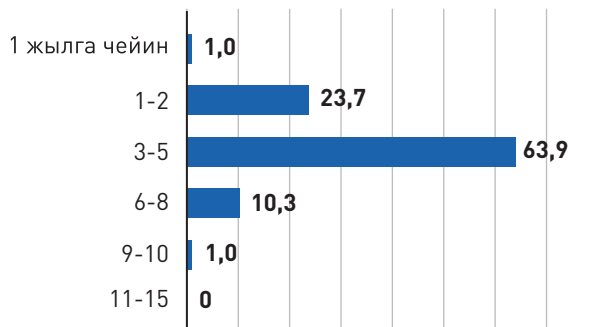
2023-жылы сот органдары тарабынан балдарга карата эң көп колдонулган жаза 3 жылдан 5 жылга чейин болгон - жалпы эркинен ажыратылгандардын 64 пайызы, жазанын 24 пайызы - 1 жылдан 2 жылга чейин, 10 пайызы - 6 жылдан 8 жылга чейин жана бир пайызы бир жылга чейин жазалар болгон (4.10 таблица).

4.10 таблица: Камак мөөнөттөрү боюнча эркиндигинен ажыратууга соттолгон балдардын саны (жыйынтыкка карата пайыз менен)

	2019	2020	2021	2022	2023
Соттолгон - бардыгы анын ичинде мөөнөт, жыл:	100	100	100	100	100
1 жылга чейин	8,9	2,1	3,8	-	1,0
1-2	48,2	53,6	42,3	38,9	23,7
3-5	26,8	30,9	32,7	47,6	63,9
6-8	14,3	8,2	11,5	11,1	10,3
9-10	1,8	5,2	1,9	2,4	1,0
11-15	-	-	7,7	-	-

Булак: Кыргыз Республикасынын жогорку соту.

4.9 график: 2023-жылы камак мөөнөттөрү боюнча эркиндигинен ажыратууга соттолгон балдардын саны (пайыз менен)

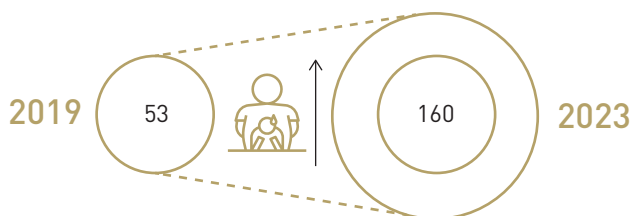

2023-жылы республиканын аймагында балдарга карата 1,8 миң кылмыш катталган, бул 2019-жылга салыштырмалуу 4 пайызга көп.

Орточо эсеп менен беш жылдын ичинде жыл сайын бирден 8ге чейин бала өлтүрүлөт. Ден соолукка жеңил залал келтирүү менен байланышкан кылмыштардын санынын өсүшү байкалган. 2022-жылы 66 учурдан 2023-жылы 77 учурга чейин. Ден соолукка анча оор эмес залал келтирүү учурларынын саны 1,5 эседен ашык өскөн (29дан 47 учурга чейин), ден соолукка оор залал келтирүү учурларынын саны дээрлик эки эсеге көбөйгөн (9дан 17 учурга чейин).

Беш жылдын ичинде балдарга карата зордуктоо учурларынын саны үчтөн бирине көбөйдү. 2019-жылы 53 учурдан 2023-жылы 160 учурга чейин. Балдарга карата сексуалдык мүнөздөгү зомбулук аракеттерге (2019-жылга салыштырмалуу 3,6 эсеге), ошондой эле он алты жашка толо элек бала менен сексуалдык мүнөздөгү аракеттерге (2019-жылга салыштырмалуу 2,9 эсеге) байланыштуу кылмыштардын санынын олуттуу өсүшү белгиленди (4.11 таблица).

Балдарга карата зордуктоо жасалган учурлардын саны

4.11 таблица: Балдарга карата катталган кылмыштардын саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Катталган кылмыштар - бардыгы анын ичинен:	1 756	341	1 081	1 790	1 832
адам өлтүрүү	7	1	2	1	8
эненин жаңы төрөлгөн баласын өлтүрүшү	-	2	2	2	4
ден соолукка атайылап оор залал келтирүү	9	6	4	18	17
ден соолукка анча эмес оор залал келтирүү	29	5	12	31	47
ден соолукка атайлап жеңил залал келтиүү	-	-	1	66	77
адамды уурдоо	2	-	1	-	-
адамды сатуу	-	-	-	2	4
зордуктоо	53	17	49	62	160
сексуалдык мүнөздөгү зомбулук аракеттер	11	7	20	28	40
он алты жашка толо элек бала менен сексуалдык мүнөздөгү аракеттер	37	14	42	63	108
ыплас аракеттер	37	9	22	32	41
иш жүзүндөгү нике мамилелерине турууга мажбурлоо	4	1	2	1	1
үй-бүлөлүк зомбулук	-	-	-	2	1

4.11 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
баланы кылмыш жасоого тартуу	1	3	47	32	80
баланы коомго каршы аракеттерге тартуу	-	-	-	1	2
Менчикке каршы кылмыштар - бардыгы	708	59	483	1 144	621
уурдоо	424	15	227	589	207
тоноо	192	35	172	419	289
каракчылык	8	2	13	27	23
опузалап талап кылуу	13	-	7	3	5
алдамчылык	71	7	64	106	97
Башка кылмыштар - бардыгы	227	57	131	184	222
бейбаштык	173	34	98	148	132
автомототранспорт каражаттарынын кыймылынын жана аларды эксплуатациялоонун коопсуздук эрежелерин бузуу	54	23	33	36	90

Беш жылдык мезгилде, көрсөткүчтөрдүн динамикасынын өзгөрүшүнө карабастан, кылмыштуу кол салуулардан жапа чеккен кыздардын санынын өсүү тенденциясы белгиленди (2019-жылы 779 адамдан 2023-жылы 877 адамга чейин). Муну менен катар, жапа чеккен эркек балдардын саны бир аз төмөндөдү 2019-жылы 977 адамдан 2023-жылы 955 адамга чейин. Кылмыштуу кол салуудан жапа

чеккен эркек балдардын эң көп саны (1 100 адам) 2022-жылы катталган.

2023-жылы, мурдагы жылдардагыдай эле, жапа чеккен балдардын эң көп саны Бишкек шаарында (26 пайыз), ошондой эле Чүй (23 пайыз), Ош жана Жалал-Абад (12 пайыздан) облустарында катталган (4.12 таблица).

4.12 таблица: Аймактар жана жынысы боюнча кылмыштуу кол салуулардан жапа чеккен балдардын саны (адам)

	2019	2020	2021	2022	2023
Кылмыштуу кол салуулардан жапа чеккен балдардын саны - бардыгы	1 756	341	1 081	1 790	1 832
жынысы боюнча:					
кыздар	779	235	417	690	877
жигитер	977	106	664	1 100	955
аймактар боюнча:					
Чүй облусу	338	10	146	371	427
Баткен облусу	55	70	60	66	89
Жалал-Абад облусу	96	13	64	197	220
Ысык-Көл облусу	129	71	73	128	119
Нарын облусу	55	26	43	30	58
Ош облусу	123	94	162	92	225
Талас облусу	80	17	40	32	39
Бишкек ш.	855	27	409	697	478
Ош ш.	25	13	84	177	177

БАҢГИЗАТТАРДЫ
МЫЙЗАМСЫЗ ЖҮГҮРТҮҮГӨ
БАЙЛАНЫШТУУ КЫЛМЫШТАР

5

5. БАҢГИЗАТТАРДЫ МЫЙЗАМСЫЗ ЖҮГҮРТҮҮГӨ БАЙЛАНЫШТУУ КЫЛМЫШТАР

2023-жылы баңги каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун жана прекурсорлорун мыйзамсыз жүгүртүү чөйрөсүндө 1,3 миң кылмыш катталган, бул 2019-жылга салыштырмалуу 37 пайызга көп. 2023-жылы, мурдагы жылдардагыдай эле, мындай кылмыштардын көпчүлүгү эки кылмыш курамы боюнча катталган: баңги каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатуу максаты жок жана сатуу максаты менен мыйзамсыз даярдоо, алардын үлүшү 2023-жылы,

тиешелүүлүгүнө жараша, 66 жана 31 пайызды түзгөн. Кыргыз Республикасынын бажы чек арасы аркылуу алып өтүүнүн атайын эрежелери белгиленген мыйзамсыз даярдоо жана контрабанда буюмдарды менен байланышкан кылмыштардын үлүшү болжол менен бир пайызды түздү. Баңги каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун жана прекурсорлорду мыйзамсыз жүгүртүү чөйрөсүндөгү башка кылмыштардын үлүшүнө жалпысынан бир пайыздан аз туура келди (5.1 таблица).

5.1 таблица: Баңги каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун жана прекурсорлорду мыйзамсыз жүгүртүү чөйрөсүндө катталган кылмыштардын саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Катталган кылмыштар					
Бардыгы	999	795	990	1 334	1 371
анын ичинде Кылмыш-жаза кодексинин беренелери боюнча:					
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатып өткөрүү максатында мыйзамсыз даярдоо	418	330	549	777	903
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатып өткөрүү максатысыз мыйзамсыз даярдоо	528	412	410	495	431
прекурсорлорду мыйзамсыз даярдоо	14	18	12	10	12
Кыргыз Республикасынын бажы чек арасы аркылуу алып өтүүнүн атайын эрежелери белгиленген буюмдардын контрабандасы	11	14	8	28	13
баңгизат каражаттарын же психотроптук заттарды уурдоо же болбосо опузалап алып коюу	2	-	-	5	3
баңгизат каражаттарын жана психотроптук заттарды колдонууга көндүрүү	3	5	2	2	1
баңгизат каражаттарын камтыган өсүмдүктөрдү себүү жана өстүрүү	16	15	6	9	7
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун жана прекурсорлорун мыйзамдуу жүгүртүүнүн эрежелерин бузуу	1	1	1	-	-
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун колдонуу үчүн көмүскө жайларды уюштуруу же кармоо	6	2	5	8	1
Жыйынтыкка карата пайыз менен					
Бардыгы	100	100	100	100	100
анын ичинде Кылмыш-жаза кодексинин беренелери боюнча:					
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатып өткөрүү максатында мыйзамсыз даярдоо	41,8	41,5	55,5	58,2	65,9
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатып өткөрүү максатысыз мыйзамсыз даярдоо	52,9	51,8	41,4	37,1	31,4
прекурсорлорду мыйзамсыз даярдоо	1,4	2,3	1,2	0,7	0,9
Кыргыз Республикасынын бажы чек арасы аркылуу алып өтүүнүн атайын эрежелери белгиленген буюмдардын контрабандасы	1,1	1,8	0,8	2,1	0,9

5.1 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
баңгизат каражаттарын же психотроптук заттарды уурдоо же болбосо опузалап алып коюу	0,2	-	-	0,4	0,2
баңгизат каражаттарын жана психотроптук заттарды колдонууга көндүрүү	0,3	0,6	0,2	0,1	0,1
баңгизат каражаттарын камтыган өсүмдүктөрдү себүү жана өстүрүү	1,6	1,9	0,6	0,7	0,5
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун жана прекурсорлорун мыйзамдуу жүгүртүүнүн эрежелерин бузуу	0,1	0,1	0,1	-	-
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун колдонуу үчүн көмүскө жайларды уюштуруу же кармоо	0,6	0,3	0,5	0,6	0,1

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы, Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

2023-жылы мурдагы жылдардагыдай эле баңги каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун мыйзамсыз жүгүртүү чөйрөсүндөгү кылмыштардын эң көп үлүшү Бишкек шаарында (44

пайыз), ошондой эле Чүй (13 пайыз), Ысык-Көл (13 пайыз) жана Жалал-Абад (10 пайыз) облустарында катталган.

5.2 таблица: Баңги каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун жана прекурсорлорду мыйзамсыз жүгүртүү чөйрөсүндө катталган кылмыштардын саны аймактар боюнча¹

	2019	2020	2021	2022	2023
Кыргыз Республикасы	999	795	990	1 334	1 371
Баткен облусу	34	46	45	61	36
Жалал-Абад облусу	125	115	150	172	133
Ысык-Көл облусу	120	112	134	192	184
Нарын облусу	10	6	8	10	13
Ош облусу	55	48	52	60	68
Талас облусу	27	25	39	41	51
Чүй облусу	278	177	165	215	176
Бишкек ш.	251	195	296	422	596
Ош ш.	98	71	101	161	113

¹ Аймак боюнча маалыматтардын суммасы жыйынтыгын бербейт, анткени айрым кылмыштар республиканын чегинен тышкары катталгандыгына байланыштуу.

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы, Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

Баңги каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун жана прекурсорлорду мыйзамсыз жүгүртүү чөйрөсүндө кылмыш жасаган адамдардын ичинен 97 кылмыштын эки курамы боюнча жоопко тартылды: сатып өткөрүү максаты жок баңги каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун мыйзамсыз даярдагандыгы

үчүн (58 пайыз), ошондой эле сатуу максатында баңги каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун мыйзамсыз даярдагандыгы үчүн (39 пайыз). Бул топтогу башка кылмыштар боюнча кылмыш жасаган адамдардын үлүшү жалпысынан 3 пайызды түздү (5.3 таблица).

5.3 таблица: Баңги каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун жана прекурсорлорун мыйзамсыз жүгүртүү чөйрөсүндө кылмыш жасаган адамдардын саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Адам					
Кылмыш жасаган адамдарды аныктоо - бардыгы анын ичинде Кылмыш-жаза кодексинин беренелери боюнча:	580	574	603	767	743
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатып өткөрүү максатында мыйзамсыз даярдоо	158	169	227	294	291
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатып өткөрүү максатысыз мыйзамсыз даярдоо	406	363	360	453	434
прекурсорлорду мыйзамсыз даярдоо	5	13	9	6	5
Кыргыз Республикасынын бажы чек арасы аркылуу алып өтүүнүн атайын эрежелери белгиленген буюмдардын контрабандасы	3	15	-	3	4
баңгизат каражаттарын же психотроптук заттарды уурдоо же болбосо опузалап алып коюу	-	-	-	2	4
баңгизат каражаттарын жана психотроптук заттарды колдонууга көндүрүү	1	2	1	1	-
баңгизат каражаттарын камтыган өсүмдүктөрдү себүү жана өстүрүү	6	11	5	5	4
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун колдонуу үчүн көмүскө жайларды уюштуруу же кармоо	1	1	1	3	1
Жыйынтыкка карата пайыз менен					
Кылмыш жасаган адамдарды аныктоо - бардыгы анын ичинде Кылмыш-жаза кодексинин беренелери боюнча:	100	100	100	100	100
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатып өткөрүү максатында мыйзамсыз даярдоо	27,2	29,4	37,6	38,3	39,2
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатып өткөрүү максатысыз мыйзамсыз даярдоо	70,0	63,2	59,7	59,1	58,4
прекурсорлорду мыйзамсыз даярдоо	0,9	2,3	1,5	0,8	0,7
Кыргыз Республикасынын бажы чек арасы аркылуу алып өтүүнүн атайын эрежелери белгиленген буюмдардын контрабандасы	0,5	2,6	-	0,4	0,5
баңгизат каражаттарын же психотроптук заттарды уурдоо же болбосо опузалап алып коюу	-	-	-	0,3	0,5
баңгизат каражаттарын жана психотроптук заттарды колдонууга көндүрүү	0,2	0,3	0,2	0,1	-
баңгизат каражаттарын камтыган өсүмдүктөрдү себүү жана өстүрүү	1,0	1,9	0,8	0,7	0,5
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун колдонуу үчүн көмүскө жайларды уюштуруу же кармоо	0,2	0,2	0,2	0,4	0,1

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы, Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

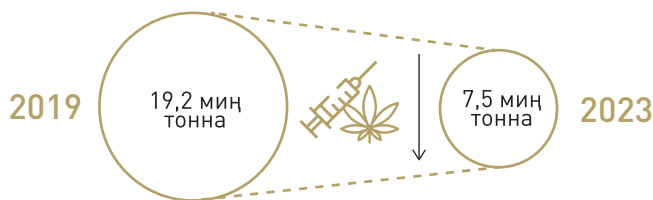
5.4 таблица: Баңги заттарды мыйзамсыз жүгүртүү менен байланышкан кылмыштары үчүн жазык жоопкерчилигине тартылган адамдардын саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Жазык жоопкерчилигине тартылган адамдардын саны - бардыгы	563	551	589	760	722
анын ичинен жоопко тартылган үчүн:					
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатып өткөрүү максатында мыйзамсыз даярдоо	157	162	223	292	290
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатып өткөрүү максатысыз мыйзамсыз даярдоо	393	348	351	449	415
прекурсорлорду мыйзамсыз даярдоо	5	12	8	6	5
Кыргыз Республикасынын бажы чек арасы аркылуу алып өтүүнүн атайын эрежелери белгиленген буюмдардын контрабандасы	2	15	-	2	3
баңгизат каражаттарын же психотроптук заттарды уурдоо же болбосо опузалап алып коюу	-	-	-	2	4
баңгизат каражаттарын жана психотроптук заттарды колдонууга көндүрүү	-	2	1	1	-
баңгизат каражаттарын камтыган өсүмдүктөрдү себүү жана өстүрүү	6	11	5	5	4
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун жана прекурсорлорун мыйзамдуу жүгүртүүнүн эрежелерин бузуу	-	-	-	-	-
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун колдонуу үчүн көмүскө жайларды уюштуруу же кармоо	-	1	1	3	1
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун алууга документти мыйзамсыз берүү же болбосо жасалма жасоо	-	-	-	-	-

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы.

2023-жылы республиканын аймагында 7,5 миң тонна баңги каражаттары, психотроптук жана таасири күчтүү заттар алынган, алардын 59 пайызы Чүй облусунда, 21 пайызы - Жалал-Абад облусунда жана 12 пайызы - Ош облусунда алынган. Беш жылдык мезгилде алынган баңги каражаттарынын, психотроптук жана таасири күчтүү заттардын эң көп көлөмү (19 миң тоннадан ашык) 2019-жылы белгиленди.

Баңги каражаттарынын, психотроптук жана таасири күчтүү заттардын алынган көлөмү

5.5 таблица: Аймак боюнча алынган баңги каражаттарынын, психотроптук жана таасири күчтүү заттардын көлөмү (килограмм)

	2019	2020	2021	2022	2023
Кыргыз Республикасы	19 282 450,0	4 943 580,0	4 202 212,1	6 956 900,0	7 575 388,3
Баткен облусу	61 018,0	665 794,6	694 794,8	3 297 547,7	30 789,9
Жалал-Абад облусу	2 066 603,0	2 348 400,3	515 797,4	682 173,3	1 580 915,1
Ысык-Көл облусу	410 278,0	428 110,6	246 443,9	300 088,6	305 030,7
Нарын облусу	2 700,0	1 405,0	2 020,9	14 312,0	2 593,1
Ош облусу	311 831,0	48 639,5	1 850 364,1	15 255,6	927 995,8
Талас облусу	5 479,0	9 567,8	12 151,2	39 088,2	32 020,9
Чүй облусу	14 598 875,0	69 160,0	165 499,1	223 651,8	4 439 607,9
Бишкек ш.	1 591 858,0	1 350 077,2	694 600,5	557 436,7	224 280,7
Ош ш.	233 808,0	22 425,2	20 540,1	1 827 346,1	32 144,4

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы, Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

2023-жылы баңги каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун жана прекурсорлорун мыйзамсыз жүгүртүү чөйрөсүндөгү кылмыштары үчүн 730 адам соттолгон, алардын жарымынан көбү

(60 пайызы) баңги каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатуу максатысыз жана 38 пайызы сатуу максатында мыйзамсыз даярдагандыгы үчүн соттолгон (5.6 таблица).

5.6 таблица: Баңги каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун жана прекурсорлорду мыйзамсыз жүгүртүү чөйрөсүндөгү кылмыштар үчүн соттолгондордун саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Соттолгондордун саны - бардыгы анын ичинде кылмыштар үчүн:	631	512	617	773	730
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатып өткөрүү максатында мыйзамсыз даярдоо	451	338	352	506	435
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатып өткөрүү максатысыз мыйзамсыз даярдоо	154	152	247	243	281
баңгизат каражаттарын же психотроптук заттарды уурдоо же болбосо опузалап алып коюу	-	1	-	3	2
баңгизат каражаттарын жана психотроптук заттарды колдонууга көндүрүү	1	2	1	2	0
баңгизат каражаттарын камтыган өсүмдүктөрдү себүү жана өстүрүү	9	8	5	8	2
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун колдонуу үчүн көмүскө жайларды уюштуруу же кармоо	2	-	1	2	-
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун алууга документти мыйзамсыз берүү же болбосо жасалма жасоо	1	1	2	-	-
башка кылмыштар	5	10	8	8	10

5.6 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
Жыйынтыкка карата пайыз менен					
Соттолгондордун саны - бардыгы	100	100	100	100	100
анын ичинде кылмыштар үчүн:					
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатып өткөрүү максатында мыйзамсыз даярдоо	71,5	66,0	57,7	65,5	59,6
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун сатып өткөрүү максатысыз мыйзамсыз даярдоо	24,4	29,7	40,0	31,4	38,5
баңгизат каражаттарын же психотроптук заттарды уурдоо же болбосо опузалап алып коюу	-	0,2	-	0,4	0,3
баңгизат каражаттарын жана психотроптук заттарды колдонууга көндүрүү	0,2	0,4	0,2	0,3	-
баңгизат каражаттарын камтыган өсүмдүктөрдү себүү жана өстүрүү	1,4	1,6	0,8	1,0	0,3
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун жана прекурсорлорун мыйзамдуу жүгүртүүнүн эрежелерин бузуу	1,3	-	0,2	0,1	-
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын аналогдорун колдонуу үчүн көмүскө жайларды уюштуруу же кармоо	0,3	-	0,2	0,3	-
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун алууга документти мыйзамсыз берүү же болбосо жасалма жасоо	0,2	0,2	0,3	-	-
башка кылмыштар	0,8	2,0	1,3	1,0	1,4

Булак: Кыргыз Республикасынын Жогорку соту, Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

Республикада баңгизатка жана баңгизатка эмес көз карандылыкка чалдыккандардын деңгээли акыркы беш жылда мурдагыдай деңгээлде сакталып, 2023-жылы калктын 100 миң 2 адамды түздү. 2023-жылы баңгизатка жана баңгизатка эмес көз карандылыкка чалдыккандардын республикалык орточо деңгээлинен ашуусу Чүй облусунда (7 адамга калктын 100 миңине) жана Бишкек шаарында (6 адамга калктын 100 миңине) белгиленген. Беш жыл ичинде баңгилик диагнозу менен дарылоо-

алдын алуу мекемелеринде каттоодо тургандардын саны 2019-жылы калктын 100 миңине 136 адамдан 2023-жылы калктын 100 миңине 97 адамга чейин азайган. 2023-жылы калктын 100 миңине эсептегенде баңгилик диагнозу менен каттоодо турган адамдардын саны Бишкек шаарында республикалык орточо көрсөткүчтөн 3 эсеге, Чүй облусунда жана Ош шаарында 2 эсеге жогору болгон (5.7 таблица).

5.7 таблица: Аймак боюнча баңгизатка жана баңгизатка эмес көз карандылык ооруларга чалдыгуу

	Бардыгы, адам					Калктын 100 000ине				
	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
<i>Өмүрүндө биринчи жолу диагноз коюлган бейтаптардагы оорулар катталды</i>										
Кыргыз Республикасы	160	157	135	131	170	2,5	2,4	2,0	1,9	2,4
Баткен облусу	1	2	-	6	3	0,2	0,4	-	1,1	0,5
Жалал-Абад облусу	8	6	8	1	6	0,7	0,5	0,6	0,1	0,5
Ысык-Көл облусу	1	1	1	-	-	0,2	0,2	0,2	0,0	0,0
Нарын облусу	1	1	-	2	1	0,3	0,3	0,0	0,7	0,3
Ош облусу	5	15	12	4	7	0,4	1,1	0,9	0,3	0,5
Талас облусу	13	7	5	4	4	4,9	2,6	1,8	1,5	1,5
Чүй облусу	55	72	60	32	78	5,8	7,4	6,1	3,0	7,2
Бишкек ш.	67	42	40	73	66	6,4	3,9	3,7	6,5	5,7
Ош ш.	9	11	9	9	5	2,9	3,5	2,7	2,5	1,4
<i>Дарылоо-алдын алуу мекемелеринде баңгилик диагнозу менен каттоодо тургандар</i>										
Кыргыз Республикасы	8 781	8 508	8 403	7 792	6 954	134,6	128,2	124,5	110,7	97,1
Баткен облусу	125	117	113	109	103	23,3	21,3	20,2	19,1	17,7
Жалал-Абад облусу	497	470	411	400	311	40,1	37,3	32,1	30,5	23,3
Ысык-Көл облусу	301	293	286	234	107	60,7	58,4	56,5	43,5	19,7
Нарын облусу	29	27	25	22	19	10,0	9,2	8,5	7,1	6,1
Ош облусу	504	511	488	405	253	36,8	36,7	34,5	27,7	17,0
Талас облусу	141	139	139	119	101	52,7	51,3	50,7	43,5	36,4
Чүй облусу	2 813	2 694	2 693	2 549	2 050	293,1	276,3	273,3	238,5	188,6
Бишкек ш.	3 286	3 168	3 189	3 212	3 268	311,8	295,0	290,3	280,5	280,4
Ош ш.	1 085	1 089	1 059	742	742	347,2	338,0	317,4	205,4	202,3

Булак: Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министрлиги, Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

Мурунку жылдардагыдай эле, 2023-жылы өмүрүндө биринчи жолу баңгизатка жана баңгизатка эмес көз карандылык диагнозу коюлган адамдардын жарымынан көбү (96 адам) кара куурай тобундагы заттарды, 33 пайызы (56 адам) ар кандай заттардын айкалышын жана 8 пайызы (14 адам) апийимди колдонушкан. Дарылоо-профилакти-

калык мекемелерде каттоодо турган адамдардын ичинен баңгилик диагнозу менен жарымынан көбү (52 пайызы) апийимдерди, анын ичинде 47 пайызы - героинди, үчтөн бири (33 пайызы) кара куурай тобундагы заттарды жана 13 пайызы ар кандай айкалыштырган заттарды колдонушкан (5.8 таблица).

5.8 таблица: Керектелүүчү заттардын негизги түрлөрү боюнча баңгизатка жана баңгизатка эмес көз каранды адамдардын саны

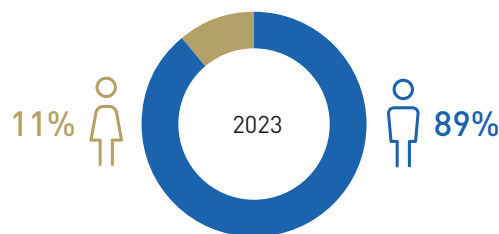
Жылы	Бардыгы	анын ичинде керектегендер								
		апиим	анын ичинен героин	каннабис тобу	седативдик же уйку каражаттары	галлюциногендер	стимуляторлар	учуучу эриткичтер	ар кандай заттардын айкалышы	
Өмүрүндө биринчи жолу баңгилик диагнозу коюлган бейтаптардагы оорулар катталды										
2019	160	36	35	103	6	-	-	-	-	15
2020	157	46	46	101	6	-	-	-	-	4
2021	135	37	37	81	3	-	-	-	-	14
2022	131	17	17	90	2	-	2	5	15	
2023	170	14	13	96	3	-	-	1	56	
Дарылоо-алдын алуу мекемелеринде баңгилик диагнозу менен каттоодо тургандар										
2019	8 781	5 350	4 864	2 738	129	-	-	-	-	564
2020	8 508	5 164	4 747	2 665	131	-	-	-	-	547
2021	8 403	5 098	4 629	2 621	133	-	-	-	-	551
2022	7 792	4 663	4 435	2 440	19	-	4	114	552	
2023	6 954	3 625	3 286	2 304	20	3	3	112	887	

Булак: Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министрлиги.

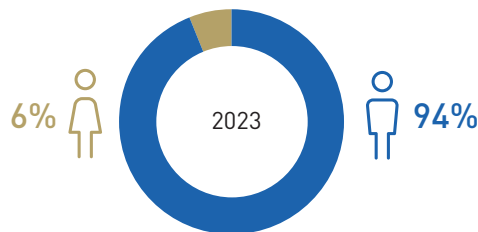
Беш жылдын ичинде баңгизатка жана баңгизатка эмес көз карандылык менен катталган адамдардын арасында көпчүлүктү эркектер түзүштү. Алсак, 2023-жылы биринчи жолу аныкталган баңгизатка жана баңгизатка эмес көз карандылык диагнозу менен ооругандардын арасында эркектер 89 пайызды, аялдар - 11 пайызды түзгөн. Баңгилик диагнозу менен дарылоо-алдын алуу мекемелеринде каттоодо тургандардын 94 пайызын эркектер, 6 пайызын - аялдар түздү.

Ошол эле учурда, беш жылдык мезгил баңгизатка жана баңгизатка эмес көз каранды адамдардын арасында аялдардын үлүшүнүн 2019-жылы 2 пайыздан 2023-жылы 11 пайызга чейин көбөйүү тенденциясы менен мүнөздөлгөн жана тиешелүүлүгүнө жараша, бул мезгилде эркектердин үлүшү 98 пайыздан 89 пайызга чейин төмөндөгөн. Баңгилик диагнозу менен каттоодо турган адамдардын санынын динамикасы, беш жылдык мезгилде жынысы боюнча өзгөргөн жок: 2023-жылы, 2019-жылдагыдай эле, эркектердин үлүшү 94 пайызды, аялдардын үлүшү - 6 пайызды түздү (5.9 таблица).

Өмүрүндө биринчи жолу баңгизатка жана баңгизатка эмес көз карандылык диагнозу коюлган адамдардын үлүшү, жынысы боюнча

Баңгилик диагнозу менен каттоодо турган адамдардын үлүшү, жынысы боюнча

5.9 таблица: Жаш курактык топтору жана жынысы боюнча керектелүүчү заттардын негизги түрлөрү боюнча баңгизатка жана баңгизатка эмес көз каранды адамдардын саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Өмүрүндө биринчи жолу баңгилик диагноз коюлган бейтаптардагы оорулар катталды					
Бардыгы, адам анын ичинде курагы боюнча, жаш	160	157	135	131	170
0-14	1	-	-	-	-
15-17	2	1	1	2	-
18-24	8	12	5	7	10
25-34	43	40	45	65	50
35-39	23	22	17	23	41
40-44 ¹	33	28	21	31	60
45 жаш жана улуулар ²	50	54	46	3	9
Эркектер анын ичинде курагы боюнча, жаш	157	154	131	126	151
0-14	1	-	-	-	-
15-17	2	1	1	2	-
18-24	8	9	5	7	8
25-34	42	40	43	62	42
35-39	23	22	16	23	36
40-44 ¹	33	28	21	30	57
45 жаш жана улуулар ²	48	54	45	2	8
Аялдар анын ичинде курагы боюнча, жаш	3	3	4	5	19
0-14	-	-	-	-	-
15-17	-	-	-	-	-
18-24	-	3	-	-	2
25-34	1	-	2	3	8
35-39	-	-	1	-	5
40-44 ¹	-	-	-	1	3
45 жаш жана улуулар ²	2	-	1	1	1
Дарылоо-алдын алуу мекемелеринде баңгилик диагнозу менен каттоодо тургандар					
Бардыгы, адам анын ичинде курагы боюнча, жаш	8 781	8 508	8 403	7 792	6 954
0-14	1	3	3	3	2
15-17	8	9	7	8	6
18-24	236	247	250	160	278
25-34	1 906	1 795	1 767	1 339	1 553

5.9 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
35-39	1 616	1 550	1 534	1 428	1 300
40-44 ¹	1 702	1 628	1 583	2 831	2 426
45 жаш жана улуулар ²	3 312	3 276	3 259	2 023	1 389
Эркектер анын ичинде курагы боюнча, жаш	8 266	8 029	7 929	7 350	6 537
0-14	1	2	2	2	1
15-17	6	8	6	7	5
18-24	223	230	236	152	259
25-34	1 772	1 673	1 644	1 237	1 457
35-39	1 509	1 447	1 439	1 323	1 201
40-44 ¹	1 580	1 520	1 472	2 681	2 287
45 жаш жана улуулар ²	3 175	3 149	3 130	1 948	1 327
Аялдар анын ичинде курагы боюнча, жаш	515	479	474	442	417
0-14	-	1	1	1	1
15-17	2	1	1	1	1
18-24	13	17	14	8	19
25-34	134	122	123	102	96
35-39	107	103	95	105	99
40-44 ¹	122	108	111	150	139
45 жаш жана улуулар ²	137	127	129	75	62

¹ 2022-жылдан баштап - 40-59 жаштагы аялдар жана эркектер.² 2022-жылдан баштап 60 жана андан улуу курак жаштагы эркектер жана аялдар.

Булак: Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министрлиги, Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

ҮЙ-БҮЛӨЛҮК ЗОМБУЛУК

6

6. ҮЙ-БҮЛӨЛҮК ЗОМБУЛУК

"Үй-бүлөлүк зомбулуктан сактоо жана коргоо жөнүндө" Мыйзамга ылайык, **үй-бүлөлүк зомбулук** – бул үй бүлө мүчөсүнүн башка үй бүлө мүчөсүнө карата дене-бойлук, психологиялык, экономикалык мүнөздөгү атайылап жасаган аракеттери же алардын коркунучу, ошондой эле үй-бүлө мүчөсүнүн башка үй-бүлө мүчөсүнө карата этибарсыз мамилеси. Мыйзам үй-бүлөлүк зомбулуктун төмөнкү түрлөрүн аныктайт:

- Дене-бойлук зомбулук;
- Экономикалык зомбулук;
- Психологиялык зомбулук;
- Этибарсыз мамиле.

Азыркы учурда республикада аялдар үчүн кризистик борборлор, балдар борборлору жана калкка, анын ичинде үй-бүлөлүк зомбулуктан жабыр тарткандарга жардам көрсөтүүчү башка адистештирилген мекемелер иштейт.

2023-жылы калкка социалдык-психологиялык жардам көрсөтүүчү кризистик борборлорго жана башка адистештирилген мекемелерге 14 миңден ашык адам, алардын 52 пайызы (7 миңден ашык

адам) үй-бүлөлүк зомбулук учурлары боюнча кайрылган. Үй-бүлөлүк зомбулук учурлары боюнча кайрылгандардын ичинен 96 пайызын аялдар түздү. Беш жылдык мезгил ичинде кризистик борборлорго кайрылуулардын санынын динамикасы көрсөткүчтөрдүн бирдей эместиги менен мүнөздөлдү, бул алардын тышкы каржылоого жогорку көз карандылыгы менен шартталды (6.1 таблица).

6.1 таблица: Жынысы боюнча кризистик борборлорго, аксакалдар сотторуна жана башка адистештирилген мекемелерге кайрылгандардын саны (адам)

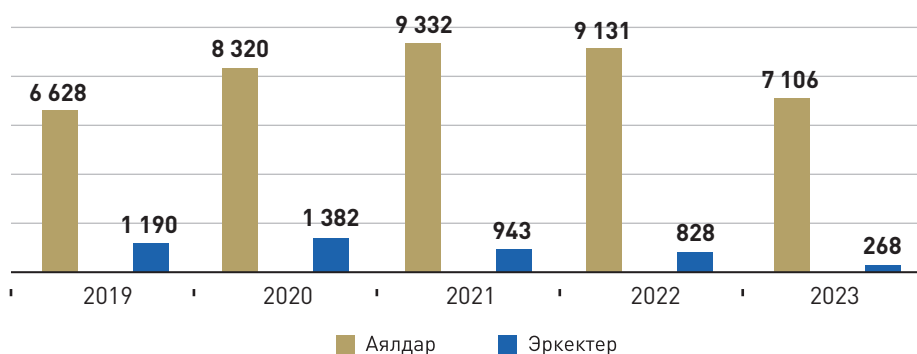
	Кайрылгандардын саны			алардын ичинен үй-бүлө (үй) зомбулугу көйгөйү боюнча		
	бардыгы	эркектер	аялдар	бардыгы	эркектер	аялдар
2019-ж. кайрылгандардын саны	13 867	3 026	10 771	7 818	1 190	6 628
анын ичинде:						
аксакалдар сотуна	3 341	1 638	1 703	1 095	497	598
кризистик борборлорго (ассоциациялар)	9 757	952	8 805	6 687	681	6 006
кайрымдуулук, коомдук фонддорго	758	502	256	36	12	24
2020-ж. кайрылгандардын саны	13 973	3 479	10 494	9 702	1 382	8 320
анын ичинде:						
аксакалдар сотуна	2 460	1 179	1 281	979	439	540
кризистик борборлорго (ассоциациялар)	9 945	1 104	8 841	8 680	939	7 741
кайрымдуулук, коомдук фонддорго	1 557	1 192	365	39	1	38
башкалар	11	4	7	4	3	1
2021-ж. кайрылгандардын саны	15 696	3 137	12 559	10 275	943	9 332
анын ичинде:						
аксакалдар сотуна	2 443	1 245	1 198	780	379	401
кризистик борборлорго (ассоциациялар)	11 809	688	11 121	9 454	550	8 904

6.1 таб. уландысы

	Кайрылгандардын саны			алардын ичинен үй-бүлө (үй) зомбулугу көйгөйү боюнча		
	бар-дыгы	эркектер	аялдар	бар-дыгы	эркектер	аялдар
кайрымдуулук, коомдук фонддорго	1 416	1 195	221	33	11	22
башкалар	28	9	19	8	3	5
2022-ж. кайрылгандардын саны	14 525	3 054	11 471	9 959	828	9 131
анын ичинде:						
аксакалдар сотуна	2 377	1 180	1 197	809	411	398
кризистик борборлорго (ассоциациялар)	10 633	675	9 958	9 053	402	8 651
кайрымдуулук, коомдук фонддорго	1 498	1 192	306	80	8	72
башкалар	17	7	10	17	7	10
2023-ж. кайрылгандардын саны	14 151	3 238	10 913	7 374	268	7 106
анын ичинде:						
аксакалдар сотуна	2 505	1 300	1 205	151	47	104
кризистик борборлорго (ассоциациялар)	10 093	731	9 362	7 120	209	6 911
кайрымдуулук, коомдук фонддорго	1 539	1 200	339	98	9	89
башкалар	14	7	7	5	3	2

Булак: Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

6.1 график: Кризистик борборлорго, аксакалдар сотторуна жана башка адистештирилген мекемелерге үй-бүлөлүк зомбулук көйгөйү боюнча кайрылгандардын саны, жынысы боюнча (адам)

2023-жылы кризистик борборлорго жана калкка социалдык-психологиялык жардам көрсөтүүчү мекемелерге кайрылган аялдардын ичинен салыштырмалуу көпчүлүгүн (48 пайызын) 18-34 жаштагы аялдар түздү, 35-39 жаштагы аялдардын

үлүшү 23 пайызды, 40-49 жаштагы - 19 пайызды, 50 жаш жана андан улууларды - 6 пайызды, кайрылган балдардын үлүшү 3 пайызды түздү (6.2 таблица).

6.2 таблица: Калкка социалдык-психологиялык жардам көрсөткөн кризистик борборлорго жана мекемелерге кайрылгандардын саны, жынысы жана курактык топтору боюнча (адам)

	2019	2020	2021	2022	2023
Кайрылгандардын саны - бардыгы жаш курагы боюнча, жашы:	13 867	13 973	15 969	14 525	14 151
14 чейин	253	19	480	480	26
14-17	543	915	559	526	597
18-34 ¹	4 059	4 423	4 355	4 050	5 299
35-39 ²	4 260	4 178	5 004	4 454	3 407
40-49	2 785	2 758	3 363	2 778	3 020
50 жана улуулар	1 967	1 680	1 935	1 319	1 802
Эркектер жаш курагы боюнча, жашы:	3 096	3 479	3 137	2 040	3 238
14 чейин	70	8	13	13	14
14-17	144	153	55	43	215
18-34 ¹	702	626	427	288	431
35-39 ²	636	969	925	632	890
40-49	821	907	880	578	963
50 жана улуулар	723	816	837	486	725
Аялдар жаш курагы боюнча, жашы:	10 771	10 494	12 559	11 567	10 913
14 чейин	183	11	467	467	12
14-17	399	762	504	483	382
18-34 ¹	3 357	3 797	3 928	3 762	4 868
35-39 ²	3 624	3 209	4 079	3 822	2 517
40-49	1 964	1 851	2 483	2 200	2 057
50 жана улуулар	1 244	864	1 098	833	1 077
Кайрылгандардын ичинен үй-бүлөдөгү зомбулуктан (үй-бүлөдөгү зомбулуктан) жабыр тарткандар	7 818	9 702	10 275	9 959	7 374
14 чейин	105	10	286	156	16
14-17	302	608	333	270	378
18-34 ¹	2 422	3 476	3 151	3 679	3 439
35-39 ²	2 118	2 885	3 281	2 726	1 700
40-49	1 741	1 826	2 253	1 978	1 409
50 жана улуулар	1 130	897	971	1 150	432

6.2 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
Эркектер	1 190	1 382	943	828	268
жаш курагы боюнча, жашы:					
14 чейин	27	1	10	72	8
14-17	76	97	49	55	146
18-34 ¹	330	391	167	101	36
35-39 ²	236	395	342	208	33
40-49	291	267	177	220	27
50 жана улуулар	230	231	198	172	18
Аялдар	6 628	8 320	9 332	9 131	7 106
жаш курагы боюнча, жашы:					
14 чейин	78	9	276	84	8
14-17	226	511	284	215	232
18-34 ¹	2 092	3 085	2 984	3 578	3 403
35-39 ²	1 882	2 490	2 939	2 518	1 667
40-49	1 450	1 559	2 076	1 758	1 382
50 жана улуулар	900	666	773	978	414

¹ 2022-жылдан баштап - 18-28 жаштагы аялдар жана эркектер.

² 2022-жылдан баштап - 29-39 жаштагы аялдар жана эркектер.

Булак: Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

Убактылуу коргоо ордери - үй-бүлөлүк зомбулуктан жабыр тартуучуга мамлекеттик коргоо берүүчү жана үй-бүлөлүк зомбулук жасаган адамга карата ушул Мыйзамда аныкталган таасир этүү чараларын колдонууга алып келүүчү документ. Убактылуу коргоо ордери үй-бүлөлүк зомбулуктан жабыр тарткан адамга жана он сегиз жашка толгон үй-бүлөлүк зомбулук жасаган адамга берилет.

2023-жылы 2019-жылга салыштырмалуу убактылуу коргоо ордери берүү менен үй-бүлөлүк зомбулук жасагандардын саны дээрлик эки эсеге көбөйүп, 11 миңден ашты, алардын ичинен эркектер 97 пайызды, ал эми убактылуу коргоо ордери берүү менен үй-бүлөлүк зомбулук жасаган аялдардын үлүшү 3 пайызды түздү. 2023-жылы убактылуу коргоо ордерлеринин көпчүлүгү Бишкек шаарында (49 пайыз) жана Чүй облусунда (20 пайыз) берилген. Баткен жана Талас облустарында берилген убактылуу коргоо ордерлеринин үлүшүнө, тиешелүүлүгүнө жараша 3 пайыздан туура келди (6.3 таблица).

Убактылуу коргоо ордери берүү менен үй-бүлөлүк зомбулук жасаган адамдардын саны

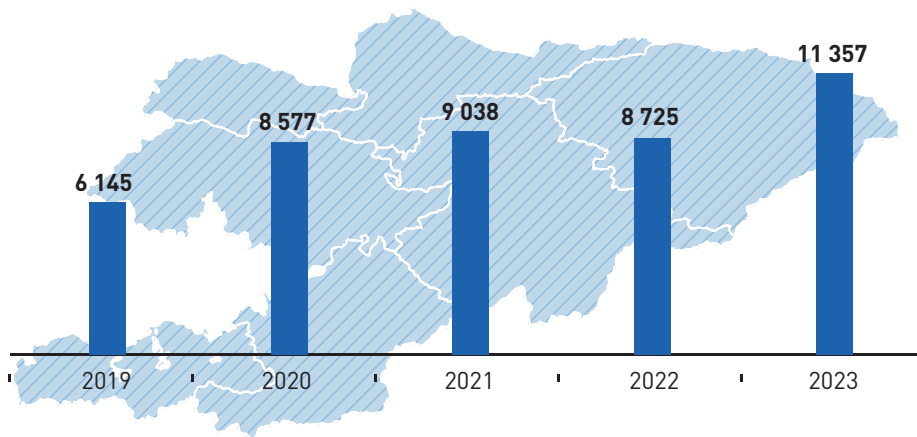
6.3 таблица: Үй-бүлөлүк зомбулук жасаган адамдардын саны (убактылуу коргоо ордерин берүү менен), аймактар жана жынысы боюнча (адам)

	2019	2020	2021	2022	2023
<i>Бардыгы</i>					
Кыргыз Республикасы	6 145	8 577	9 038	8 725	11 357
Баткен облусу	213	266	286	241	327
Жалал-Абад облусу	777	732	649	618	642
Ысык-Көл облусу	402	760	704	706	836
Нарын облусу	372	368	317	282	469
Ош облусу	796	674	573	597	508
Талас облусу	186	259	281	285	299
Чүй облусу	1 429	1 782	2 337	1 887	2 224
Бишкек ш.	1 654	3 482	3 518	3 739	5 536
Ош ш.	316	254	373	370	516
<i>Эркектер</i>					
Кыргыз Республикасы	5 752	7 954	8 599	8 295	11 033
Баткен облусу	196	230	256	226	312
Жалал-Абад облусу	739	659	619	592	617
Ысык-Көл облусу	374	736	670	591	790
Нарын облусу	341	324	297	262	446
Ош облусу	692	589	478	545	485
Талас облусу	180	245	265	262	281
Чүй облусу	1 346	1 550	2 244	1 818	2 164
Бишкек ш.	1 588	3 372	3 400	3 634	5 428
Ош ш.	296	249	370	365	510
<i>Аялдар</i>					
Кыргыз Республикасы	393	623	439	430	324
Баткен облусу	17	36	30	15	15
Жалал-Абад облусу	38	73	30	26	25
Ысык-Көл облусу	28	24	34	115	46
Нарын облусу	31	44	20	20	23
Ош облусу	104	85	95	52	23
Талас облусу	6	14	16	23	18
Чүй облусу	83	232	93	69	60
Бишкек ш.	66	110	118	105	108
Ош ш.	20	5	3	5	6

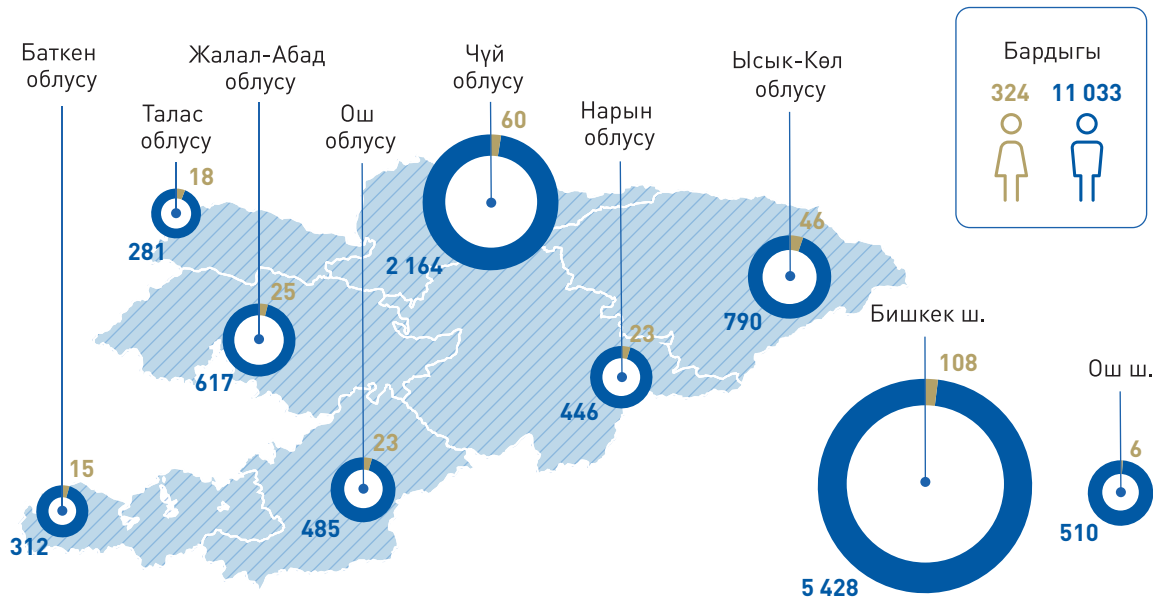
Булак: Кыргыз Республикасынын Ички иштер министрлиги.

6.2 график: Убактылуу берилген коргоо ордерлеринин саны

6.3 график: 2023-жылы жынысы жана аймактар боюнча үй-бүлөлүк зомбулук жасаган (убактылуу коргоо ордерин берүү менен) адамдардын саны

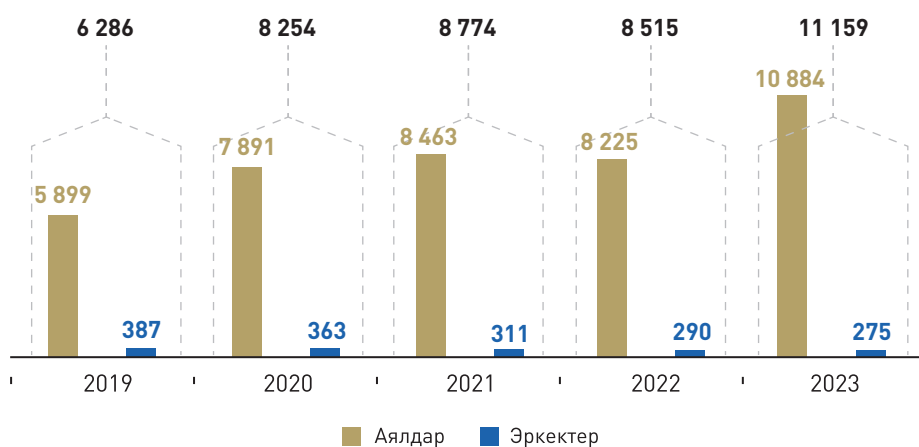
2023-жылы ички иштер органдары тарабынан үй-бүлөлүк зомбулуктан (убактылуу коргоо ордерин берүү менен) жабыркаган 11 159 адам аныкталган, алардын 97 пайызын аялдар түзгөн. Үй-бүлөлүк зомбулуктан жабыр тарткан балдардын саны 198 адамды (2 пайызга жакыны) түздү, алардын 118и кыздар жана 80и эркек балдар.

6.4 таблица: Жынысы боюнча үй-бүлөдөгү зомбулуктан жабыр тарткандардын саны (адам)

	2019	2020	2021	2022	2023
Үй-бүлөлүк зомбулук катталган учурлар	8 642	10 152	10 151	9 880	13 104
Үй-бүлөлүк зомбулук жасаган адамдардын саны:	6 490	8 577	9 038	8 725	11 357
аялдар	429	623	439	430	324
эркектер	6 061	7 954	8 599	8 295	11 033
Үй-бүлөлүк зомбулуктан жабыркаган адамдардын саны:	6 286	8 254	8 774	8 515	11 159
аялдар	5 989	8 060	8 587	8 347	11 002
эркектер	501	517	451	378	355
Үй-бүлөлүк зомбулуктан жабыр тарткан жашы жете электердин саны:	204	323	264	210	198
кыздар	90	169	124	122	118
эркек балдар	114	154	140	88	80
Убактылуу коргоо ордерлери берилген	6 490	8 577	9 038	8 725	11 357

Булак: Кыргыз Республикасынын Ички иштер министрлиги.

6.4 график: Үй-бүлөдөгү зомбулуктан жабыр тарткан аялдардын жана эркектердин саны

Беш жыл аралыгында үй-бүлөлүк зомбулук фактылары боюнча сотко жөнөтүлгөн козголгон кылмыш иштеринин саны 39 пайызга азайган 2019-жылы 649 иштен 2023-жылы 391 ишке чейин.

2023-жылы үй-бүлөдөгү зомбулук фактылары боюнча адам өлтүргөндүгү үчүн 35 кылмыш иши, ден соолукка оор залал келтиргендиги үчүн - 31, ден соолукка оор эмес зыян келтиргендиги үчүн - 18, уруп-сабап кыйноо үчүн - 14, зордуктоо үчүн - 92, үй-бүлөлүк зомбулук беренеси боюнча - 42 жана

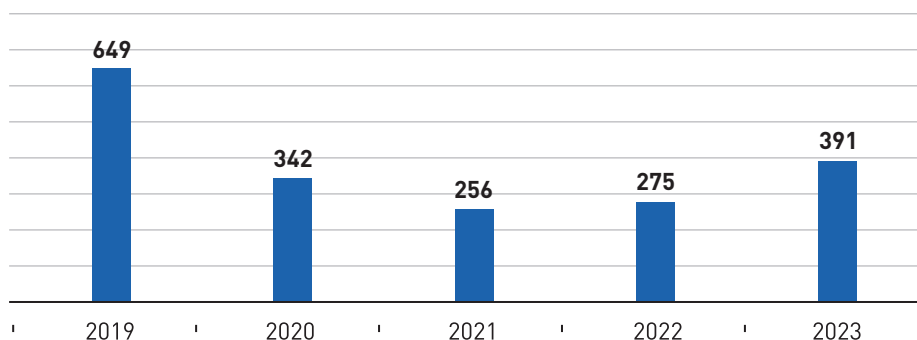
кылмыштын башка курамы боюнча - 156 кылмыш иштери козголгон.

2019-жылдан 2023-жылга чейинки мезгилде үй-бүлөлүк зомбулук фактылары боюнча козголгон кылмыш иштеринин саны жалпысынан азайгандыгына карабастан үй-бүлөлүк зомбулуктан натыйжасында адам өлтүрүүлөрдүн (5тен 35ке чейин), ден соолукка оор залал келтирүүнүн (1ден 31ге чейин) жана зордуктоолордун (3төн 92ге чейин) санынын көбөйүү тенденциясы аныкталган (6.5 таблица).

6.5 таблица: Үй-бүлөлүк зомбулук фактылары боюнча сотко жиберилген козголгон кылмыш иштеринин саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Сотко жиберилген козголгон кылмыш иштери	649	342	256	275	391
анын ичинде беренелер боюнча:					
адам өлтүрүү	4	29	28	17	35
ден соолукка оор залал келтирүү	19	25	17	17	31
ден соолукка анча эмес оор залал келтирүү	59	57	46	21	18
уруп-сабап кыйноо	50	19	15	98	14
зордуктоо	5	33	16	10	92
сексуалдык мүнөздөгү зомбулук аракеттер	1	5	5	-	-
сексуалдык мүнөздөгү аракеттерге мажбурлоо	-	6	3	1	3
үй-бүлөлүк зомбулук	-	-	1	44	42
башка кылмыштар	511	168	125	67	156

Булак: Кыргыз Республикасынын Ички иштер министрлиги.

6.5 график: Үй-бүлөлүк зомбулук фактылары боюнча сотко жиберилген козголгон кылмыш иштеринин саны

2023-жылы соттор тарабынан үй-бүлөдөгү зомбулукка байланыштуу 224 кылмыш иши каралган, бул 2019-жылга салыштырмалуу дээрлик эки эсе көп. Алардын жарымына жакыны өкүм чыгаруу менен

каралды (46 пайызы же 103 иш), 52 пайызы (117 иш) сотто токтотулган, эки иш боюнча медициналык мүнөздөгү мажбурлоо чаралары колдонулган жана бирөө прокурорго кайтарылган (6.6 таблица).

6.6 таблица: Үй-бүлөлүк зомбулукка байланыштуу соттор тарабынан караган кылмыш иштеринин саны

	2019	2020	2021	2022	2023
<i>Бүткөн иштер</i>					
Бардыгы	122	126	94	229	224
Өкүм чыгаруу менен каралган иштер	63	84	62	108	103
Токтотулган	53	28	24	117	117
Медициналык мүнөздөгү мажбурлоо чаралары колдонулду	1	5	5	2	2
Прокурорго кайтарылды	5	2	2	1	1

6.6 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
Жыйынтыкка карата пайыз менен					
Бардыгы	100	100	100	100	100
Өкүм чыгаруу менен каралган иштер	51,6	66,7	66	47,4	46,2
Токтотулган	43,4	22,2	25,5	51,3	52,5
Медициналык мүнөздөгү мажбурлоо чаралары колдонулду	0,8	4,0	5,3	0,9	0,9
Прокурорго кайтарылды	4,1	1,6	2,1	0,4	0,4

Булак: Кыргыз Республикасынын Жогорку соту, Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети.

2023-жылы соттор тарабынан кылмыш иштерин кароонун жыйынтыгы боюнча 221 адам, анын ичинде 198 аял жана 23 эркек үй-бүлөлүк зомбулуктан жабыр тарткан деп табылган. Соттордун маалыматтары боюнча жабыр тарткандардын 86 пайызы

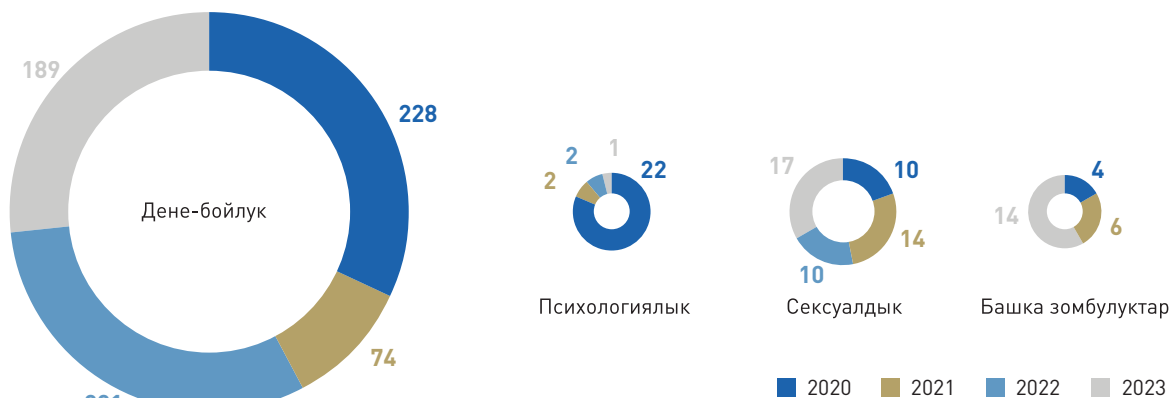
дене-бойлук зомбулукка, 8 пайызы - сексуалдык зомбулукка, бир жабыр тарткан адам (0,5 пайызы) психологиялык зомбулукка жана 6 пайызы - зомбулуктун башка түрлөрүнө дуушар болушкан (6.7 таблица).

6.7 таблица: Үй-бүлөлүк зомбулукка байланыштуу соттор тарабынан каралган кылмыш иштердин кароосунун жыйынтыгы боюнча жабыр тарткан деп таанылган адамдардын түзүмү (адам)

	2020	2021	2022	2023
Үй-бүлөлүк зомбулуктан жабыр тарткан деп таанылган адамдар - бардыгы	264	96	233	221
анын ичинде жынысы боюнча:				
аялдар	238	65	197	198
эркектер	26	31	36	23
алардын ичинен жашы жете электер анын ичинде зомбулуктун түрлөрү боюнча:	23	24	18	24
дене-бойлук	228	74	221	189
психологиялык	22	2	2	1
сексуалдык	10	14	10	17
башка зомбулук	4	6	-	14

Булак: Кыргыз Республикасынын Жогоку соту.

6.6 график: Зомбулуктун түрлөрү боюнча үй-бүлөлүк зомбулуктан жабыр тарткан адамдардын саны

2023-жылы үй-бүлөлүк зомбулукка байланыштуу кылмыш иштеринин жыйынтыгы боюнча 98 эркек жана 8 аял соттолгон. Алардын ичинен адам өлтүргөндү үчүн 11 эркек жана 4 аял, ден соолукка оор зыян келтиргендиги үчүн - 13 эркек жана 2 аял, ден соолукка жеңил зыян келтиргендиги үчүн - 31 эркек жана бир аял, үй - бүлөлүк зомбулук үчүн - 8 эркек

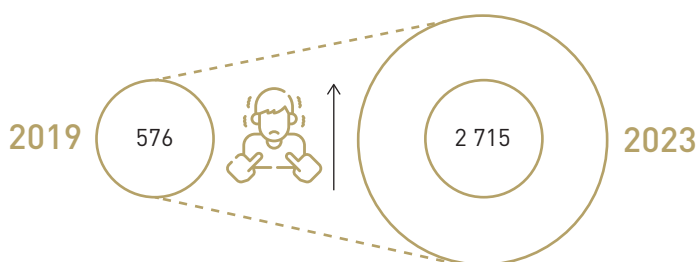
жана бир аял, ата-энелердин балдарды багуудан качканы үчүн - 14 эркек соттолгон. Токтотулган кылмыш иштеринин ичинен ден соолукка жеңил зыян келтирүү боюнча иштердин үлүшү 69 пайызды, ал эми "Үй-бүлөлүк зомбулук" беренеси боюнча иштердин үлүшү 18 пайызды түзгөн (6.8 таблица).

6.8 таблица: 2023-жылы Кыргыз Республикасынын Кылмыш-жаза кодексинин беренелери боюнча үй-бүлөлүк зомбулукка байланыштуу соттор тарабынан каралган кылмыш иштеринин саны

	Өкүм чыгаруу менен каралган иштер	Токтолулган иштер	Медициналык мүнөздөгү мажбурлоо чаралары	Каралган иштердин натыйжасы боюнча соттолгон	
				аялдар	эркектер
Бардыгы	103	117	2	8	98
анын ичинде беренелер боюнча:					
адам өлтүрүү	16	1	1	4	11
аффект абалында адам өлтүрүү	-	-	-	-	1
өзүн-өзү өлтүрүүгө жеткирүү	1	1	-	-	1
ден соолукка оор залал келтирүү	12	-	-	2	13
ден соолукка анча оор эмес залал келтирүү	1	3	-	-	1
ден соолукка жеңил залал келтирүү	31	81	-	1	31
уруп-сабап кыйноо	2	4	-	-	2
зордуктоо	7	-	-	-	7
сексуалдык мүнөздөгү зомбулук аракеттер	6	-	-	-	4
ыплас аракеттер	2	-	-	-	3
үй-бүлөлүк зомбулук	9	21	1	1	8
ата-эненин балдарды багуудан качуусу	14	3	-	-	14
бейбаштык	1	3	-	-	2

2023-жылы 2019-жылга салыштырмалуу соттор тарабынан каралган үй-бүлөлүк зомбулукка байланышкан укук бузуулар боюнча иштердин саны дээрлик 5 эсеге көбөйүп, дээрлик үч миңге жетти. Беш жылдын ичинде өкүм чыгаруу менен каралган укук бузуулар боюнча иштердин саны 2019-жылы 26 пайыздан 2023-жылы 84 пайызга чейин өстү. 2023-жылы укук бузуулар боюнча токтотулган иштердин үлүшү 11 пайызга чейин төмөндөп, 5 пайызы тергөө кемчиликтерин толуктоо үчүн прокурорго кайтырылган.

Соттор тарабынан каралган үй-бүлөлүк зомбулукка байланышкан укук бузуулар боюнча иштердин саны

6.9 таблица: Үй-бүлөлүк зомбулук менен байланышкан укук бузуулар жөнүндө иштерди соттордун кароосунун натыйжалары

	2019	2020	2021	2022	2023
Бүткөн иштер					
Бардыгы	576	1 047	1 049	2 979	2 715
Өкүм чыгаруу менен каралган иштер	149	287	237	2 496 ¹	2 266
Токтотулган	384	728	794	330	284
Жазадан бошотуу менен	-	-	-	15	23
Медициналык мүнөздөгү мажбурлоо чаралары колдонулду	1	4	-	-	-
Прокурорго кайтарылды	40	15	9	140	142
Башка сотторго өткөрүлүп берилди	2	13	9	-	-
Жыйынтыкка карата пайыз менен					
Бардыгы	100	100	100	100	100
Өкүм чыгаруу менен каралган иштер	25,9	27,4	22,6	83,8	83,5
Токтотулган	66,7	69,5	75,7	11,1	10,5
Жазадан бошотуу менен	-	-	-	0,4	0,8
Медициналык мүнөздөгү мажбурлоо чаралары колдонулду	0,2	0,4	-	-	-
Прокурорго кайтарылды	6,9	1,4	0,9	4,7	5,2
Башка сотторго өткөрүлүп берилди	0,3	1,2	0,9	-	-

¹ Кыргыз Республикасынын укук бузуулар жөнүндө кодексинин 2021-жылдын редакциясында ылайык - жаза колдонуу менен.

6.10 таблица: Үй-бүлөлүк зомбулукка байланыштуу кылмыштар үчүн соттолгон адамдардын саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Бардыгы, адам	63	84	66	110	106
Аялдар	5	12	11	15	8
Эркектер	58	72	55	95	98
Жыйынтыкка карата пайыз менен	100	100	100	100	100
Аялдар	7,9	14,3	16,7	13,6	7,5
Эркектер	92,1	85,7	83,3	86,4	92,5

Беш жылдык мезгилде үй-бүлөлүк зомбулук фактылары боюнча саламаттык сактоо уюмдарына кайрылган адамдардын саны 2019-жылы 4,5 миң адамдан 2023-жылы 2,9 миң адамга чейин азайган. Мурдагы жылдардагыдай эле, 2023-жылы үй-бүлөлүк зомбулуктан жабыр тарткандардын салыштырмалуу көпчүлүгү (46 пайызы) соттук-медициналык экспертиза бөлүмдөрүнө кайрылышкан, үчтөн бири (34 пайызы) ооруканаларда үй-бүлөлүк

зомбулуктан улам келип чыккан оорулар (жаракаттар) боюнча кайрылышкан жана дарыланышкан, 16 пайызы үй-бүлөлүк медицина борборлоруна кайрылышкан жана медициналык жардам алышкан (6.11 таблица).

Саламаттык сактоо уюмдарына кайрылгандардын ичинен көпчүлүк кайрылгандардын жалпы санынан 85 пайызы аялдар түздү.

6.11 таблица: Үй-бүлөлүк зомбулук фактылары боюнча саламаттык сактоо уюмдарына кайрылган адамдардын саны (адам)

	2019	2020	2021	2022	2023
Бардыгы					
Үй-бүлөлүк зомбулук фактысы боюнча кайрылган адамдардын саны:					
соттук медициналык экспертиза бөлүмүнө	2 023	1 886	1 794	1 508	1 331
медициналык жана алдын-алуу жардам көрсөтүчү ҮМБ саламаттык сактоо уюмдарына	805	541	644	641	478
медициналык тез жардам станцияларына (бөлүмдөргө, ооруканаларга)	337	265	218	173	121
Үй-бүлөдөгү зомбулуктун натыйжасында пайда болгон оорулардан (жаракаттардан) дарыланган адамдардын саны	1 425	1 085	1 038	1 139	985
Эркектер					
Үй-бүлөлүк зомбулук фактысы боюнча кайрылган адамдардын саны:					
соттук медициналык экспертиза бөлүмүнө	259	185	190	135	122
медициналык жана алдын-алуу жардам көрсөтүчү ҮМБ саламаттык сактоо уюмдарына	266	162	134	122	105
медициналык тез жардам станцияларына (бөлүмдөргө, ооруканаларга)	126	85	40	19	6
Үй-бүлөдөгү зомбулуктун натыйжасында пайда болгон оорулардан (жаракаттардан) дарыланган адамдардын саны	486	287	217	254	204
Аялдар					
Үй-бүлөлүк зомбулук фактысы боюнча кайрылган адамдардын саны:					
соттук медициналык экспертиза бөлүмүнө	1 764	1 701	1 604	1 373	1 209
медициналык жана алдын-алуу жардам көрсөтүчү ҮМБ саламаттык сактоо уюмдарына	539	379	510	519	373
медициналык тез жардам станцияларына (бөлүмдөргө, ооруканаларга)	211	180	178	154	115
Үй-бүлөдөгү зомбулуктун натыйжасында пайда болгон оорулардан (жаракаттардан) дарыланган адамдардын саны	939	798	821	885	781

Булак: Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министрлиги.

ПРОБАЦИЯЛЫК
КӨЗӨМӨЛ

7. ПРОБАЦИЯЛЫК КӨЗӨМӨЛ

Пробация – бул, пробациянын кардарларына социалдык көмөк алууга, алардын түзөлүүсүнө, социалдашуусуна, коомго кайрадан кошулуусуна, укук бузууларды жасоосун алдын алууга багытталган тийиштүү шарттарды түзүп берүү боюнча ыйгарым укуктуу мамлекеттик.

2020-жылдан тартып пробациялык көзөмөлгө алынган адамдардын саны 1,5 эсеге азайып, 2023-жылы 6,8 миң адамды түздү. Мындай адамдардын көпчүлүгү Бишкек шаарында (23 пайыз) жана Чүй облусунда (22 пайыз) пробациялык көзөмөлдө болушкан. Жалал-Абад жана Ош

облустарында пробациялык көзөмөлдөгү турган адамдардын жалпы санынан тиешелүүлүгүнө жараша, 16 пайыздан туура келген, Ысык-Көл облусунда - 10 пайызы, Нарын, Талас жана Баткен облустарында - 4 пайыздан 5 пайызга чейин болгон (7.1 таблица).

7.1 таблица: Аймактар боюнча пробациялык көзөмөлдө турган адамдардын саны (адам)

	2020	2021	2022	2023
Кыргыз Республикасы	9 389	9 496	8 321	6 844
Баткен облусу	582	651	437	335
Жалал-Абад облусу	1 246	1 500	1 223	1 125
Ысык-Көл облусу	797	706	551	652
Нарын облусу	219	504	741	300
Ош облусу	2 008	1 981	1 558	1 094
Талас облусу	414	509	366	272
Чүй облусу	2 526	2 026	1 771	1 496
Бишкек ш.	1 597	1 619	1 674	1 570

Булак: Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинин алдындагы пробация департаменти.

2023-жылы, мурдагы жылдардагыдай эле, пробациялык көзөмөлдөгү турган адамдардын көбү эркектер - 78 пайызды, аялдардын үлүшү - 19 пайызды, эркек балдар 2 пайызды жана кыздар 0,3

пайызды түзгөн (7.2 таблица). Беш жылдын ичинде пробациялык көзөмөлдөгү турган эркектердин саны 34 пайызга азайса, аялдардын саны, тескерисинче, 3 пайызга өскөн.

7.2 таблица: Пробациялык көзөмөлдөгү турган адамдардын саны, жынысы боюнча (адам)

	Бардыгы	анын ичинде			
		аялдар	эркектер	кыздар	эркек балдар
2020	9 389	1 262	7 926	23	178
2021	9 496	1 342	7 771	28	355
2022	8 321	1 124	6 951	18	228
2023	6 844	1 324	5 334	19	167

Булак: Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинин алдындагы пробация департаменти.

Сотко чейинки пробацаяда турган адамдардын саны 2020-жылы 4,2 миң адамдан 2023-жылы бир миңден бир аз ашыгыраак адамга, же 4 эсеге азайган. Алардын көпчүлүгү Бишкек (174 адам), Жалал-Абад (221 адам) жана Чүй (144 адам) облустарында пробацаяда болушкан. Сотко чейинки пробацаяда болгон адамдардын эң аз саны Талас облусуна 23 адам туура келди (7.3 таблица).

Сотко чейинки пробацаяда турган адамдардын саны

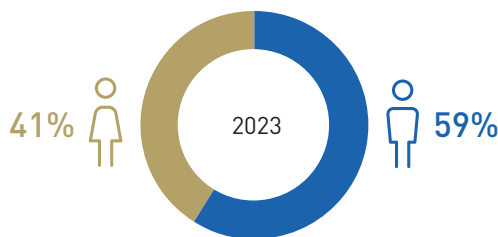
7.3 таблица: Аймактар боюнча сотко чейинки пробацаяда турган адамдардын саны (адам)

	2020	2021	2022	2023
Кыргыз Республикасы	4 227	5 161	1 808	1 041
Баткен облусу	280	317	132	95
Жалал-Абад облусу	545	753	251	221
Ысык-Көл облусу	257	375	256	58
Нарын облусу	136	303	91	83
Ош облусу	979	1 090	278	243
Талас облусу	215	228	74	23
Чүй облусу	952	1 181	363	144
Бишкек ш.	863	914	363	174

Булак: Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинин алдындагы пробацая департаменти.

2023-жылы сотко чейинки пробацаяда тургандардын көбү эркектер (49 пайыз) жана эркек балдар (10 пайыз) болгон. Аялдардын үлүшү 40 пайызды, кыздардын үлүшү бир пайызды түздү (7.4 таблица).

Сотко чейинки пробацаяда турган адамдардын саны

7.4 таблица: Сотко чейинки пробацаяда турган адамдардын саны жынысы боюнча (адам)

	Бардыгы	анын ичинде			
		аялдар	эркектер	кыздар	эркек балдар
2020	4 227	560	3 563	16	88
2021	5 161	679	4 208	22	252
2022	1 808	455	1 164	11	178
2023	1 041	414	508	11	108

Булак: Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинин алдындагы пробацая департаменти.

2023-жылы 2020-жылга салыштырмалуу аткаруу пробациясында турган адамдардын саны 1,3 эсеге азайып жана 4,5 миң адамды түздү. Аткаруу пробациясында турган адамдардын көпчүлүгү Бишкек шаарында (23 пайыз) жана Чүй облусунда (22 пайыз) белгиленген. Аткаруу пробациясында болгон

адамдардын жалпы санынын 16 пайызы Жалал-Абад облусунда жана 15 пайызы - Ош облусунда болушкан. Мындай адамдардын эң аз үлүшү Баткен, Нарын жана Талас облустарында (4 пайыздан 5 пайызга чейин) болгон (7.5 таблица).

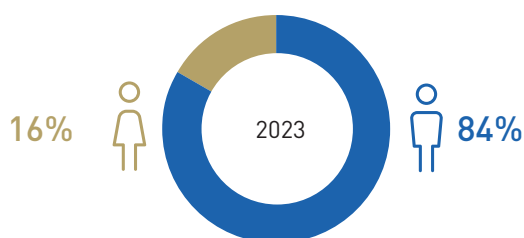
7.5 таблица: Аткаруу пробацияда турган адамдардын саны, аймактар боюнча (адам)

	2020	2021	2022	2023
Кыргыз Республикасы	3 354	3 710	4 681	4 522
Баткен облусу	256	284	226	195
Жалал-Абад облусу	523	641	686	726
Ысык-Көл облусу	352	278	172	502
Нарын облусу	68	185	582	182
Ош облусу	798	786	942	680
Талас облусу	151	247	232	206
Чүй облусу	651	687	906	982
Бишкек ш.	555	602	935	1 049

Булак: Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинин алдындагы пробация департаменти.

2023-жылы, мурунку жылдардагыдай эле, аткаруу пробациясында турган адамдардын көпчүлүгү эркектер (82,3 пайыз) жана эркек балдар (1,3 пайыз), аялдардын үлүшү 16,2 пайызды, ал эми кыздар 0,2 пайызды түзгөн (7.6 таблица).

Аткаруу пробацияда турган адамдардын саны

7.6 таблица: Аткаруу пробацияда турган адамдардын саны жынысы боюнча (адам)

	Бардыгы	анын ичинде			
		аялдар	эркектер	кыздар	эркек балдар
2020	3 354	595	2 651	5	103
2021	3 710	628	2 975	5	102
2022	4 681	576	4 048	7	50
2023	4 522	733	3 723	8	58

Булак: Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинин алдындагы пробация департаменти.

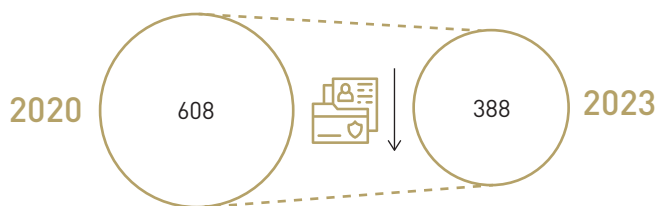
7.7 таблица: Аймактар жана жынысы боюнча пенитенциардык пробацияда турган адамдардын саны (адам)

	2022			2023		
	бардыгы	аялдар	эркектер	бардыгы	аялдар	эркектер
Кыргыз Республикасы	1 286	62	1 224	893	59	834
Баткен облусу	49	3	46	23	1	22
Жалал-Абад облусу	200	4	196	111	4	107
Ысык-Көл облусу	105	4	101	55	3	52
Нарын облусу	29	1	28	19	1	18
Ош облусу	218	16	202	108	6	102
Талас облусу	38	-	38	25	2	23
Чүй облусу	366	12	354	278	22	256
Бишкек ш.	281	22	259	274	20	254

Булак: Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинин алдындагы пробация департаменти.

2023-жылы 2020-жылга салыштырмалуу пенитенциардан кийинки пробацияда турган адамдардын саны 1,5 эсеге азайып жана 388 адамды түздү, алардын көпчүлүгү Чүй облусунда (92 адам), Бишкек шаарында (73 адам), Жалал-Абад (67 адам) жана Ош (63 адам) облустарында пробацияда болушкан (7.8 таблица).

Пенитенциардан кийинки пробацияда турган адамдардын саны

7.8 таблица: Аймактар боюнча пенитенциардан кийинки пробацияда турган адамдардын саны (адам)

	2020	2021	2022	2023
Кыргыз Республикасы	608	625	546	388
Баткен облусу	19	50	30	22
Жалал-Абад облусу	127	106	86	67
Ысык-Көл облусу	79	53	18	37
Нарын облусу	15	16	39	16
Ош облусу	123	105	120	63
Талас облусу	34	34	22	18
Чүй облусу	177	158	136	92
Бишкек ш.	34	103	95	73

Булак: Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинин алдындагы пробация департаменти.

Пенитенциардан кийинки пробацияда турган адамдардын басымдуу көпчүлүгү 82 пайызы эркектерге туура келген, ал эми аялдардын үлүшү 16 пайызды түзгөн (7.9 таблица).

7.9 таблица: Пенитенциардан кийинки пробацияда турган адамдардын саны жынысы боюнча (адам)

	Бардыгы	анын ичинде			
		аялдар	эркектер	кыздар	эркек балдар
2020	608	89	519	-	-
2021	625	35	588	1	1
2022	546	31	515	-	-
2023	388	24	364	-	-

Булак: Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинин алдындагы пробация департаменти.

2023-жылы пробациялык каттоодо турган 4,4 миң адам Кыргыз Республикасынын Кылмыш - жаза кодексине, 893 адам - Кыргыз Республикасынын Жоруктар жөнүндө кодексине, ал эми 533 адам - Кыргыз Республикасынын укук бузуулар жөнүндө кодексине ылайык соттолгон (7.10 таблица).

7.10 таблица: 2023-жылы пробация турган адамдардын саны, жынысы боюнча (адам)

	Бардыгы	анын ичинде			
		аялдар	эркектер	кыздар	эркек балдар
Пробациялык каттоодо турган Кыргыз Республикасынын Кылмыш-жаза кодекси боюнча соттолгон кардарлардын саны	4 363	688	3 612	8	55
Пробациялык каттоодо турган, Кыргыз Республикасынын Жоруктар жөнүндө кодекси боюнча соттолгон кардарлардын саны	893	59	833	-	1
Пробациялык каттоодо турган, Кыргыз Республикасынын укук бузуулар жөнүндө кодекси боюнча соттолгон кардарлардын саны	553	64	489	-	-

Булак: Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинин алдындагы пробация департаменти.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
БАШКЫ ПРОКУРАТУРА
ОРГАНДАРЫНЫН ИШМЕРДИГИ

8

8. КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН БАШКЫ ПРОКУРАТУРА ОРГАНДАРЫНЫН ИШМЕРДИГИ

2023-жылы Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы тарабынан аныкталган мыйзамсыз укуктук актыларга карата 223 нааразылык билдирилген, бул 2019-жылга салыштырмалуу 3,4 эсеге аз, анын ичинен 217 нааразылык канааттандырылган. 2023-жылы Башкы прокуратура органдары тарабынан мыйзам бузууларды жоюу тууралуу 2 миңден ашык сунуш киргизилген, мыйзам бузууларды жоюу тууралуу 906 жазма эскертүүлөр берилген, 124 эскертүүлөр, тартиптик өндүрүштү же административдик укук бузуулар жөнүндөгү иш боюнча өндүрүштү козгоо жөнүндө 41 токтом чыгарылган. 2023-жылы прокурордун көрсөтмөсү боюнча тартиптик жоопкерчилигине 2 096 адам тартылган (8.1 таблица).

2023-жылы Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы тарабынан аныкталган мыйзамсыз укуктук актыларга карата 223 нааразылык билдирилген, бул 2019-жылга салыштырмалуу 3,4 эсеге аз, анын ичинен 217 нааразылык канааттандырылган. 2023-жылы Башкы прокуратура органдары тарабынан мыйзам бузууларды жоюу тууралуу 2 миңден ашык сунуш киргизилген, мыйзам бузууларды жоюу тууралуу 906 жазма эскертүүлөр берилген, 124 эскертүүлөр, тартиптик өндүрүштү же административдик укук бузуулар жөнүндөгү иш боюнча өндүрүштү козгоо жөнүндө 41 токтом чыгарылган. 2023-жылы прокурордун көрсөтмөсү боюнча тартиптик жоопкерчилигине 2 096 адам тартылган (8.1 таблица).

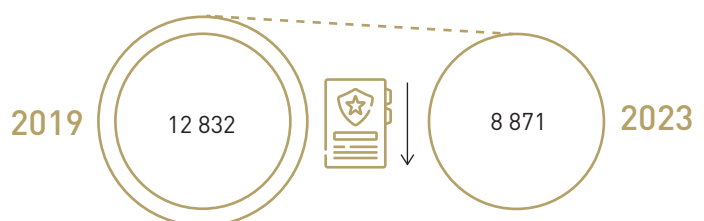
8.1 таблица: Мыйзамдардын аткарылышына көзөмөл кылган Башкы прокуратура органдарынын ишмердиги

	2019	2020	2021	2022	2023
Аныкталган мыйзамсыз жана укуктук актыларга жарыяланган нааразылык анын ичинен:	750	293	327	301	223
канаатандырылган	741	289	322	292	217
четке кагылды	1	2	-	2	-
Мыйзам бузууларды жоюу тууралуу сунуштар киргизилди	2 339	1 482	1 698	2 224	2 004
Мыйзам бузууларды жоюу тууралуу жазма эскертүүлөр киргизилди	1 281	828	777	847	906
Эскертүүлөр берилди	177	113	79	116	124
Тартиптик өндүрүштү же административдик укук бузуулар жөнүндөгү иш боюнча өндүрүштү козгоо жөнүндө токтом чыгарылды	77	30	35	53	41
Прокурордун көрсөтмөсү боюнча тартиптик жоопкерчилигине тартылган адамдардын саны	2 859	1 360	1 660	2 331	2 096

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы.

Өткөн беш жыл ичинде Башкы прокуратура органдары тарабынан мыйзамдардын айрым беренелери боюнча аныкталган мыйзам бузуулардын саны 2019-жылы 12,8 миңден 2023-жылы 8,9 миңге чейин, же 31 пайызга азайган. 2023-жылы аныкталган мыйзам бузуулардын жалпы санында эң көп үлүш жер мыйзамдарына (20 пайыз), мамлекеттик органдардын административдик ишмердигине (19 пайыз), ошондой эле менчикке (10 пайыз) байланыштуу бузууларга туура келди (8.2 таблица).

Башкы прокуратура органдары тарабынан мыйзамдардын айрым беренелери боюнча аныкталган мыйзам бузуулардын саны

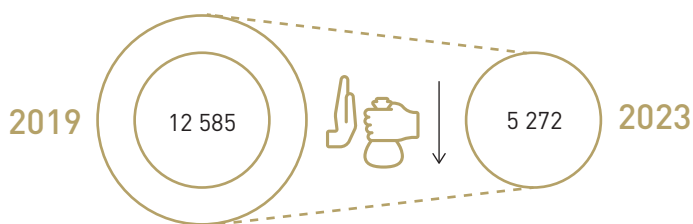
8.2 таблица: Башкы прокуратура органдары тарабынан аныкталган мыйзамдуулуктун айрым беренелери боюнча мыйзам бузуулардын саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Мыйзамдуулуктун айрым беренелери боюнча мыйзам бузуулар аныкталган - бардыгы анын ичинен:	12 832	6 997	7 550	8 629	8 871
менчик жөнүндө анын ичинде:	1 642	780	754	760	913
мамлекеттик менчик	1 060	385	300	429	420
муниципалдык менчик	582	395	454	331	493
ишкерлердин укуктарын жана инвестициялык ишти коргоо жөнүндө	502	443	573	408	366
жер мыйзамдуулугу жөнүндө	3 034	2 274	2 292	2 098	1 812
шаар куруу жана архитектура жөнүндө	1 084	391	527	670	658
салык мыйзамдуулугу жөнүндө	588	198	133	172	224
бажы мыйзамдуулугу жөнүндө	15	2	8	35	52
мамлекеттик органдардын административдик ишмердиги жөнүндө	358	172	166	849	1 693
жаратылыш коргоо мыйзамдуулугу жөнүндө	677	205	392	-	-
экология жөнүндө	-	-	-	518	416
жер казынасын пайдалануу жана энергетика жөнүндө	-	-	-	315	134
транспорт жана жол кыймылынын коопсуздугу жөнүндө	323	197	204	250	383
өндүрүштүк аткарылыш жөнүндө	341	284	440	-	-
баңгизат каражаттарын, психотроптук заттарды жана прекурсорлорду мыйзамсыз жүгүртүү менен күрөшү жөнүндө	273	105	80	110	333
улуттар аралык жек көрүүчүлүктөн жана экстремизм жөнүндө	358	301	379	-	-
экстремисттик ишке каршы аракеттенүү жөнүндө	-	-	-	327	116
санариптештирүү жана электрондук башкаруу жөнүндө	-	-	-	62	93
башка мыйзамдар	3 637	1 645	1 602	2 055	1 678

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы.

2023-жылы Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасынын органдары тарабынан коррупцияга каршы иш-аракеттенүү жөнүндө мыйзам бузулган 5 миңден ашык учур аныкталган, бул 2019-жылга салыштырмалуу 2,3 эсеге аз. 2023-жылы мындай мыйзам бузуулардын жалпы санында эң көп үлүш кирешелерди декларациялоого (49 пайыз), коррупцияга каршы иш-аракеттенүүгө (22 пайыз), мамлекеттик сатып алууларга (12 пайыз), ошондой эле мамлекеттик жарандык кызматка жана муниципалдык кызматка (10 пайыз) байланыштуу бузууларга туура келди (8.3 таблица).

Коррупцияга каршы иш-аракеттенүү жөнүндө мыйзам бузуу учурлар аныкталды

8.3 таблица: Башкы прокуратура органдары тарабынан коррупцияга каршы иш-аракеттери жөнүндө мыйзам бузуулардын саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Мыйзам бузуулар аныкталган - бардыгы анын ичинде:	12 585	4 103	4 813	7 147	5 272
коррупцияга каршы иш-аракеттер жөнүндө	6 683	1 262	1 139	1 483	1 157
мамлекеттик сатып алуулар жөнүндө	1 838	1 105	636	894	634
киреше декларациясы жөнүндө	3 072	1 174	2 522	4 016	2 580
мамлекеттик жарандык кызмат жана муниципалдык кызмат жөнүндө	701	469	388	455	528
кызыкчылыктардын кагылышы жөнүндө	-	-	-	76	138
административдик ишмердиги жана административдик жол-жоболор жөнүндө	-	-	-	41	91
банк жана банктын ишмердиги жөнүндө	2	4	6	-	-
лицензиялык-уруксат берүү ишмердик жөнүндө	289	89	122	182	144

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы.

Беш жыл аралыгында адамдын жана жарандын укуктарын жана эркиндиктерин сактоо чөйрөсүндө Башкы прокуратура органдары тарабынан аныкталган мыйзам бузуулардын саны 2019-жылы 5,1 миңден 2023-жылы 2,7 миңге чейин, же 47 пайызга кыскарды. Мындай бузуулардын 40 пайызга жакынын социалдык укуктарды коргоо жөнүндө мыйзамдарды бузуу жана 30 пайызга жакынын пенсиялык камсыздоо жөнүндө мый-

замдарды бузуу түзгөн. Эркектер менен аялдар үчүн бирдей укуктар менен мүмкүнчүлүктөрдүн мамлекеттик кепилдиктери жөнүндө мыйзамдарды бузуулардын үлүшүнө бул чөйрөдөгү бузуулардын 5 пайызы, жарандардын кайрылууларын кароо тартиби жөнүндө жана жарандардын саламаттыгын сактоо жөнүндө мыйзамдарды бузуулардын - 6 пайыздан туура келди (8.4 таблица).

8.4 таблица: Башкы прокуратура органдары тарабынан адамдын жана жарандын укуктарын жана эркиндиктерин сактоо чөйрөсүндө мыйзам бузуулардын

	2019	2020	2021	2022	2023
Мыйзам бузуулар аныкталган - бардыгы анын ичинде:	5 126	3 172	2 263	2 766	2 721
социалдык укуктарды коргоо жөнүндө	2 201	1 184	803	1 057	1 068
эмгектик укук мамилелери жөнүндө	1 648	773	649	876	817
пенсия менен камсыз кылуу жөнүндө	139	243	43	63	69
социалдык камсыздандыруу жөнүндө	414	168	111	118	182
жарандардын саламаттыгын сактоо жөнүндө	333	542	309	301	228
үй-бүлөлүк зомбулуктан сактоо жана коргоо жөнүндө	-	-	-	87	140
эркектер менен аялдар үчүн бирдей укуктар менен бирдей мүмкүнчүлүктөрдүн мамлекеттик кепилдиктери жөнүндө	125	57	49	43	76
ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдардын укуктары жана кепилдиктери жөнүндө	522	300	185	224	199
жарандардын кайрылууларын кароо тартиби жөнүндө	1 554	762	719	761	727

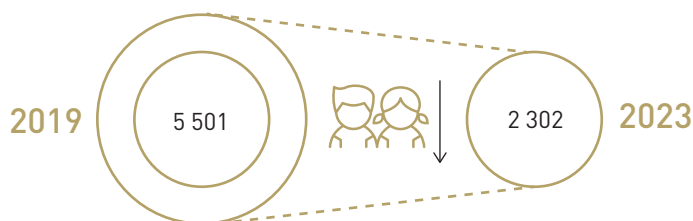
8.4 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
миграция жөнүндө	204	167	52	65	77
башка мыйзамдар	187	160	146	228	206

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы.

2023-жылы Башкы прокуратура органдары тарабынан балдардын укуктары жана кызыкчылыктары жөнүндө мыйзам бузуулар 2,3 миң учур аныкталган, бул 2019-жылга салыштырмалуу 58 пайызга аз. 2023-жылы аныкталган мыйзам бузуулардын түзүмүндө үй-бүлөнү, энеликти, аталыкты жана балалыкты коргоо жөнүндө (24 пайыз), балдар арасында укук бузуулардын алдын алуу жөнүндө жана билим берүү жөнүндө (19 пайыздан) мыйзамдарды бузуулардын жогорку үлүшү сакталууда. 2023-жылы балдардын укуктары жана кызыкчылыктары чөйрөсүндөгү бузуулардын түзүмүндө балдарды зомбулуктан коргоо жөнүндө мыйзамдарды бузуулардын саны 10 пайызды түздү (8.5 таблица).

Балдардын укуктары жана кызыкчылыктары жөнүндө мыйзам бузуу учурлары аныкталды

8.5 таблица: Башкы прокуратура органдары тарабынан аныкталган балдардын укуктары жана кызыкчылыктары жөнүндө мыйзам бузуулардын саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Мыйзам бузуулар аныкталган - бардыгы анын ичинде:	5 501	2 280	2 092	2 241	2 302
билим берүү жөнүндө	880	391	433	431	438
эмгек жөнүндө	445	134	111	112	157
жетим балдардын укуктарын коргоо жөнүндө	607	373	340	309	195
үй-бүлөнү, энеликти, аталыкты жана балалыкты коргоо жөнүндө	1 848	677	441	385	546
балдар арасындагы укук бузуулардын алдын-алуу жөнүндө	1 441	575	612	521	442
балдарды зомбулуктан сактоо жана коргоо жөнүндө	-	-	-	250	231
башка мыйзамдар	280	130	155	233	293

Булак: Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы.

КӨП КӨРСӨТКҮЧТӨР БОЮНЧА
КЛАСТЕРДИК ИЗИЛДӨӨНҮН
ЖЫЙЫНТЫГЫ

9

9. КӨП КӨРСӨТКҮЧТӨР БОЮНЧА КЛАСТЕРДИК ИЗИЛДӨӨНҮН ЖЫЙЫНТЫГЫ

Үй-бүлөдөгү зордук-зомбулукка карата мамиле

Кластердик иликтөөдө "Кыргызстан, 2023" көп көрсөткүчтөр боюнча (КККИ) 15-49 жаштагы аялдардын зомбулукка болгон мамилеси алардын күйөөлөрү/өнөктөштөрү тарабынан сабалышын ар кандай кырдаалда негиздүү деп эсептейби деген суроолор аркылуу бааланган. 9.1-таблицада берилген боюнча аялдардын жооптору көрсөткөндөй, алар зордук-зомбулук учурларды көбүнчө акташкан, эгерде аял балдарды карабаса (14 пайыз), күйөөсүнө/өнөктөшүнө айтпай үйдөн чыгып кетсе (11 пайыз), эгер ал үй жумуштарын аткарбаса (6 пайыз) же эгер ал күйөөсүнө каяша айтса (7 пайыз). Эгерде тамак күйүп кетсе (4 пайыз) же күйөөсүнө/өнөктөшүнө жыныстык катнаштан баш тартса (2 пайыз) аялдар зомбулукту

учурларды азыраак акташкан. Көбүнчө айылдык аялдар (21 пайыз) шаардыктарга караганда (16 пайыз) ушул алты себептин кайсынысы болбосун зомбулукту акташат.

Ушул алты себептин кайсынысы болбосун зомбулукту колдонууну актаган аялдар үлүшү Ош (32 пайыз) жана Баткен (25 пайыз) облустарында эң жогору, ал эми эң төмөнү Бишкектин жаңы конуштарда жана чет жакаларында (12 пайыз). Негизги жалпы билими бар жана (расмий эмес) расмий никеде турган аялдар, жогорку билимдүү жана никесиз аялдарга караганда ушул алты себептин кайсынысы болбосун зомбулукту көбүрөөк акташкан (9.1 таблица).

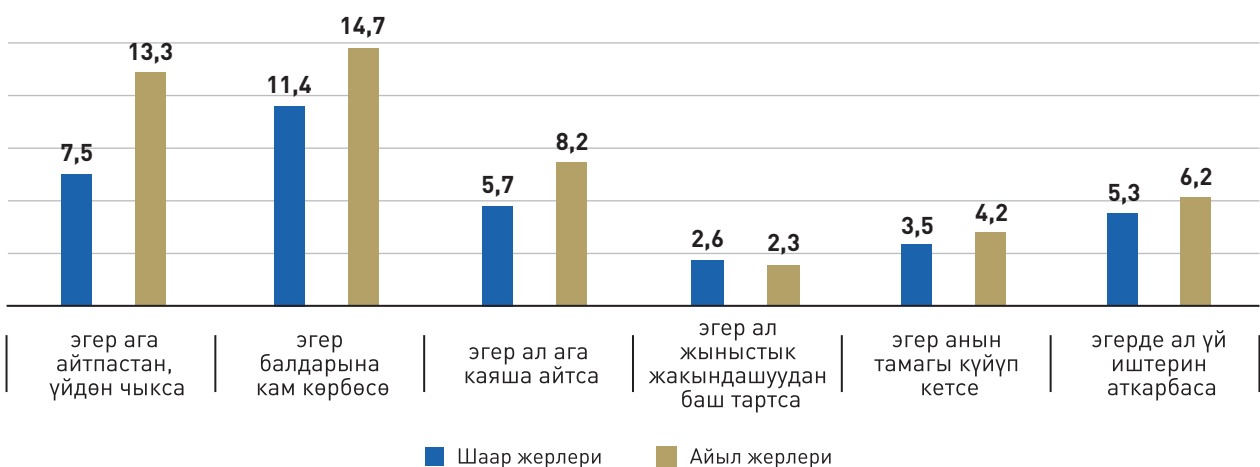
9.1 таблица: Үй бүлөдөгү зомбулукка карата болгон мамиле (аялдар)

Күйөөсү аялын сабоого укуктуу деп эсептеген 15-49 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү, Кыргызстан, 2023.

	Күйөөсү аялын сабоого укуктуу деп эсептеген аялдардын пайыздык үлүшү:								Аялдардын саны
	эгер ага айтпастан, үйдөн чыкса	эгер балдарына кам көрбөсө	эгер ал ага каяша айтса	эгер ал жыныстык жакын-дашуудан баш тартса	эгер анын тамагы күйүп кетсе	ушул беш себептин бирөөсү	эгерде ал үй иштерин аткарбаса	ушул алты себептин бирөөсү	
Бардыгы	11,4	13,6	7,3	2,4	3,9	18,9	5,9	19,5	5 629
Жери									
Шаар	7,5	11,4	5,7	2,6	3,5	15,1	5,3	15,9	1 911
Айыл	13,3	14,7	8,2	2,3	4,2	20,8	6,2	21,3	3 718
Облустар									
Баткен облусу	16,1	12,1	12,6	5,8	1,8	24,4	2,9	24,8	518
Жалал-Абад облусу	8,8	7,9	6,0	3,0	1,7	17,1	3,1	17,8	1 021
Ысык-Көл облусу	4,2	9,6	4,5	1,8	2,6	11,8	10,3	14,7	343
Нарын облусу	7,3	12,1	7,6	3,0	1,8	17,6	6,4	18,7	269
Ош облусу	26,6	28,0	12,3	1,7	10,4	31,5	9,6	31,7	1 240
Талас облусу	7,4	6,7	2,9	0,6	0,3	12,4	3,7	13,4	197
Чүй облусу	3,8	10,0	5,2	1,8	0,8	12,5	4,4	12,7	992
Бишкек ш.	4,4	8,7	4,2	2,3	6,1	12,6	8,1	13,6	705
Ош ш.	5,5	10,7	3,3	1,6	0,3	12,7	1,6	12,9	344

Күйөөсү аялын сабоого укуктуу деп эсептеген аялдардын пайыздык үлүшү:									
	эгер ага айтпастан, үйдөн чыкса	эгер балдарына кам көрбөсө	эгер ал ага каяша айтса	эгер ал жыныстык жакындашуудан баш тартса	эгер анын тамагы күйүп кетсе	ушул беш себептин бирөөсү	эгерде ал үй иштерин аткарбаса	ушул алты себептин бирөөсү	Аялдардын саны
Бишкектин жаңы конуштары жана чет жакалары	3,6	7,4	3,7	2,0	5,3	10,9	7,0	11,6	486
Билими									
Мектепке чейин же жок/ Башталгыч	(11,2)	(8,5)	(5,2)	(5,2)	(1,9)	(14,5)	(13,4)	(19,3)	46
Негизги жалпы	18,8	23,4	12,7	3,4	7,6	29,6	9,7	29,6	609
Орто жалпы	15,2	17,0	9,8	3,7	4,5	24,0	7,3	24,8	2 325
Кесиптик башталгыч/ орто									
Жогорку	7,8	10,5	5,3	1,9	3,7	14,5	4,2	15,0	972
Жогорку	5,4	7,2	3,3	0,5	2,0	10,5	3,3	11,1	1 677
Үй-бүлөлүк абалы									
Расмий (эмес) никеде турат	13,2	15,4	8,8	2,8	4,6	21,8	6,8	22,5	4 046
Расмий (эмес) никеде болгон	11,5	16,7	5,3	3,5	2,0	19,3	6,4	19,6	367
Расмий (эмес) никеде турган эмес	5,3	6,7	3,2	1,0	2,4	9,0	2,8	9,4	1 215

9.1 график: Көрсөтүлгөн жагдайларда күйөөсү аялын сабоого укуктуу деп эсептеген шаардык жана айылдык аялдардын пайыздык үлүшү

Коопсуздукту сезүү

Кылмыштуулукту көйгөй катары кабылдоону көрсөткөн коопсуздук сезими "Кыргызстан, 2023" КККИ изилдөөсүндө изилденген. 9.2 таблицада аялдар караңгы убакта өз аймагында жалгыз бараткан кезде өзүн коопсуз сезеби, жана 9.4 таблицада алар караңгы убакта үйдө жалгыз калганда.

Жалпысынан алганда, аялдардын 58 пайызы караңгы убакта өз аймагында жалгыз бараткан кезинде өзүн коопсуз сезерин айтышкан, аялдардын 18 пайызы өзүн коопсуз сезишпейт жана аялдардын 24 пайызы бул убакытта эч качан көчөдө жалгыз баспаганын айтышкан.

Шаардык жана айылдык аялдардын коопсуздукту сезгендердин үлүшү бирдей. Ошол эле учурда караңгы убакта өз аймагында жалгыз баскан кезде өзүн коопсуз сезген аялдардын пайыздык үлүшү Жалал-Абад (74 пайыз) жана Чүй (73 пайыз) облустарында кыйла жогору, ал эми эң төмөн - Нарын (34 пайыз) жана Ысык-Көл (40 пайыз) облустарында. Мында, аялдардын 40 пайызына чейин Бишкек шаарында (32 пайыз), Ысык-Көл (33 пайыз), Талас (33 пайыз), Нарын (39 пайыз) жана Ош (40 пайыз) облустарында эч качан караңгы убакта көчөдө жалгыз баспайт. Улгайган жана жогорку билимге ээ болгон аялдар, караңгы убакта өз аймагында жалгыз жүргөндө өзүн коопсуз сезишет.

9.2 таблица: Коопсуздукту сезүү (аялдар)

Караңгы убакта өзүнүн аймагында жалгыз жүргөндө өзүн коопсуз сезүүсүнө жараша аялдардын 15-49 жаш куракта пайыздык бөлүштүрүү, Кыргызстан, 2023.

	Караңгы убакта өзүнүн аймагында жалгыз жүргөндө өзүн коопсуз сезүүсүнө жараша аялдардын пайыздык бөлүштүрүү					Бардыгы	Караңгы убакта өзүнүн аймагында жалгыз жүргөндө өзүн коопсуз сезген аялдардын пайыздык үлүшү	Аялдардын саны
	өзүн толук коопсуз сезет	өзүн коопсуз сезет	өзүн коопсуз сезбейт	өзүн толук коопсуз сезбейт	караңгыда эч качан жалгыз баспайт			
Бардыгы	6,4	52,1	15,2	2,7	23,6	100	58,4	5 629
Жери								
Шаар	11,0	47,0	12,3	5,1	24,6	100	57,9	1 911
Айыл	3,9	54,7	16,7	1,5	23,0	100	58,6	3 718
Облустар								
Баткен облусу	8,5	58,2	13,7	7,0	12,6	100	66,7	518
Жалал-Абад облусу	4,4	69,5	18,7	1,4	6,1	100	73,8	1 021
Ысык-Көл облусу	1,1	38,6	24,2	3,4	32,7	100	39,7	343
Нарын облусу	0,1	34,1	24,3	2,9	38,6	100	34,2	269
Ош облусу	1,0	44,6	14,8	0,1	39,5	100	45,4	1 240
Талас облусу	5,3	46,0	15,8	0,3	32,5	100	51,3	197
Чүй облусу	5,9	67,0	13,8	0,1	13,1	100	73,0	992
Бишкек ш.	17,0	29,1	10,9	11,3	31,7	100	46,1	705
Ош ш.	18,6	53,4	5,6	0,3	22,2	100	71,5	344

	Караңгы убакта өзүнүн аймагында жалгыз жүргөндө өзүн коопсуз сезүүсүнө жараша аялдарды пайыздык бөлүштүрүү					Бардыгы	Караңгы убакта өзүнүн аймагында жалгыз жүргөндө өзүн коопсуз сезген аялдардын пайыздык үлүшү	Аялдардын саны
	өзүн толук коопсуз сезет	өзүн коопсуз сезет	өзүн коопсуз сезбейт	өзүн толук коопсуз сезбейт	караңгыда эч качан жалгыз баспайт			
Бишкектин жаңы ко-нуштары жана чет жакалары	12,9	44,0	15,8	6,5	20,8	100	56,9	486
Жаш курагы (жылдар менен)								
15-19	5,3	39,7	13,0	2,0	40,0	100	45,0	878
15-17	5,3	35,3	14,6	1,7	43,1	100	40,6	636
18-19	5,3	51,1	8,8	2,9	31,8	100	56,4	243
20-24	5,9	47,3	17,7	3,4	25,7	100	53,0	685
25-29	6,7	47,0	15,7	2,8	27,7	100	53,7	806
30-34	6,1	58,1	14,6	2,5	18,7	100	64,0	883
35-39	7,7	54,5	14,4	3,7	19,7	100	62,1	917
40-44	6,1	59,7	16,3	2,2	15,7	100	65,8	822
45-49	6,5	59,4	15,8	2,6	15,7	100	65,7	637
Билими								
Мектепке чейин же жок/ Башталгыч	(3,6)	(47,4)	(16,1)	(3,6)	(29,3)	100	(46,6)	46
Негизги жалпы	3,0	45,4	14,4	0,7	36,5	100	48,4	609
Орто жалпы	4,9	53,9	15,5	2,5	23,1	100	58,7	2 325
Кесиптик башталгыч/ орто	6,1	53,1	16,6	2,6	21,4	100	59,3	972
Жогорку	9,8	51,6	14,3	3,8	20,5	100	61,3	1 677

9.2 график: Көчөдө коопсуздукту сезүү (аялдар)

Караңгы убакта өзүнүн аймагында жалгыз жүргөндө өзүн коопсуз сезүүсүнө жараша 15-49 жаш курактагы аялдардын пайыздык бөлүштүрүү, Кыргызстан, 2023.

“Кыргызстан, 2023” КККИ жыйынтыктары көрсөткөндөй, көпчүлүк аялдар (69 пайыз) караңгы убакта үйдө жалгыз калганда өздөрүн коопсуз сезишет. Шаардык аялдар (81 пайыз) айылдык аялдарына караганда (63 пайыз) караңгы убакта үйдө жалгыз калганда өзүн коопсуз сезишет. Мындай шарттарда Бишкектин (89 пайыз), Оштун

(88 пайыз), Чүй облусунун (87 пайыз), ошондой эле Бишкектин жаңы конуштарында жана чет жакаларында (85 пайыз) аялдар өздөрүн кыйла коопсуз сезишет. Караңгы убакта үй коопсуздугунун эң төмөнкү сезими Ош (44 пайыз) жана Нарын (45 пайыз) облустарынын аялдарында байкалган (9.4 таблица).

9.3 таблица: Өз аймагындагы көчөлөрдө жалгыз баратканда өзүн коопсуз сезген адамдардын үлүшү (пайыз менен)

	2019	2020	2021	2022	2023
Бардыгы	64,4	66,8	67,1	68,4	69,9
Жерлери					
шаар	59,6	61,4	59,6	64,3	66,0
айыл	67,5	70,3	72,5	71,2	72,4
Жынысы боюнча					
Эркектер	72,7	76,1	76,6	77,9	77,7
Аялдар	52,5	54,0	53,9	54,2	58,5
Аймактар боюнча					
Баткен облусу	71,6	65,3	60,9	64,9	73,9
Жалал-Абад облусу	54,2	48,1	53,1	55,8	66,9
Ысык-Көл облусу	72,7	70,7	71,8	72,6	73,6
Нарын облусу	78,3	78,3	73,2	66,4	81,5
Ош облусу	73,8	88,8	97,4	98,6	85,3
Талас облусу	88,2	92,9	91,5	94,5	93,6
Чүй облусу	65,7	71,4	63,0	45,8	45,9
Бишкек ш.	45,0	47,4	45,1	56,0	57,9
Ош ш.	98,7	99,4	100,0	99,0	99,9
Жаш курагы					
15-28 жаштагы жаштар	61,8	64,1	66,4	67,9	70,7
Эмгекке жарамдуу курактагы чоң адамдар (29 жаштан улуу)	66,2	68,7	68,3	69,4	71,1
Эмгекке жарамдуу курактагыдан улуулар	61,9	64,5	64,3	65,7	64,9
Билими					
Башталгыч жана мектепке чейинки	63,7	69,8	68,8	72,7	65,6
Негизги жалпы	65,2	67,5	69,0	69,2	73,4
Жалпы орто	62,8	64,1	66,6	68,8	71,0
Орто / жалпы кесиптик	68,1	70,8	68,0	67,9	67,4
Жогорку кесиптик	64,5	69,3	66,5	66,8	68,4

9.3 таб. уландысы

	2019	2020	2021	2022	2023
Кереше квинтил					
Жакыр	55,4	58,2	56,4	66,6	70,1
Экинчи	63,2	69,7	67,4	68,3	72,6
Орто	65,8	71,5	70,3	69,2	66,4
Төртүнчү	69,9	68,3	71,7	65,1	69,2
Бай	65,7	67,8	71,9	74,3	71,4

* Үй чарбаларынын бюджеттерин жана жумушчу күчүн интеграцияланган тандалма изилдөө.

9.4 таблица: Коопсуздукту сезүү (аялдар)

Караңгы убакта үйдө жалгыз калганда өзүн коопсуз сезүүсүнө жараша 15-49 жаш курактагы аялдарды пайыздык бөлүштүрүү, Кыргызстан, 2023.

	Караңгы убакта үйдө жалгыз калганда өзүн коопсуз сезүүсүнө жараша аялдарды пайыздык бөлүштүрүү					Бардыгы	Караңгы убакта үйдө жалгыз калганда өзүн коопсуз сезген аялдардын пайыздык үлүшү	Караңгы киргенде өзүнүн районунда жалгыз жүргөндө жана караңгыда үйдө жалгыз калганда өзүн коопсуз сезбеген аялдардын пайыздык үлүшү	Аялдардын саны
	өзүн толук коопсуз сезет	өзүн коопсуз сезет	өзүн коопсуз сезбейт	өзүн толук коопсуз сезбейт	караңгыда эч качан жалгыз баспайт				
Бардыгы	13,7	55,2	14,7	2,1	14,3	100	68,8	3,8	5 629
Жери									
Шаар	24,7	56,3	8,8	2,4	7,9	100	80,9	6,1	1 911
Айыл	8,1	54,6	17,7	2,0	17,6	100	62,6	2,7	3 718
Облустар									
Баткен облусу	10,5	57,5	13,7	9,1	9,2	100	67,7	11,0	518
Жалал-Абад облусу	5,6	65,3	19,5	1,9	7,7	100	70,9	2,5	1 021
Ысык-Көл облусу	1,1	62,4	23,8	0,3	12,5	100	63,4	3,4	343
Нарын облусу	0,3	44,3	33,2	5,7	16,4	100	44,7	7,6	269
Ош облусу	1,1	43,0	19,3	0,9	35,7	100	43,9	0,9	1 240
Талас облусу	14,9	49,5	8,9	0,2	26,6	100	64,4	0,3	197
Чүй облусу	21,4	65,3	9,4	0	3,9	100	86,8	0,1	992
Бишкек ш.	33,8	55,3	4,1	3,6	3,3	100	89,0	12,3	705
Ош ш.	47,5	40,7	2,0	0	9,8	100	87,8	0,3	344
Бишкектин жаңы конуштары жана чет жакалары	29,9	55,4	8,9	1,5	4,3	100	85,3	6,5	486

9.4 таб. уландысы

Караңгы убакта үйдө жалгыз калганда өзүн коопсуз сезүүсүнө жараша аялдарды пайыздык бөлүштүрүү						Бардыгы	Караңгы убакта үйдө жалгыз калганда өзүн коопсуз сезген аялдардын пайыздык үлүшү	Караңгы киргенде өзүнүн районунда жалгыз жүргөндө жана караңгыда үйдө жалгыз калганда өзүн коопсуз сезбеген аялдардын пайыздык үлүшү	Аялдардын саны
өзүн толук коопсуз сезет	өзүн коопсуз сезет	өзүн коопсуз сезбейт	өзүн толук коопсуз сезбейт	караңгыда эч качан жалгыз баспайт	Бардыгы				

Жаш курагы (жылдар менен)

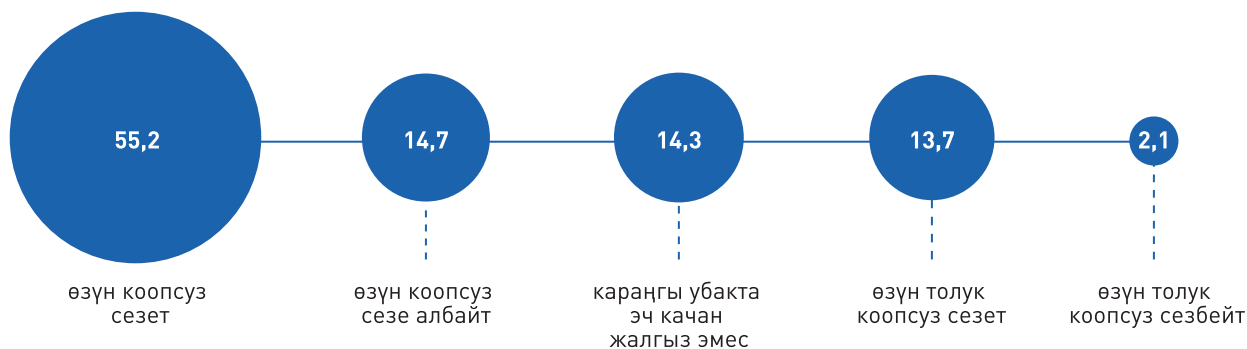
15-19	13,3	47,7	14,2	1,7	23,1	100	60,9	3,0	878
15-17	12,2	43,6	16,4	1,9	25,8	100	55,8	3,0	636
18-19	16,0	58,3	8,3	1,2	16,2	100	74,3	2,9	243
20-24	12,5	54,4	14,4	1,4	17,4	100	66,9	3,8	685
25-29	13,8	52,2	14,8	2,7	16,5	100	66,0	4,6	806
30-34	13,5	58,8	13,2	2,4	12,0	100	72,1	3,6	883
35-39	14,0	56,7	16,6	2,7	10,1	100	70,5	4,9	917
40-44	14,0	58,6	14,2	2,2	11,0	100	72,6	3,5	822
45-49	15,2	58,7	15,5	1,4	9,2	100	73,7	3,2	637

Билими

Мектепке чейин же жок/ Башталгыч	(9,9)	(40,0)	(17,2)	(3,7)	(29,2)	100	(44,4)	(6,6)	46
Негизги жалпы	9,4	49,3	19,5	0,3	21,6	100	58,7	1,0	609
Орто жалпы	10,3	54,1	15,9	2,8	17,0	100	64,3	4,2	2 325
Кесиптик башталгыч/ орто	13,8	57,9	15,3	2,5	10,6	100	71,6	3,7	972
Жогорку	20,1	57,7	10,8	1,7	9,7	100	77,9	4,4	1 677

9.3 график: Коопсуздукту сезүү (аялдар)

Караңгы убакта үйдө жалгыз калганда өзүн коопсуз сезүүсүнө жараша аялдарды пайыздык бөлүштүрүү.

Виктимизация

Кылмыштуулук адамдардын жашоосуна жана алар жашаган коомчулукка чоң таасирин тийгизиши мүмкүн. Кылмыштан жабыркагандар денебойлук жана психологиялык жактан жабыркап, мүлкүнөн жана кирешесинен айрылышы мүмкүн. Мындан тышкары, кылмыштуулук коомго кылмыш иш-аракеттеринин алдын алуу жана/же оңдоо үчүн зарыл болгон чаралар түрүндө олуттуу зыян келтириши мүмкүн.

9.5-таблицада сурамжылоого чейинки акыркы үч жана бир жыл ичинде тоноолордон же кол салуулардан жабыркаган аялдардын пайызы, ар түрдүү анкеталык мүнөздөмөлөрү боюнча көрсөтүлгөн.

Сурамжылоонун маалыматтарына ылайык, 15-49 жаштагы аялдардын 1,9 пайызы акыркы үч жылда ден-бойлук зомбулуктан (тоноо же кол салуу) жабыркагандыгы билдиришкен, ал эми акыркы жылы - 0,7 пайызы айтышкан. Акыркы үч жылда көрсөтүлгөн убакыт аралыкта тоноолордон жана кол салуулардан жабыркагандардын көбүнчө айылдыктарга (1,3 пайыз) салыштырмалуу шаардык (3,1 пайыз) аялдар болгон. Бишкектин (4,7 пайыз) жана Оштун (5,5 пайыз) жашоочу аялдар акыркы үч жылда башка региондордогу аялдарга караганда тоноого жана кол салууга көбүрөөк дуушар болушкан. 25 жашка чейинки аялдарда кол салуу жана тоноо коркунучу улуу жаштагы аялдарга салыштырмалуу жогору.

9.5 таблица: Талап-тоноонун жана кол салуулардын жабыркагандар (аялдар)

Акыркы 3 жылда, акыркы жылда жана акыркы жылда бир нече жолу талап-тоноонун жана кол салуунун жана тоноонун жана кол салуунун жабыркаган 15-49 жаш курактагы аялдардын пайыздык үлүшү, Кыргызстан, 2023.

	Жабыркаган 15-49 жаш курактагы аялдардын пайыздык үлүшү:						Дене бойлук зомбулуктун жабыркагандар 15-49 жаш курактагы аялдардын пайыздык үлүшү: талап-тоноо же кол салуу			Аялдардын саны
	талап-тоноо ^A			кол салуу ^B			акыркы 3 жылда	акыркы жылы	акыркы жылда бир нече жолу	
	акыркы 3 жылда	акыркы жылы	акыркы жылда бир нече жолу	акыркы 3 жылда	акыркы жылы	акыркы жылда бир нече жолу				
Бардыгы	1,9	0,7	0,1	0,9	0,4	0,1	2,5	1,0	0,3	5 629
Жери										
Шаар	3,1	1,2	0,3	1,3	0,5	0,1	4,1	1,6	0,4	1 911
Айыл	1,3	0,4	0	0,7	0,4	0,2	1,8	0,7	0,3	3 718
Облустар										
Баткен облусу	0,7	0,5	0,2	0,2	0,1	0	0,7	0,5	0,3	518
Жалал-Абад облусу	1,1	0,4	0	0,2	0,2	0,2	1,1	0,4	0,2	1 021
Ысык-Көл облусу	1,3	0,5	0	0,7	0,3	0	1,8	0,7	0	343
Нарын облусу	1,5	0,5	0	0,5	0,2	0,2	2,0	0,7	0,2	269
Ош облусу	0,4	0	0	0,3	0,3	0,2	0,7	0,3	0,2	1 240
Талас облусу	0,2	0	0	0,6	0,2	0,2	0,6	0,2	0,2	197
Чүй облусу	2,8	0,8	0	1,9	1,1	0,1	4,3	1,7	0,3	992
Бишкек ш.	4,7	1,8	0,6	1,8	0,4	0,3	5,7	1,9	0,6	705
Ош ш.	5,5	2,4	0,6	1,5	0,5	0,1	7,0	3,0	0,8	344
Бишкектин жаңы ко-нуштары жана чет жакалары	2,5	0,9	0,2	1,8	1,1	0	3,4	1,6	0,7	486

9.5 таб. уландысы

Жабыркаган 15-49 жаш курактагы аялдардын пайыздык үлүшү:							Дене бойлук зомбулуктун жабыркагандар 15-49 жаш курактагы аялдардын пайыздык үлүшү: талап-тоноо же кол салуу			Аялдардын саны
талап-тоноо ^А			кол салуу ^В				акыркы 3 жылда	акыркы жылы	акыркы жылда бир нече жолу	
акыркы 3 жылда	акыркы жылы	акыркы жылда бир нече жолу	акыркы 3 жылда	акыркы жылы	акыркы жылда бир нече жолу					

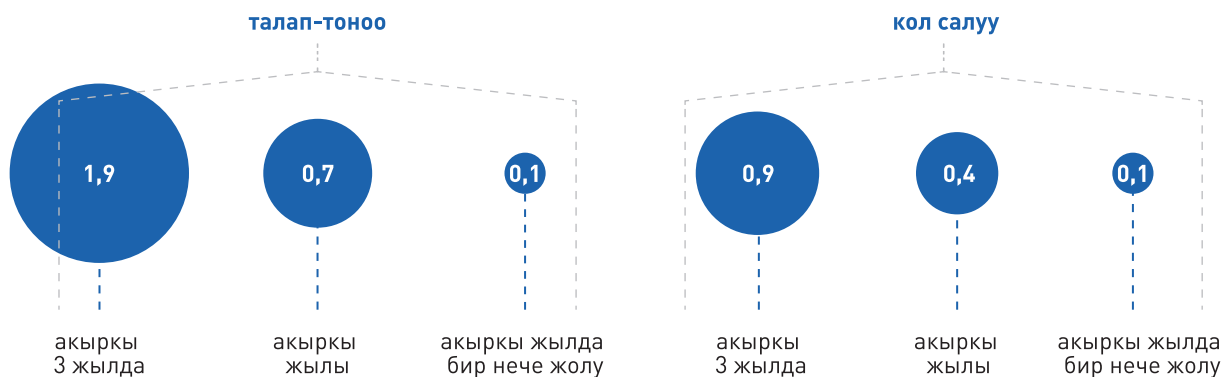
Жаш курагы (жылдар менен)

15-19	2,2	0,4	0,1	0,5	0,3	0	2,6	0,7	0,1	878
15-17	1,4	0,4	0	0,3	0,2	0	1,6	0,5	0,0	636
18-19	4,1	0,6	0,4	1,1	0,6	0	5,2	1,2	0,4	243
20-24	3,6	1,1	0,2	1,2	0,6	0,2	4,3	1,2	0,5	685
25-29	1,0	0,2	0,1	0,3	0,1	0,1	1,2	0,2	0,1	806
30-34	2,1	1,1	0,1	2,1	1,1	0,5	3,6	1,9	0,6	883
35-39	1,9	0,6	0,1	0,6	0,4	0	2,4	0,9	0,2	917
40-44	1,5	0,7	0,3	0,7	0,3	0,1	2,0	1,1	0,4	822
45-49	1,3	0,6	0	0,7	0,3	0,2	1,8	0,8	0,3	637

^А Бул жерде каракчылык аныктамасы адамды күч колдонуу менен же аны колдоном деп коркутуу менен бир нерсесин тартып алуу же кыйноо сыяктуу.

^В Бул жерде дене-бойго кол салуу катары аныкталат.

9.4 график: Талап-тоноонун жана кол салуулардын жабыр тарткандар (аялдар) 15-49 жаш курактагы жабыр тарткан ялдардын пайыздык үлүшү.

МЕТОДОЛОГИЯЛЫК ТҮШҮНДҮРМӨЛӨР

Кылмыштуулук – убакыттын белгилүү мезгилинин ичинде конкреттүү аймакта жасалган кылмыштарды камтыган жана сандык жана сапаттык көрсөткүчтөрдү мүнөздөгөн социалдык-укуктук кубулуш.

Кылмыштуулук деп, жазык мыйзамы менен коомдук кооптуу, күнөөлүү жана жазалоочу деп каралган аракеттер (аракет же аракетсиздик) таанылат (КР КК 8-берене).

Катталган кылмыштуулук – аныкталган жана расмий каттоого алынган жазык мыйзамы менен каралган коомдук кооптуу аракет.

Оор жана өзгөчө оор кылмыш – жогорку коомдук коркунучту көрсөтүүчү атайылап же абайлабастан жасалган аракеттер. Кылмыштуулуктун оордугу Кылмыш-жаза кодексинин беренелеринин санкциялары менен каралган катуу жазалоонун максималдуу мөөнөтү менен аныкталат.

Экономикалык кылмыш – товарларды өндүрүү, бөлүштүрүү, керектөө, анын ичинде кызматтык макамды мыйзамсыз пайдалануу менен байланышкан чөйрөдө жасалган жазыктык-жазалоочу аракеттер.

Кылмыш кылган адамдар – күнөө коюлган же жазык иши айыптоо акты менен сотко жөнөтүлгөн, ички иштер органдарында расмий каттоого алынган адамдар.

Уурулук – башканын мүлкүн жашыруун уурдоо.

Алдамчылык – башканын мүлкүн алдоо же ишенимден кыянаттык менен пайдалануу жолу менен бирөөнүн мүлкүн ээлеп алуу же мүлк укугуна ээ болуу. Ыйгарып алуу же коротуп жиберүү – ишенип берилген мүлктү ыйгарып алуу.

Тоноо – бирөөнүн мүлкүн ачык эле ээлеп алуу.

Карактоо – өмүргө же ден соолукка коркунучтуу болгон зомбулук көрсөтүү менен, же болбосо мындай зомбулукту колдоном деп коркутуу менен жасалган башка бирөөнүн мүлкүн ээлеп алуу максатындагы кол салуу.

Бейбаштык – коомго карата урматсыздыкты билдирген, жарандарга карата зомбулук көрсөтөм деп коркутуу (же аны колдонуу коркунучу менен), ошого тете мүлктү жок кылам же зыянга учуратам деп коркутуу менен коштолгон, коомдук тартипти же жалпыга бирдей жүрүш-туруш ченемдерин одоно бузган аракеттер атайылап жасалган.

Соттолгондордун курамы – соттолгондордун жалпы санынын жыныс, жаш курак, соттор тарабынан дайындалган жазалоо чаралары, жасалган кылмыштардын түрлөрү боюнча бөлүнүшү.

Соттолгондордун саны отчеттук мезгилде мыйзамдуу күчүнө кирген соттордун жалпы юрисдикциядагы өкүмдөрү боюнча аныкталат.

Соттуулуктун коэффициенти – 14 жана андан улуу жаштагылардын 100 миңине алгандагы соттолгондордун саны. Бул көрсөткүчтү эсептөөдө отчеттук мезгилдин 1-январына карата 14 жана андан улуу жаштагылардын туруктуу саны пайдаланылат.

Кылмыш ишин козгоо – бул ыйгарым укуктуу кызмат адамынын кылмыштын жетишерлик белгилери бар экендиги аныкталгандыгына жана иш козгоодон баш тартуу үчүн негиздин жоктугуна байланыштуу төргөө аракеттеринин өндүрүшүн баштоо зарылчылыгы жөнүндөгү жазык-процессуалдык мыйзам менен каралган чечими.

Кайрадан козголгон кылмыш иши – өндүрүшкө кайрадан кабыл алынган жазык иши.

Прокурордун протести – прокурор же анын орун басары тарабынан укуктук акты даярдаган орган, же кызмат адамы, же жогору турган орган, же кызмат адамы берген мыйзамга карама-каршы келген укуктук актка киргизилген протест же процессуалдык мыйзам менен каралган тартипте сотко кайрылуу.

Прокурордун көрсөтмөсү – прокурор же анын орун басары тарабынан кечиктирбей кароого жаткан бузууларды жоюуга ыйгарым укуктуу органга же кызмат адамына киргизилген мыйзам бузууларды жоюу тууралуу көрсөтмө.

Мыйзамды бузууга жол берилбестик жөнүндө эскертүү – укук бузуулардын алдын алуу максатында жана укукка жат жосундардын даярдалып жаткандыгы жөнүндө маалыматтар болсо прокурор же анын орун басары кызмат адамдарына, коомдук уюмдардын жетекчилерине жана башка адамдарга мыйзамды бузууга жол берилбестик жөнүндө жазуу жүзүндө эскертүүсүн жөнөтөт.

Болгон калк – каттоо учурунда ушул аймакта болгон калк, буга убактылуу жашагандар да кирет. Каттоолордун ортосундагы жылдарда демографиялык абалды учурдагы каттоонун билдирүүлөрүн эсепке алуу менен бирге акыркы каттоонун маалыматтарынын негизинде туруктуу калкка кезектеги баа берилет.

Туруктуу калк – каттоо учурунда ушул аймакта туруктуу жашаган калк, буга убактылуу жок болгондор да кирет. Каттоолордун ортосундагы жылдарда демографиялык абалды учурдагы каттоонун билдирүүлөрүн эсепке алуу менен бирге акыркы каттоонун маалыматтарынын негизинде туруктуу калкка кезектеги баа берилет.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК СТАТИСТИКА КОМИТЕТИНИН 2025-ЖЫЛЫ ЧЫГАРА ТУРГАН БАСЫЛМАЛАРЫ

	Мезгилдүүлүгү	Чыгаруу мөөнөттөрү
Комплекстүү статистикалык басылмалар		
“Кыргыз Республикасынын социалдык-экономикалык абалы жөнүндө” басылмасы	айлык	айдын 22-санына чейин, кварталдык-отчёттук айдан кийинки айдын 24-санына чейин
“Кыргыз Республикасы жана региондор” статистикалык бюллетени	кварталдык	отчёттук кварталдан кийинки айдын 30-санына чейин
“Кыргызстан” кыскача статистикалык маалымдамасы	жылдык	апрель
“Кыргызстан цифраларда” жыйнагы	жылдык	июль
Кыргыз Республикасынын Статистикалык Жылдыгы	жылдык	декабрь
“Кыргызстандагы туризм 2020-2024” жыйнагы	жылдык	30-июль
“Кыргыз Республикасындагы чакан жана орто ишкерлик 2020-2024” жыйнагы	жылдык	октябрь
“Кыргыз Республикасындагы чет өлкөлүк инвестициялары бар ишканалардын ишмердиги 2020-2024” жыйнагы	жылдык	октябрь
Улуттук эсептер статистикасы		
“Кыргыз Республикасынын улуттук эсептери 2020-2024” жыйнагы	жылдык	декабрь
“Ресурстар-Пайдалануу” таблицалары (РПТ) 2023-ж. жыйнагы	жылдык	март
Финансы статистикасы		
“Экономиканын реалдуу секторунун ишканаларынын пайдасынын калыптанышы” статистикалык бюллетени	жылдык кварталдык	10 июнь 11 июнь, 8 сентябрь, 9 декабрь
“Экономиканын реалдуу секторундагы ишканалардын өз ара эсептешүүлөрүнүн абалы” статистикалык бюллетени	жылдык кварталдык	10 июнь 11 июнь, 8 сентябрь, 9 декабрь
“Экономиканын реалдуу секторунун ишканаларынын товардык-материалдык баалуулуктарынын запастары” статистикалык бюллетени	жылдык кварталдык	5 июня 70 день после отчетного периода
“Экономиканын финансылык секторунун ишканаларынын иш-аракеттеринин негизги көрсөткүчтөрү” статистикалык бюллетени	жылдык кварталдык	20 апрель 20 май, 19 август, 19 ноябрь
“Кыргыз Республикасынын калкка микрокредиттерди берүү жөнүндөгү” статистикалык бюллетени	жылдык кварталдык	1 апрель 20 май, 19 август, 19 ноябрь
Кыргыз Республикасынын лизинг уюмдарынын ишмердигинин негизги көрсөткүчтөрү” статистикалык бюллетени	жылдык	25 март
Кыргыз Республикасынын ишканаларынын финансысы 2020-2024” жыйнагы	жылдык	сентябрь
Өнөр жай статистикасы		
“Өнөр жай боюнча негизги экономикалык көрсөткүчтөр” статистикалык бюллетени	айлык	отчёттук мезгилден кийинки айдын 16-санына чейин

	Мезгилдүүлүгү	Чыгаруу мөөнөттөрү
“Кыргыз Республикасынын өнөр жайы 2020-2024” жыйнагы	жылдык	октябрь
“Отун энергетикалык теңдем” жыйнагы	жылдык	декабрь
Курулуш жана инвестиция статистикасы		
“2024-жылдын инвестиция жана курулуш боюнча жылдык отчетту иштеп чыгуунун негизги жыйынтыктары” статистикалык бюллетени	жылдык	30-сентябрь
“Кыргыз Республикасындагы инвестициялар 2020-2024” жыйнагы	жылдык	30-сентябрь
Айыл чарба статистикасы		
“Кыргыз Республикасынын аймагында мал чарба продуктуларынын негизги түрлөрүн өндүрүү” статистикалык бюллетени	айлык	отчеттук мезгилден кийинки айдын 9-санына чейин
“Түшүмдү жыйноо, күздүк өсүмдүктөрдү себүү, тоңдурманы айдоо” статистикалык бюллетени	1-июлдан жылдын аягына чейин	отчеттук мезгилден кийинки айдын 9-санына чейин
“2024-жылы айыл чарба өсүмдүктөрүнүн түшүмүнүн жыйналышы жөнүндө” статистикалык бюллетень	жылдык	13-январь
“Кыргыз Республикасынын областары жана районунда 2025-жылы түшүмү үчүн айыл чарба өсүмдүктөрүнүн себүү аянттары” статистикалык бюллетени	жылдык	13-июль
“Кыргыз Республикасынын айыл чарбасы 2020-2024” жыйнагы	жылдык	28 октябрь
“Тоют өндүрүү жөнүндө отчет” статистикалык бюллетени	жылдык	20 январь
“2024-жылдын аягына карата малдардын жана үй канаттуулардын эсебинин жыйынтыгы” статистикалык бюллетени	жылдык	13 февраль
“Кыргыз Республикасынын облустары жана райондору боюнча жаздык өсүмдүктөрдү себүү жана жазгы талаа иштери” Статистикалык бюллетень	айлык	отчеттук мезгилден кийинки 9-күнү марттан июнга чейин
“Кыргыз Республикасында айдоо жерлерин пайдалануу” аналитикалык сереп	жылдык	июлда
“Көп жылдык (мөмө-жемиш) бак-дарактардын жана жүзүмзарлардын бөлүнгөн аянттары” Статистикалык бюллетень, аналитикалык сереп	жылдык	июлда
“Айыл чарба продукциясын иш жүзүндө өндүрүү жана дүң сатуу жөнүндө” Экспресс-маалымат	айлык	отчеттук айдан кийинки айдын 8-күнү
Керектөө рыногунун жана кызмат көрсөтүүлөрдүн статистикасы		
“Сооданын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн негизги көрсөткүчтөрү” статистикалык бюллетени	айлык	отчеттук мезгилден кийинки айдын 20-санына чейин
“Кыргыз Республикасындагы базарлардын жана соода борборлорунун ишмердүүлүгүнүн негизги көрсөткүчтөрү” статистикалык бюллетени	кварталдык	отчеттук мезгилден кийинки айдын 35-санына чейин
“Кыргыз Республикасынын керектөө рыногу 2020-2024” жыйнагы	жылдык	30-сентябрь
“Кыргыз Республикасындагы маалыматтык-коммуникациялык технологиялар 2020-2024” жыйнагы	жылдык	30-октябрь
Баалардын статистикасы		
“Кыргыз Республикасы боюнча товарларга жана кызмат көрсөтүүлөргө керектөө бааларынын индекси” статистикалык бюллетени	айлык	отчеттук мезгилден кийинки айдын 12-санына чейин
“Кыргыз Республикасындагы баалар” жыйнагы	жылдык	март, отчеттук мезгилден кийинки 45-санына чейин

	Мезгилдүүлүгү	Чыгаруу мөөнөттөрү
Эмгек жана иш менен камсыз кылуу статистикасы		
“Жумуштуулук жана жумушсуздук” 2024-жылы үй чарбанын бюджеттеринин жана жумушчу күчүнүн интеграцияланган изилдөөсүнүн жыйынтыгы	жылдык	25-октябрь
“2024-жылдагы кызматкерлердин саны жана эмгек акысы туралуу жылдык отчеттордун жыйынтыгы” статистикалык бюллетени	жылдык	20-сентябрь
Үй чарбаларын тандап изилдөө статистикасы		
Кыргыз Республикасынын азык-түлүк коопсуздук жана кедейчилик боюнча маалыматтык бюллетени	кварталдык	отчёттук мезгилден кийинки 55-санына чейин
“Кыргыз Республикасынын калкынын жашоо деңгээли 2020-2024” жыйнагы	жылдык	29-ноябрь
Тышкы жана өз ара соода		
“Кыргыз Республикасындагы товарлардын тышкы жана өз ара соодасы” статистикалык бюллетени	айлык	отчёттук мезгилден кийинки айдын 45-санына чейин
“Кыргыз Республикасындагы товарлардын ЕАЭБнын мүчө-мамлекеттери менен өз ара соодасы” статистикалык бюллетени	айлык	отчёттук мезгилден кийинки айдын 45-санына чейин
“Кыргыз Республикасынын тышкы жана өз ара соодасы - 2020-2024” жыйнагы	жылдык	30-сентябрь
Демографиялык статистика		
“Кыргыз Республикасынын демографиялык жылдыгы 2020-2024” жыйнагы	жылдык	сентябрь
Социалдык статистика		
“Кыргыз Республикасынын аялдары жана эркектери 2020-2024” жыйнагы	жылдык	ноябрь
Айлана-чөйрө статистикасы		
“Кыргыз Республикасындагы айлана-чөйрө 2020-2024” жыйнагы	жылдык	31-октябрь

Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети, www.stat.gov.kg

**Кыргыз Республикасындагы
кылмыштуулук жана укук тартиби, 2019-2023**

Статистикалык жыйнак

Жооптуу чыгаруучулар:
Ж. Рахманова, Д. Сооромбаева

Техникалык редактор:
Н. Власова

Компьютердик верстка:
Дизайн-студия Нага-Вага